MUHİT

Foto Jules Kanzler

Sene 3 № 31 — *Resimli Aylık Aile Mecmuası* — *Mayıs 1931*

Müvezzilerden Elbise kalıbını isteyiniz.

NUSHASI 50 KR.

Yeni

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 3 | Mayis, 1931 | № 31

İçtimai Musahabe

Çocuk Meselesi

Kemalizm bu mes'eleyi Türk çocuğuna

bizde olmayan yeni ruhi hassalar vermekle hall edebilecektir.

AHMET CEVAT

BU mes'ele karşısında muhtelif memleketlerin vaziyeti başka başkadır: Memleketler var ki onlarda annelerin çocuk bakıcılığı terbiyesi mükemmeldir; İskandinavya kadınları, köylere varıncaya kadar, tam sıhhi şerait dairesinde çocuk yetiştirme ve korumasını bir doktor kadar bilirler. Alman kadınları, Amerika Birleşmiş Cümhuriyetler kadınları geniş mîkyaslarda bu annelik san'atinde çok mahirdir. Umumiyetle Avrupa kadınlarının çocuk bakıcılığı bize nisbeten çok yüksektir. Bizde ancak lise ve kolejlerden yetişmiş kızlar bir dereceye kadar eyi çocuk bakıcı anne olmağa hazırlanmışlardır; fakat bunların hepsini ideal bir annelik terbiyesi almış farz etsek bile adetçe mîktarları o derece mahdut ki. Demek ki bizim annelere san'atlerini öğretmek mes'elesindeki vaziyetimiz medeniyet âleminin diğer bir memleketiyle kıyas olunamayacak derecede müşküldür. Henüz ilk tahsil bile umumileştirilemeyen bir memlekette çocuk koruması ve çocuk bakımı san'atinin yayılması elbette pek büyük bir ceht ve gayretin sarfına hacet brakır. Fakat çocuk mes'elesi yalnız bakıcılıkta mahir anneler yetiştirmekten mi ibarettir?

MEMLEKETLER var ki nufus mes'elesinin onlar için hiç bir hayati ehemmiyeti yoktur. Hindistan veya Çin, Rusya, Almanya veya İtalya, İskandinavya, İngiltere, İsviçre veya Amerika... bir nufus noksanlığı tehdidi altında tesavvur olunabilir mi? Bizim için ise nufus noksanlığı milli mevcudiyetimize taalluk eden büyük bir tehlikedir. Türkiyenin nufus durgunluğu Osmanlı imparatorluğunun en kudretli ve satvetli asırlarında bile alimlerin dîkkatini celb etmişti. Meşhur Maltuş, bundan bir asır evel, Türkiyenin nufusu diğer bütün zirai memleketlere nispeten çok geri kaldığını yazıyor, bunu da Türkiyenin kabiliyetsizliğine değil, paşaların (yani muhtar bir idare imtiyazına malik umumi valilerin) örfi ve keyfi vergi ve rüsum sistemindeki iytidalsizliğe, şiddete atf ediyor. İnsanların üremesi her şeyden evel gıdaya bağlıdır. Sütü, yoğurdü, tereyağısı, peyniri, yumurtası, sebzesi, yemişi bol bir köyde-anneler ne kadar ümmi ve bilgiden mahrum olursa olsunlar-gürbüz çocuklar üreyebilir.

İstihsalin nevi' ve mahiyetleri iytibariyle biz Balkan memleketlerine en ziyade benzeriz, acaba vergi sistemlerimiz de onlarınkine benzeyor mu?

MEMLEKETLER var ki fertleri tâlim ve techiz meselesini tamamiyle hall etmişlerdir. Onlarda resimli kitap ve makineli oyuncak daha üç dört yaşındaki çocukların bilgi ve hüner terbiyelerini têmine başlayor; ilk ve orta mekteplerinde istiydatlar «Vocation» kendini gösteriyor ve ameli olarak nemalanmağa geniş imkân buluyor. Büyük şehirlerinin lise ve kolejlerinden hayatın muhtelif istihsal şu'belerine derhal atılabilecek genç mütahassıslar çıkabiliyor. Zihinler, ellerin yapıcılığı sayesinde, yaratıcılık «inisiativ»ini kazanabiliyor. Bizde mektepler — zirai ve feodal saltanat zamanında — ancak devlete mêmur ve zabit yetiştirmek için açılmış. Bu hususta büyük hizmetleri de görülmüştür; fakat sınai ve ticıri bir bünye kazanmak isteyen Cumhuriyet için yeni tâlim ve techiz müesseseleri lazımdır, bunların nümuneleri medeniyette en ziyade ilerlemiş memleketlerde çoktan mevcuttur, her gün de, hep daha yenileri, hep daha mükemmelleri, yaratılmaktadır.

MEMLEKETLER vardır ki orduya, donanmaya muhtaç değildir. İskandinavya, İsviçre, hattâ Felemenk bu bahtiyar memleketlerdendir. Türkiye Cümhürtyeti böyle midir?

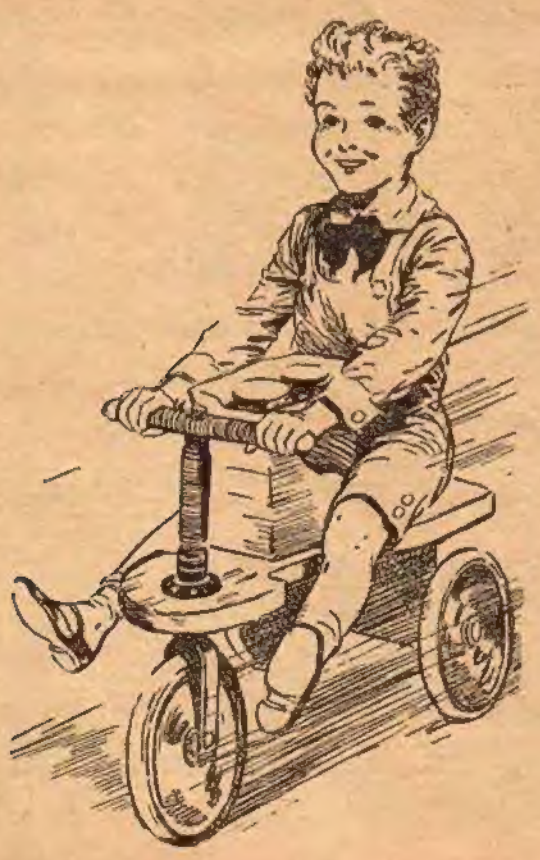

Bütün dünkü düşmanlariyle barışıklık bağlayan Türkiye Cumhuriyeti bu günün değilse de yarının tehlikelerinden kendini korunmuş sayabilir mi? Böyle bir vaziyette çocuk mes'elesinin halline ayrılabilecek hazne yardımı ne olabilir?

Fakat çocuk mes'elesi karşısında memleketimizle diğer medeni memleketler arasındaki en müthiş fark: mânevidir. Feodal saltanatın asırlık terbiyesi «mürekep yalamış» sınıfta korkunç, canavarca bir ihtiras alevlendirmiş, ruhi bir yara açmıştır, o da «hazne yeyiciliği» ihtirasıdır. Az evel anneler çocuklarını «paşa olsun» deye büyütürdü; bugün de mektep çocuklarının zihnini «çok para kazanmak» mefkûresi dolduruyor.

Amerikalıların ve İngilizlerin «bizines», Fransızların «afer» mefhumlarına bizim «iş» kelimesi pek az tercüman olabiliyor. Burjuvazi nizamında dev cesametini alan kazanç hırsı bizde feodalitenin «haram yeyicilik» iptilasiyle birleşmiştir. «Miri malı deniz, yemeyen do...» denildiği zamandan henüz pek az uzaklaşmış bulunuyoruz. Ticaret erbabımız milli îktisadiyattaki rollerini layîkıyle anlamak şöyle dursun, ahlâkın emr ettiği «meşru' kazanç» akîdesinden bile bihaber görünüyorlar.

Tahsilini bitirdikten sonra ne yapacağını soran gazete muhabirine *"fabrikaya döneceğim, daha eyi sabun yapacağım"* deyen Rus çocuğuna bayılırım. (Bak S. 21)

Gaye para değil refahtır; refah ise istih-

sali genişletmek ve mahsullerin dağılmasını tanzim etmekle te'min olunur. Buna göre zengin olmak değil faydalı olmak ahlakî mefkureyi teşkil etmelidir. Bu doğru düşünceyi: *"Her kes için daha eyi bir istihsal yapmak, umuma faideli olmak"* mefkûresini çocuklarımızın zihnine nasıl yerleştirebileceğiz?

***

KEMALİZM, büyük inkîlapçı tedbirleriyle, çocuk mes'elesinin halline doğru pek mühim adımlar atmış, geniş yollar açmıştır:

A'şarı kaldırmakla köylünün omuzundan ağır bir yük atmış, köy kulübelerinde ve şehir evciklerinde en esaslı gıda olan ekmeğin bollaşmasına hizmet etmiştir. Fakat bu çığırda bir hatve daha atabilir: muaf bir kifaf normasının erazi ve sayım vergilerinde tatbikî köyde gıdayı bollaştıracak, gürbüz çocukları çoğaltacaktır. Böyle bir netice haznenin küçük bir fedakârlığına değer her halde.

Amele sınıfları için henüz mühim tedbirler alınmış değildir, kemalizmin en âcil vazifelerinden biri şüphesiz eyi bir iş kanunu çıkarmak ve daimi işçilerin hayatını, tıpkı me'murlar için olduğu gibi, asgari te'minat altına almak, işçilere bir tekaüt hakkı vermektir.

Harf ikkîlabiyle ta'lim ve techiz yolu genişlemiş, ilk tahsilin umumileşmesi kat kat kolaylaşmıştır. Mesleki mekteplere ehemmiyet veriliyor. Fakat gerek kitap, gerek mesleki terbiye ve techiz işlerinde daha pek çok şeyler yapılabilir; fedakârlık bile sayılmayacak tedbirlerle ilk mekteplere kütüphaneler, annelere rehberlik edecek eserler, orta mekteplere istiydatların inkişafına ve ihtisasın husulüne müsait cihazlar ve programlar verilebilir. Saltanatın **medrese** *"skolastik"* tedrisi henüz atılmış, ameli *vokasiyonel* (istiydatçı) tedrisin ma'nası henüz layıkîyle anlaşılmış değildir. Öyle memleketler var ki kolejlerinden mutahassıslar çıkar. Bu nüshamızda bir lise talebesinin tekmil bir evi inşa edebilecek derecede cihazlanmış olduğnnu okuyorum. Bir kaç ay evel ise İngilterenin bâzı liselerindeki atelyelerin suhuletle harp malzemesi iymalathanelerine kalb edilebildiğini yazmıştık. Bu demek değildir ki liselerimizi san'at ve meslek mektepleri haline çevirelim; fakat onlara mutlaka genç istiydatları açacak, gösterecek medeni bir tedris sistemine muhtacız.

Çocuklarımızı, büyük sanayi' memleketlerinde olduğu gibi, hemen beşikten sonraki çağdan iytibaren, kitap, alet, cihaz, makina âlemine alıştırmazsak onlarda yaratıcı bir *inisiativ* in çimlenme ve büyümesine imkân olmaz.

"Biz nasıl okuduk, nasıl adam olduk?" suali kadar abes bir düşünce olamaz. Harf inkîlabından evel de bu nakarat tekrarlanıyordu. Kemalizm «Çocuk mes'elesini» Türk çocuğuna

bizde olmayan hassa ve meziyetleri vermekle hall eeecek! Ve bu dikenli yolda en büyük müşküller çocuklara bizde olmayan yeni bir ruh, yeni bir ma'neviyet vermede çekilecektir.

Haşiye: Bizim için nufus mes'elesinin ehemmiyeti anlaşılmak üzere aşağdaki rakkamlara bakılsın. Bu rakkamlar Ankara ticaret mektebi müdürü Şevket Süreyya Beyin Milli İktisat ve Tassarruf Cemiyeti tarafından yeni neşr. olunan "Cihan iktisadiyatında Türkiye" kitabından alınmıştır.

A. Türkiyenin Mukayeseli Genişliği

	Bin K. M.		Bin K. M.
1— Türkiye	760	9— Yugoslavya	248
2— Fransa	551	10— İngiltere	244
3— İspanya	505	11— Çekoslovakya	140
4— Almanya	469	12— Yunanistan	140
5— İsveç	448	13— Bulgarya	103
6— Polonya	388	14— Arnavutluk	45
7— İtalya	310	15— Belçika	30
8— Romanya	295		

Türkiye bütün bu Avrupa memleketlerinden daha geniştir.

B. Türkiyenin Makayeseli Nufusu

	Milyon		Milyon
1— Almanya	62	9— Yugoslavya	13,8
2— İngiltere	45	10— Türkiye	13,5
3— Fransa	41	11— Belçika	7,8
4— İtalya	40	12— Yunanistan	7
5— Polonya	40	13— İsveç	6,1
6— İspanya	22,3	14— Bulgarya	5,5
7— Romanya	17,25	15— Arnavutluk	0,85
8— Çekoslovakya	14,4		

C. Türkiyenin Nufus Kesafeti

	K. M. Başına		K. M. Başına
1— Belçika	258	9— Yunanistan	53
2— İngiltere	193	10— Bulgarya	53
3— Almanya	134	11— Yugoslavya	50
4— İtalya	130	12— İspanya	43
5— Çekoslovakya	100	13— Türkiye	18
6— Polonya	16	14— Arnavutluk	18
7— Fransa	14	15— İsveç	13
8— Romanya	58		

Neticeler: Türkiye genişlikçe onbeş Avrupa memleketinin birincisi olduğu halde nufusça onuncusu, kesafetçe ise on üçüncüsüdür. Sadece istihsallerinin mahiyeti iytibariyle pek benzediği Yunan ve Bulgarya ya nispetle 3 misline yakın, yâni 40 milyon nufus besleyebilir. Avrupanın 2 sınai ve pek ileri memleketleriyle kendimizi mukayese etmeğe hacet yoktur.

Tavsiye: Şevket Süreyya Beyin kitabını ehemmiyetle tavsiye ederiz.

Dördüncü
Büyük Millet Meclisi
Kemalizmin büyük bir Şah-Eseridir.

KEMALİZMİN prensipleri tamamiyle muayyen bir içtimai-siyasi doktrin olduduğunu iyzah etmişizdir. Şubat nüshamızda bu doktrinin mahiyetini tahlil ederek ve kanunlarına istinad ederek:

Memleketimizin bütün içtimai sınıfları Türk İnkîlabını yaratmak harikasına, canla başla çalışmışlardır. Hepsinin Büyük Millet Meclisinde temsil olunmağa hakkı vardır ve Kemalizm hepsine bu hakkı te'min edecektir demiştik. Husuf ve küsufun evelden haber verilmesi ne kadar mümkün ise kemalizmin prensipleri altında inkişaf eden demokrasimizin de ta'kîb edeceği yolu görmek ve haber vermek o derece mümkündür.

Çiftçilerden ve amelelerden B. M. Meclisine meb'us alınması üç ay evelki fikrimizde tamamiyle isabet etmiş olduğumuzu ispat ediyor.

Kemalizm içtimai sınıfları birbirleriyle mücadeleye mahkûm ve mecbur telakkî etmeyor, cemiyeti refah, saadet ve kuvvet içinde yetiştirmek için ahenktar bir surette ve yardımlaşarak çalışan muhtelif meslek sahibi zümreleri halinde görüyor. Bunun içindir ki başka memleketlerde kanlı mücadeleler neticesinde elde edilen sınfi haklar, şimdi bizde, sırf kemalizmin tedrici tatbikatiyle her sınıfa te'min olunuyor.

C. H. Fırkası bütün içtimai sınıfların ilerleme ve yükselmesini düşünen ve bunun için en te'sirli tedbirleri alan bir siyasi teşekküldür. Bütün Milliyetçi, laik ve Cumhuriyetçi Türkler için şefkatli bir kucaktır. Büyük Ticaret, büyük Sanayi' ve mali sermaye ilerilerken amele ve çiftçi orduları da yetişir. Burjuvazinin bütün zümreleriyle beraber şehir ve köy proletaryası da husule gelir. Bu inkişaf bir elbisenin yüzü ve astarı gibidir. Ağır kumaştan dikilen elbisenin astarı da ona göre kîymetli olur. Her sınai medeniyeti almış memlekette olduğu gibi bizde de müvazı olarak yetişmeğe başlayan içtimai sınıfların taazzisi yakın gelecekleri medeni ve ileri Türkiyenin hakikî *konstitusyonunu* vucuda getirecektir.

Dördüncü Büyük Millet Meclisine otuz kadar da müstakil düşünceli meb'usun intihab olunmasına meydan verilmesi demokrasimizde atılan pek mühim bir ilerleme hatvesidir. Bu tedbiri iki fırkanın teşekkülü için atılmış ilk siyasi tohum olarak görmemek mümkün değildir.

Önümüzdeki dört sene genç Türkiye Cumhuriyetinin içtimai teşkilatlanma devri olacaktır.

Büyük ticarette, büyük sınaatta kuvetli sermayel bankaların, kartellerin, trustlerin teşekkülüne ihtiyaç olduğu gibi orta sınıfların, esnafın da makinalaşmasını te'min edecek istihsal kooperatiflerine ve kuvetli mali desteklere luzum vardır. Me'murların tekaütleri, sigortaları istihlâk kooperatifleri tekemmül edeceği gibi amelelerin de trade-unyonları, sıgortaları, yardımlaşma sandıkları ve kooperatifleri te'min olunmalıdır. Bu da ancak kemalizmin yüksek ve insani prensipleri ile mümkün olacaktır yoksa sınıf mücadelesi ile zayıf zümrelerin kısa zaman da bekleyeceği eyilik pek azdır.

Dördüncü B. M. Meclisi yarının medeni, kuvetli ve müreffeh Türkiyesini yaratacak tedbirleri düşünecek, bulacak ve hazırlayacaktır.

Büyük Gazinin şu yüksek sözünü tekrar edelim:

"Yurdda Sulh, Cihanda Sulh için çalışıyoruz."

Bu gaye için çalışanlara "Muhit" muvaffakîyet diler ve bu gayenin âciz bir hizmetkârı olmaktan iftiha duyar.

Annelerle Hasbıhal

Çocuk Terbiyesinin Esası Sevgidir.

Yazan: Ruhiyat Müderrisi MUSTAFA ŞEKİP

SİZİNLE yapmak istediğim ilk hasbıhal çocuğun henuz ana kucağındaki çağa ait olduğu için yeni mektepçilerin şikâyetlerine şimdilik sadece işaret etmekle iktifa edeceğim. Yalnız bu işaretten anlayoruz ki bugünkü çocuk kendi mektebini bulmuş değildir. Bu hükmü verirken: çocuk acaba *kendi* ailesini, evde *kendi* muhitini, tekâmülü için lazım gelen eyi bir te'sir ve terbiyeyi bulmuşmudur? Suali kendiliğinden geliyor ve bizi mektep terbiyesine temel olacak bir terbiye ile karşılaştırıyor.

Takdir edersiniz ki çocuğu sevmek başka, anlamak ve anlayabilmek başkadır. Ana ve babalar çocuklarını öteden beri sevmişler, fakat anlamayı çok kere ve hattâ tamamen ihmal etmişlerdir. Bunu bir şikâyet için söylemeyorum ve bünda ma'zurdülar. Çünkü ilim tarihi gösteriyor ki çocuğu anlamak alimler için bile pek güç ve pek geç olmuştur. Denebilir ki ço-

YENİ mektepçiler bu günkü klasik ve an'anevi mekteplerin çocuk ruh ve temayüllerine henüz pek yabancı ve hattâ çok kere zararlı te'sirler yaptıklarını söyleye söyleye bitiremeyorlar. Bunların şikâyetlerini şu altı maddede görebiliriz:

1. Çocuğun muhtelif faaliyetleri arasında bir insicam te'min edilmeyor;

2. Çocuğa öğretilen ve yaptırılan şeyler çocuğun esasi alâkaları ve tekâmüliyle çok az münasebettar oluyor;

3. Çocuğa gösterilen dersler ve bunların taksimatı onun kendine mahsus düşünce sekillerini ihmal ediyor;

4. Ders programlarının çoğu ekser çocukların temsil ve hafıza kabiliyetlerini aşıyor;

5. Umumi programlar daha çok kitaba, söze dayanıyor ve bunlarla yapılan derslere fazla müsait bulunuyor;

6. Çocuğa verilen vazifeler ve yaptırılan temrinler onun içinden gelen ve şahsi olan faaliyetine pek az fırsat veriyor.

***

cuk ilmi şuurlu bir surette ancak J. J. Rousseau ile başladığı için henuz bir buçuk asırlık gibi binnispe çok kısa bir tarihe maliktir. Çocuk ruhunu anlamak kolay bir şey olsaydı pek eski bir an'ane olan çocuk muhabbetimiz bunun çaresini çok daha evvel bulabilirdi. Her ne hal ise, mazıyi brakalım da bugüne bakalım: Biz ana ve babalar acaba bugün de çocuk ruhuna yabancı kalmakta ma'zurmuyuz?

Eski kadınlar, eski ailenin mahiyeti iycabı olarak dîkkat ve zekâlarını en çok kocalarına sarf ederlerdi. Çünkü koca, evin mutlak hakimi bulunuyordu. Bugünkü aile ise ister istemez demokrat bir aile olacak ve asıl dîkkat çocuklara sarf edilecektir. Eski ailenin şirazesi kadın olduğu gibi yeni ailenin şirazesi de yine kadın olacağı için ailenin tabii meyvası olan çocuğu hayata evvela bu şiraze bağlayacaktır. Burada da ilk ve en mühim sermaye hiç şüphe yok ki analık kalbi ve analık sevgisi olacak, fakat bu sevgiden artık hads ile karışık bir zekâ ile çocuk ruhunun tekâmülünü sezebilecek bir îktidar istenecektir. Binaenaleyh bugünkü ana ve babaların çocuk edebiyat ve fikriyatını âdeta dini bir hassasiyetle ta'kîb etmeleri artık kaçınılamaz bir zarurettir.

Mustafa Şekip B.

***

ÇOCUK nedir? Bizim küçük bir kopyamızmı? Hazır. İstediğimiz gibi yoğurulacak bir çamurmu? Hayır. İptidai bir insanmı? O da değil. Zararsız veya az zararlı bir delimi? Hiç de değil. Uydurma veya yapmacık bir mahlûkmu? Bu da değil. O halde ne? Evvela insan nev'inin muayyen bir cem'iyet içine atılmış bir tohumu; sonra da bu cem'iyete intıbak edinceye kadar yâni 11-12 yaşlarına kadar nev'i şahsına münhasır cismani ve ma'nevi bir şahsiyeti, parçalanamaz bir bütünlüğü olan hususi ve tam bir varlık. O halde ilk düşünülecek şey bu tohumun sağlamlığıdır. Çocuk evvela sağlam ve sıhhatlı bir yumurtadan gelmeli ve sonra da kendisine bütün kalb ve fikrini bağlayan bir ana kucağına düşmelidir. Burada anne bilmelidir ki kucağındaki çocuk insanın bütün kuvvei-hayatiyesini nefsinde sığıştırmış bir insan çekirdeği, daha doğrusu bir insan tomurcuğudur. İlk işinizin onun yalnız cismine hizmet etmek olduğunu zann etmeyiniz. Ona, alabileceği en eyi terbiyeyi verebilmek için daha doğduğu günden iytibaren onunla kalb kalbe bağlanınız. Çünkü çocuk her şeyden evvel ve bütün hislerden evvel senpati ister. Sevmeyi bilememek ve anlatamamakla beraber yine en çok sevmeğe mühtaçtır. Hattâ bir iki aylık çocuk bile hakîkî bir muhabbeti sahte bir muhabbetten tefrîk edebilir. Burada, muvaffakîyetle iki çocuk büyütmüş bir Türk annesinin hatıra defterinden şu satırları alıyorum: «Onbeş yirmi «günlük kızımı sırf kendi iştiyakımla ve onun benim «muhabbetimden daha aylarca bir şey anlayamayaca«ğını hasretle düşünerek göğsüme bastırdığım, bütün «ruhumla sevdiğim bir gün birden bir şey fark et«tim; baktım güzel yavrum onu sıkıp koklarken me«ğer mest oluyormuş, gözlerini kapayor ve bütün vucu-

«dunu bana teslim ediyormuş. Çılgın gibi oldum ve bu-
«nu günlerce tecrübe ettim.

«İnsan bir tutam muhabbet dumanıdır. Sevmek için
«yaratılmış ve severek ölmüştür. Bütün muhabbetlerden
«nasipsiz kalan bir ruh nasıl inhitat eder ve dünyaya
«hiç bir alâka ile merbut ve hadim olamazsa bir mü-
«rebbi de, bir anne de yavrusunun bu en kuvvetli ihti-
«yacını kazanmak ve tatmin etmekle gayesinde muvaffak
«olabilir.

«Muhabbet, çocuk ruhunun canlı, seyyal ve sesli
«bir plağıdır. Mürebbi her şeyden evvel çocukta bütün
«iytiyatları teşekkül ettirmek için bu plağı inkişaf ve te-
«şekkül ettirmeli.

«Çocuğa evvela sevdirmeli. Tabii bunu öğretmek
«için evvela kendini sevdirecek ve sonra bütün eşya ve
«tabiatı sevdirerek uyandıracak.

«Sevgi plağı çocuk gibi, canlı ve seslidir ve bu plak
«yetişmiş ve mükemmel bir insandaki bütün fikri, hissi
«kabiliyetlere teşnedir. Nasıl ki yeni doğan bir çocukta
«hemen her his sevkî-tabii
«halinde vardır: izzeti-nefs,
«gurur, dargınlık, gücenme,
«v.s.

«Sevgi ve muhabbet
«plağını teşekkül ettirmekle
«mürebbi bunlardan her biri-
«nin inkişaf zeminini hazırla-
«mış olur. Bu plak dediğim
«gibi bütün caniyle şumülleş-

«mek ister.Gıdaya muhtaçtır. Bu gıda yavrunun günden
«güne alacağı iytiyatlardır. Atılan bu sağlam temel üzerin-
«de çocuğun ruhi bünyesini yolunda teşekkül ettirmek
«için ona verilecek iytiyatlardan evvel anne, evvela ço-
«cuğun bünye ve teşekkülünü, sonra da namzet olduğu
«içtimai hayatı düşünür.

«Zaif bir çocukla kuvvetli bir çocuğa, a'sabı fıtreten
«müteheyyiç bir çocukla muvazeneli bir çocuğa terbiye
«ve iytiyat kazandırmak kat'iyen aynı tarzda olamaz zann
«ediyorum.

«Anne bunun da kıratını ta'yin eder. Sanıyen ço-
«cukta muhabbet mayasiyle açtığımız kabiliyet plağını
«işlemek usulüne gelince evvela: ortadan hürriyetsizlik
«cebr, emir, mantıksızlık, yalancılık, ve lakaydi kat'iyen
«kalkmak lazımdır.

«Mürebbi, çocuğa öğretmek istediği hükümlerin, iy-
«tiyatların evvela sadece numunelerini yaşatır; uzaktan
«munakaşa eder; hikâye okur, gezdirir ve ruhuna yer-
«leştirmek için seviyesine göre mantıkîleştirir. Ve anne
«zekâsını bir şeytan gibi kendi ruhunun inceliğine, şef-
«katine bürüyerek çocuğun yüreğine akıverir.

«Çocuk annesini sevdiği için ona iytimad eder ve
«sevmeyi çok kuvvetle duy-
«duğu için sevilmek ister.
«Sevilmek için de eyi adam
olmayı öğrenir.

«Sevmeyi bildiği için
«kendini de sever. İzzeti-nefsi,
«gururu inkişaf eder.

«Başkalarına acımayı öğ-
«renir. Çünkü annesinin onu
«ne kadar sevdiğini, ona a-
«cıdığını ve kendinin annesi-

«ne, babasına ne kadar acıyacağını duymuştur. İnsanların «sefaletini bununla kîyas edebilir. Fenalık yapamaz; çün-«kü sevilmemenin veya sevilenlere dokunmanın fecaatı-«nı sezer. Yalancı olamaz. Çünkü bu terbiyede bir ço-«cuğa yalancılık *çirkin* ve *menfur*dur demek artık kâ-«fidir. Bir küçük hikâye okumak da kabildir.

«Sevmeyi bilen bir çocuk yalnız sevdiği şeylerle «meşgul olur, samimi olur, riyakâr olmaz. Sevdiği şeyi «bütün ma'sumiyetiyle sever, a'zami derecede muvaffak «olur.

«Bütün bu hisler ve alâkalarla kendi varlığını müd-«rik çocuk evvela fevkalade ahlakîleşmiştir. Artık bu «eyidir, bu fenadır veya bu ayıptır demekle derhal *her* «*şey* öğretilebilir. Çünkü ahlakî hükümlere en kuvvetli «ve en birinci esaslı hissi olan *sevgi* ile bağlanmıştır.

«Yavaş yavaş bütün bu hisler ve alâkalarla *vazife-*

«sini anlamaya başlayan çocuk kendinin başkalarına, baş-«kalarının kendine luzumunu da hiss eder olur.

«Bu karşılıklı muhtaçlık ve mecburiyetiyle muvaze-«neli, diger-bin, cessur, sebatlı bir cem'iyet adamı olur.

«Fakat unutmayalım ki bunu böyle yapabilmek mu-«hakkak annelerin elinde ve yalnız onların vazifesidir. «Bunu müdrik bir anneye kimse karışmamalıdır.»

ANNEM

Sıcacık göğsüne başımı koymak,
Sesini dinlemek ne güzel, Anne.
Beyaz ellerinden örgünü bırak,
Bana masal söyle, haydi gel, Anne.

Kaynaktan çağlayan su gibi serin,
Saçımı okşasın yine ellerin.
Bütün arzuların ve emellerin
Bil ki en büyüğü bu emel, Anne.

Hiç korkum kalmayor artık yarından,
Yazın güneşinden, kışın karından,
Ne zaman eğilsen, ak saçlarından
Yüzüme dökülse bir kaç tel, Anne.

MUZAFFER REŞİT

ÇOCUK ocuk bilgisini, analık hadsi ve analık tecrübesiyle kaynaştırmış olan bu satırlar sizin de şuurlu tecrübelerinizle beslenir ve MUHİT in sahifelerine aks ederse ruhiyatçılar için nufuz ve tahlili en güç olan ilk çocukluk çağı da güneş yüzü görmüş olur. Bunu istemezmisiniz?

Etfal Hastahanesinde ve Darülaczede Gördüklerim.

Yazan : MEBRURE HURŞİT

SENEDE 2000 hasta çocuğu yatırarak tedavi eden, her gün öğleye kadar da en aşağı 40-50 çocuğun derdine şifa bulmağa çalışan Etfal Hastahanesindeyim:

Bir çok kîymetli doktorlarımızın gayretleriyle tekemmül yolunda günden güne ilerleyen bu müesseseye bütün hayırlı yeniliklerini kazandıran sertabip Rifat Hamdi Beyfendinin o görülmedik tevazuuna rağmen daha bahçe kapısından girer girmez gözüme çarpan temizlik ve ihtimamın ne kadar hayranı olduğumu hemen söylemekten kendimi alamayacağım.

Hasta bir çocuğa elinde ilaç kaşığı ile şifa sunan bir Hemşire: İşte bu, yolları asfaltla döşenen ilk meydanlıktaki havuzu süsleyen şefkat ve eyiliğin sembolu.

Büyük bir nezaketle rehperliğimizi kabul eden genç doktorlarımızdan Kudret Beyfendinin iyzahatını dinleyerek "Göz Servisine" giriyorum. Burası 16 yataklık bir daire. İlk girdiğimiz odada, masanın etrafına toplanıp oturmuş dörtle sekiz yaş arası bir çocuk grupu görüyorum. Bu benim, hasta yavrucuklarla ilk temasım oluyor. Ağrılı, dertli gözleriyle ürke ürke bakarak ayağa kalkıyorlar. Yanlarına sokuluyorum... Bir gözünü kayb etmiş kıvırcık lepiska saçlı bir başı okşayorum... "Ne oldu sana?" deye soruyorum... Boş göz çukurunda içimi sızlatan bir titreme ile: "Öküzün boynuzu...." deye başlayor, "Gözümü çıkardı!" kelimelerini nedense ilave edemeyor... Doktor bey yarım kalmış sözü tamamlayor... Kır minelerini andıran güzel mavi "tek" gözde de hazin bir gülümseme pırıltısı yanıyor.

Kimi sargılı, kimi açık gözler, kimi sönmüş, kimi sönmek korkusu ile titreyen muztarip gözler.... Biz koğuştan çıkarken de hâlâ sessiz sessiz arkamızdan bakıyorlar...

Memnune ve Sabiha: Chorée ye tutulan iki kardeşler.

Dahili hastalıkları servisine giriyoruz... Burası da 20 yataklık ayrı ayrı sallerden müteşekkil bir daire. Her taraf tertemiz. Çocukların yüzleri pırıl pırıl. Sari hastalıklılar küçük küçük bölmelerle, dert kardeşlerinden ayrılmışlar... Birinde menenjitli bir yavru, ötekilerde de sırasiyle kızamıklı, tifolu, difterili, kızıllı küçükler yatıyor... Hararetlerini, tartılarını gösteren tabelaları kapılarında asılı. Cama sokularak onlara bakıyorum... Kızamıklı yavru eyileşmek üzere, başını doğrultup bana gülümseyor bile....

BU Servisin başka bir odasına geçiyoruz... Kapıdan girer girmez, sağdaki yatakta yatan gürbüz bir oğlan gözümü çeliyor. Anlatıyorlar: Adı Nizamettin, yaşı beş. Geleli iki ay olmuş. Derdi za'fiyet ve kansızlıkmış... "mış" diyorum, çünkü karşımda minimini, yusyuvarlak, topaç gibi bir şey... Geldiğinde 10 kilo imiş İki ayda sekiz kilo almış. Tabelasını ve dosyasını görüyorum; hayretler içindeyim. Annesi yokmuş, babası da bir hirstiyan kadını ile evlenmiş. Çocuğa evinden bahs edilir edilmez gözleri doluyor, güzel tebessümü sönüyor.... Zeki, şirin bir şey! Kahve rengi süslü, minimini bej pijaması ile fotoğraf makinasının karşısına kuruluşu ömür!

Kavruk yüzlü, incecik bir kıza bakıyorum. "Nesi var?" Diyorum. Kimse cevap vermeden, kendisi atılıyor: "Za'fiyet!" diyor. Başını tevebkülle sallayor. Atkısına daha sıkı sıkı bürünüyor...

Minimini yataklardaki meraklı çocuk gözleri bizi ta'kîb ediyor... İki kardeşin yattığı aydınlık, ferah bir odaya geçiyoruz. Karşılıklı iki yatakta yatan bu Memnune ve Sbiba adlı 6 ve 10 ar yaşlarındaki iki küçük kız, çok nadir tesadüf edilen bir illete tutulmuşlar. Doktor bey iyzah ediyor... "Choré" adını verdikleri bir hasta-

lıkları var. Yürürken, dururken mütemadiyen garip, fantezist hareketlerle kıvranıyorlar, bükülüyorlar.... Sabihanın boynunda küçük küçük tümörler de var. Zekâları normalden üstün. Küçüğü çok da güzel. Önümüzde bir iki defa yürüyor... geleli henüz on gün olmuş... buna rağmen yapılan tedavi büyük bir semere vermiş... ihtilaçlar daha seyrek ve daha hafif. Babaları polismiş. Hastalıkları irsi mi deye merak ediyorum. Dosyalarına bakıyoruz. Hayır. Anaları, babaları sağlam.

Yanyaya resimlerini çekerken durmadan elleri, ayakları oynayor. Gözleri sabit. ağızları aralık... Öteki hastaların üzerinde de bu garip kımıldanışlariyle taklit arzuları uyandırdıklarından ayrı bir odaya tecrid edilmek luzumu görülmüş.

Oradan, Doktor İhsan Hilmi beyfendinin himmetiyle çok asri bir şekil aldığını, nazik rehperimden dinlediğim bebekler dairesine gidiyoruz. Burada minimini alçak bölgülerle ayrılmış yirmi kadar küçük yatak var.

Hepsinin tabelalarında alacakları süt ve mama miktarı yazılı. İçlerinde uyuyanlar, elleriyle muhayyel resim çizenler, ağlayanlar, anlaşılmaz bir dille konuşanlar var.... Bir çok birbirini andıran çocuk başları... beyazlıklar... beyazlıklar....

Sıcaktan bunalmış bir halde çıkıyorum.

Kulak, boğaz ve burun servisine girizoruz. 20 yataklık bir daire. Bir kaç gün evel ameliyat olmuş başı sarılı bir yavru yatağının içinde parmacıklarını büke büke sızıldanıyor.... Kulakları, burunları sarılı bir kaç çocuk pencerenin dibinde bir arada oturmuş konuşuyorlar... Bu koğuşta yatan hasta az. Tedavileri az sürüyor ve çoğu da ayakta bakılıyorlarmış...

Cilt hastalıkları servisi, bunun aksine, kalabalık: 19 hastası var. Hepsi bir arada, dizilmiş oturuyorlar. Çoğu kel ve başları takkemsi bir şeyle sarılı. Aralarında içli bir kız gördüm. Doktor bey hastalığının ismini söylerken, "Cilt veremi" derken, incecik kaşları sinirli sinirli oynayor, kendini tutmak için nasıl da bir büyük adam tevekkülü ile yutkunuyor... Yanında gonokoklu bir arkadaşı var. "Cilt za'fiyeti" deyerek yavrunun derdini uyuşturmağa çalışılıyor... Yakasını açıyorlar, göğsünde, boynunda kabuk bağlamış korkunç yara izleri var. Köşede boynunu büküp oturan esmer yüzlü nispeten büyükçe bir oğlan için de "firengi" diyorlar, usulca... çok kısık, bezgin bir sesle konuşuyor. İki kordeş var, ikisi de kel. Bir şeye dikkat ettim: Kel deye gösterilenler, uyuz deye gösterilenler hep ayrı ayrı gruplar halinde... bunu kendileri yapıyorlar... bir kel gayrıihtiharı yine en çok diğer bir kelle arkadaş oluyor...

* * *

İki ayda sekiz kilo alan küçük Nizamettin.

HARİCİ hastalıkları servisine giriyoruz. Burada doktor Muammer beyfendinin de büyük bir nezaketle verdikleri iyzahatı dinleyerek yürüyorum. 45 yataklı bir kaç kısımlık bir daire. Kapıdan girince sağdaki yatakta, dönmemesi için kolları ayakları karyolasının demirine bağlanmış yüzü tamamen sargılı bir "şekil" görüyorum. Anlatıyorlar. Yepyeni bir facia: İki gun evel Kâğıthane köyünde avlanan bu çocuk — adı Mehmet — arkadaşının tüfeği ile kazaen yaralanmış. Yüzüne patlıyan saçmalar bir gözünü çıkarmış. Kendini bilmez bir halde yatıyor.

Yatakların önünde dura dura yürüyorum. Apandisitten muztarip ve ameliyat gününü bekleyen üç yavru, bir çok bacakları, yakları alçılı çocuklar var....

Ayağı sarılı birinin önünde duruyorum. Adı Zafer. Sokakta hırsız kovalayan bir polisin attığı kurşunla kazaen yaralanmış.... Tehlikeyi atlatmış, gülüyor...

Kemik hastalıkları çekenlerin önünde de bir müddet durduktan sonra ameliyathaneyi geziyor ne nazik rehperlerime, müessesenin kîymetli sertabibine hayranlıklarımı, teşekkürlerimi söyleyerek ıztırap ve iniltilere fazla sürünmüş olmaktan doğan bir iç ezikliği ile bu şifa yurdundan ayrılıyorum.

OTOMOBİL birbirine benzemeyen bin türlü ayrı ayrı "yeşil" le bezeli kır yollarından uçarak geçiyor... Sağlı sollu, papatya birikintileri, sarı çiçek kümeleri altın dalgalarla kımıldanıyorlar...

Taştan bir bina yığıntısı önünde duruyoruz: Darülaceze!

Buraya otuz senedir ömrünü vakf ettiğini işittiğim kîymetli müdürünü maateessüf bulamayorum. Çocuk kısmını gezeceğimi söyleyorum. Yanıma bir Hemşire, daha doğrusu bir "Anne" katıyorlar.

Kadınlar kısmı, Erkekler kısımı ibareli yaftaları taşıyan bir çok dairelerin önünden geçtikten sonra nihayet etrafı balkonlu bir binaya giriyoruz... Merdivenleri çıkıyoruz... bir kapı açılıyor... içeri giriyorum: Yanyana dizilmiş 20 kadar beşik. Kiminde küçükler, çifter çifter yatıyor. Hepsi de sanki beni istîkbale kalkışmışlar gibi bir ağızdan bağrışıp duruyorlar... Birer birer, önlerinde dura dura, yürüyorum. Hepsi de anası babası belli olmayan bir sürü tesadüf ve kaderin çocukları. Minimini renk renk kurdelelerle beşiklerine asılmış olan kâğıtlara bakıyorum... Kimi bir günlük, kimi bir aylıkken bulunmuş... Hepsi de süt çocuğu. Aralarında süt nineler, bakıcı hanımlar dolaşıyor., Bâzılarında ne güzel el örgüsü patikler, hırkalar, entariler görüyorum. Soruyorum: Notrdam dö Sion talebelerinin hediyeleri olduğunu söyleyorlar. O aralık odaya 3 yaşında tombul bir kız çocuğu giriyor. "Buraya geldiğinde 2 günlüktü, diyorlar, Âfet Hanım efendi çok sevdi, adı Meliha idi, değiştirdi, o buranın "Işığı" olsun dedi".

Küçük Ahmet

Yanımızda "Işık" la yatakları dolaşıyoruz. Beşiğin birinde iki kardeş yatıyor. Bunlar hem de ikiz. İkisi de çocuktan ziyade mumyalanmış iki korkunç ihtiyarı andırıyor. Yüzlerinde bıçakla, kat kat kesilmiş gibi derin çizgiler var... Nefes almasalar Eczahane camekânlarında görülen kavanozlardaki "İnsan artıklarını" hatırlataçaklar...

Şakaklarım atıyor... ellerim buz gibi. Yürüyorum..

İki yaşında şişman, kırmızı yanaklı sarışın bir oğlanın şirin yüzünde, biraz evelki beşikten aldığım ürpertiyi yatıştırıyorum.

Bu küçüğün adı Ahmet. Hikâyesi de garip:

Annesi, Fatma isminde bir kadıncağız, parasızlık ve kimsesizlik yüzünden Ahmedini daha bir günlükken getirip Darülaceze civarında bir yere brakıyor... Fakat bir yandan da yaptığına pişman olup, yavrusunun hasretinden gece gündüz göz yaşı döküyor.... Nihayet dayanamayor, bir kolayını bulup evladını barındıran müesseseye sütnine olarak kapılanıyor. Bütün bu ana yoksullarını sütiyle beslemeğe çalışıyor... Ama her halde "Ahmedini" büsbütün başka bir şefkat taşkınlığı ile emziriyor ki, çok geçmeden mes'ele anlaşılıyor...

Şimdi Ahmet artık sütten kesilmiş, tosun gibi bir şey. Resmini çıkarttıktan sonra Hemşirenin kucağından bir türlü inmek istemeyordu.

Darülaceze Terzihane kısmında çalışan kimsesizlerden bir grup

Biz orada iken bir yavru daha getirdiler. Annesi Haseki Nisa hastahanesinde yatıyormuş. Çok ağırmış. Çocuk doğalı iki gün olmuş. Yüzü gözü bumburuşuk bir şey. Öyle zayıf, öyle zayıf ki kemikleri sayılıyor.

Bulunan çocuklar umumiyetle dönmuş, can çekişir

(devamı 78 inci sah.)

Tarihte Çocuk

Çocuk ma'but, Aşk ılahı Eros.—Kadim Yunan çocukları.—Kitabı-Dede-Korkuttaki Türk çocuğu.—Betbaht hükümdar çocukları.—Viktor Hügo nun gavroş u.—Artist çocuk.—Model çocuklar.

TARİHTE çocuk deye hazırladığım bu yazının mevzuu tarihteki büyük adamların bâzan çok cazip olan çocukluk hayatları değildir; ben, tarihte çocuk tiplerinden bahs etmek isteyorum.

Bu çocuk tiplerini mutlak bir kat'iyetle tay'in edebileceğimi iddia etmeyorum; bilakis noksan ve bâzan tamamiyle şahsi fikirlerim olabileceğini iytiraf ederim. Noksan fikirlerim olacaktır, çünkü bu mevzu' kocaman bir kitap olabilecek kadar geniştir. Tamamen şahsi fikirlerim olabilecektir, çünkü çocuk, bahar açmış bir fidandır.. Tevfik Fikreti hatırladım:

«Güzel Çocuk senin olsun hayatım istersen,

«Niçin gözüm sana baktıkça böylé yaşlanıyor?

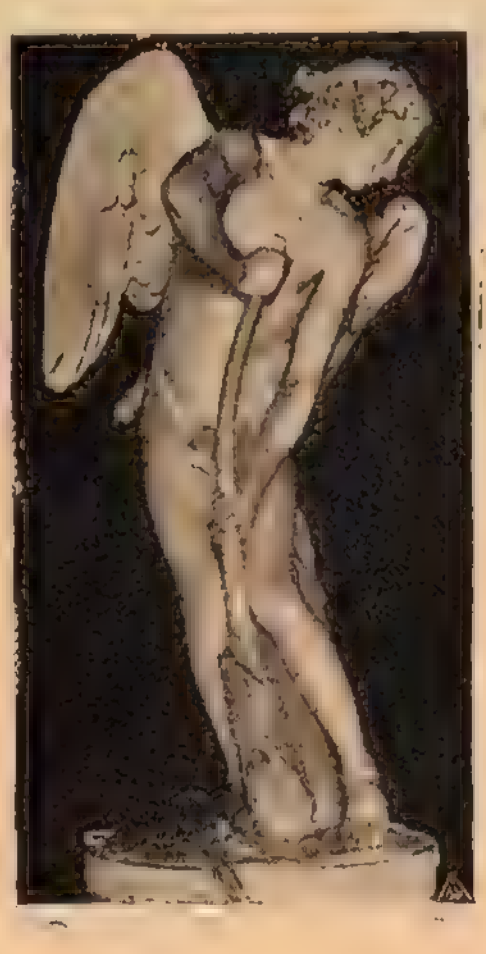

Eros
Bouchardon un heykeli. (Louvre müzesinde)

Çocuk ma'but, Aşk ilahı Eros

KADİM Yunan putperestliğinde Aşk ilahı olan Eros küçük bir erkek çocuktu; haşarı merhametsiz ve en narin ve mükemmel bir güzellikte idi. Ok atmasını çok severdi ve yaraladığı insanlarla oynamak en büyük eğlencesiydi. Eros yalnız Kadim Yunan din san'atına inhisar etmedi, san'at Eros u Çocukluğun bütün güzelliği ile, bütün baharı ve rengi ile bu güne kadar intikal ettirdi; bu gün resim ve heykeltraşinin en latif ve ilahi tiplerinden birisi hiç şüphesiz ki Eros tur.

Kadim Yunan Çocukları

KADİM yunanlılar çocuğun bedeni ve fikri inkişafına fevkalade ehemmiyet verirlerdi. Okumak, yazmak, şiir ve musikîden ibaret olan iptidai tahsilini gördükten sonra, vucudunun mefkûrevi bir güzelliğe ve mefkûrevi bir kuvvete irişmesi için çocuklar Palastra denilen İdman yerlerine verilirdi; on sekiz yaşına kadar Palastrada büyürler ve burada çırçıplak yaşarlar, idman yaparlardı; bu çocuklara Efep denilirdi. Kadim yunanın her şehrinde bir ma'bet ne kadar lazımsa bir Palastra da mutlaka

bulunurdu. İkinci asır muharrirlerinden Lüsiyen (Lucienne) bir efebi şöyle tasvir ediyor: «Vücudu güneşten yana yana esmerleşmiş bir erkek çocuk, daima inkişaf eden bir sihhatın meyvesi olan bir erkek çocuk: ne şişman ne cılız, bütün vücudu iytidal ile serpilmiş... Bir kalbura bir avuç buğday koyun, sonra onu elemeğe başlayın... buğdaylar dökülür dökülür, nihayet bir tane kalır ki samansız, çöpsüz, olgun, renkli, iri bir buğday tanesidir. İşte o, Palastra daki Efeptir.»

Kadim yunan cemiyeti kuvvetini nasıl Palastra dan almışsa kadim yunan san'atının mevzuu da Palastra daki kahraman ve güzel çıplaklık olmuştur, ve bilhassa heykeltraşi, bilatereddüt deyebilirim ki, palastra ların plastik bir dastanıdır.

Kitabı-dede-Korkuttaki kahraman bir türk çocuğu

KADİM yunandaki palastraya mukabil türk cemiyetinde çocuğu yetiştiren, çocuğun bedeni güzelliğini ve kuvvetini inkişaf ettiren müessese ordugâhlar olmuştur, on üç on dört yaşına kadar adsız olarak büyüyen çocuk ancak bir kahramanlık yaptıktan sonra milli bir ad alabilirdi. Türk an'anelerindeki çocuk kahramanlığının en güzel menkabelerinden birisi de Kitabı-dede-Korkuttaki Bugaçın ad alması olmuştur:

Buğa ile Buğaç
Ressam Münif Fehim in bir deseni [Reşat Ekrem ve Ahmet Halit] Türk Tarih Bilgisi.

«Derse hanın oğlu on beş yaşına girdi. Baba oğul Bayandır hanın ordusuna karıştılar. Bayandır hanın bir buğası vardı, katı taşa boynuz vursa un gibi öğütürdü. Bir yazın bir güzün buğayı savaştırırlar. Bayandır han oğuz beyleriyle bu savaşı seyr ederdi, yine yazın buğayı çıkardılar, üç kişi sağ yanından üç kişi sol yanından demir zincirlerle bağlı tutmuşlardı. Meğer Derse hanın oğlancığı üç ordu uşağiyle aşık oynarlardı. Buğayı koyuverdiler. Oğlancıklara kaç dediler. O üç oğlan kaçtılar, Derse hanın oğlancığı kaçmadı, ak meydanın ortasında baktı durdu. Buğa oğlana sürdü geldi, diledi ki onu helâk ide. Çocuk buğanın alnına yumruğu ile vurdu, buğa tepesi üstüne yıkıldı. Oğlan bıçağına el vurdu, buğanın başını kesti. Oğuz beyleri gelip çocuğun üstüne tahsin dediler. Dede Korkut gelsin bu oğlana ad koysun, beraber alıp babasına götürsün, babasından oğluna beylik alsın dediler. «Hey.. Derse han, bu oğlana beylik ver, oğlun Bayandır hanın ak meydanında buğa öldürdü. Oğlanın adı Buğaç olsun. Adını ben verdim, yaşını Allah versin...»

Hükümdar ailelerine mensup bedbaht çocuklar.

TARİHTEKİ çocuk tipleri arasında, hükümdar ailelerine mensup bir çok çocuklar vardır ki, saltanat kavgalarına kurban olarak mahv olmuşlardır. Amcalar, dayılar, ağabeyler ve hattâ babalar, başlarındaki tacı muhafaza etmek için ma'sum yavrucukları boğazlamaktan çekinmemişlerdir. Fransız büyük ihtilalinin iydam ettiği on altıncı Lui nin oğlu on yedinci Lui nin hayatı baştan başa bir facia olmuştu. « Kartal Yavru » ve « Roma Kralı » unvanları ile şöhret almış olan Napoleon un sevgili oğlu ise babasının kucağından zor ile alınmış ve sonra Viana da bir az da esrarengiz görülen bir şekilde ölmüştü. Bizim tarihimizde ise on altı ma'sum kardeşini bir gecede iydam ettiren hükümdarlar görülür.

Küçük bir prensin, XIII. asrın ilk senelerinde cereyan etmiş olan hazin hikâyesine şöyle başlamak isteyorum:

Babasının ölümünden yedi ay sonra doğmuş olan Prens Artür (Arthur), annesinden Fransa daki Bretagne dükalığına varis olmuştu. Baba tarafından da İngiltere Kralı II. Hanri nin torunu idi. II. Hanri

nin en küçük oğlu Yurtsuz Jan İngiltere kralı olunca, o zamanlar ingiltereye tabi' olan Fransadaki Ruen, ve Türen senyörleri eski bir ingiliz an'anesini ileriye sürerek Yurtsuz Jan ı kral olarak tanımadılar. Bu an'ane: «Babadan kalan İngiltere tahtı için büyük kardeşin oğlu küçük kardeşe tekaddüm eder» diyordu. Şu halde Prens Artür büyük kardeşin oğlu olduğu için amcasının rakîbi ve İngiltere tacının meşru' varisi oluyordu. Türen, ve Men senyörleri Artür ü kral olarak tanıdılar. Amca ile yeğen arasında derhal bir harp başladı. Neticede Artür esir oldu ve Falais kal'esine haps olundu. Yurtsuz Jan, henüz on altı yaşında bulunan ve fevkalade güzel olan Artür ü bir daha kral olamayacak bir hale koymak isteyordu. Falais kalesi muhafızı Hüber i Artür ün gözlerini oymağa me'mur etti. Hüber bu meş'un vazifeyi iyfa için çocuğun haps olunduğu zindana girdiği zaman zavallı Prens Artür Hüber in boynuna atılarak: « Hüber... dilimi kes... fakat gözlerime dokunma!» deye yalvarmıştı. Bu sözlerden çok müteessir olan Hüber Kral Jan ın emrini iyfa etmedi. Jan da çocuğu Falais den aldırtarak Rouen a haps ettirdi, ve pek az sonra Prens Artür Rouen zindanından kayb oldu, bir daha hiç tesadüf edilmedi. Nasıl bir cinayete kurban gitmişti? Daima meçhul kaldı. Yalnız o zaman yaşamış olan bir vak'a-nevis, kral Jan ın Prens Artür ü bizzat öldürerek çocuğun cesedini Seine nehrine attığını yazmıştı.

Prens Artür ile Hüber
W. F. Yeames in tablosu [Manchester Art Gallery'de.]

Viktor Hügo nun Gavroş u

SOKAK çocuğu derin ve esrarengiz bir âlemdir. Yalın ayak, göğsü bağrı açık, bir deniz rüzgârı gibi küfür küfür esen serâzâd sokak çocuğu kaldırımların girdabında ebediyen meçhul kalacaktır. Bir çok defalar, tarihin büyük hadiselerinde adsız sokak çocuğunun da bir hissesi olmuştur, onun da teri ve kanı akmıştır. İşte Viktor Hügo, Sefiller deki Gavroş ile tarih için daima meçhul kalacak olan sokak çocuğunun ölmez bir tipini ibda' etmiştir. Gavroş bütün sokak çocukları gibi bir ev bilmeyor. Müstehzi, şakrak, serseri ve hırsızdır. Cemiyeti-beşeriyenin en süfli köşeleri onu korkutamaz. Bununla beraber eyilik ve muhabbetin ne demek olduğunu en kuvvetli ma'nası ile bilir. Ölmek lazım geldiği zaman kral askerlerinin cesetlerinden cumhuriyetçi ihtilalciler için kurşun çalarken vurulur ve ölür. Bir serçe kuşu kadar havai, şen ve şakrak Gavroş, dudağından bağrının son kan damlaları sızar

(Devamı 77 nci sahifede)

"Gazi" ye!..

Kızıl, mor tepelerden esen ıslak rüzgâra,
"Selam söyle!..", diyorlar anneler "Sakarya"dan,
O iller rüzgârı ki kokar taze kanlara,
Senin alnını öper geçerken "Çankaya,,dan.

Gözü yaşlı anneler, oğlu şehit anneler,
Yüreği kan ağlarken sana dualar eder,
Yıldızsız gecelerde beyaz saçlı nineler,
Elini göğe açar ("Gazi,,ye ömür ver!..) der..

Gözlerine gölgesi vurmuş da "Akdeniz,,in,
Kahramanlık parıldar ışıklı renklerinde,
Coşduğu anda senin bu engin denizlerin,
Yunan can verir "Eski Olimp,,.. eteklerinde..

Ulu bir dağ ki başın, yanında hep alçalır,
Yükselen sarı dağlar, o keskin başlı dağlar,
Güneşin ışığını hepsinden evvel alır;
Senin kızıl başında günün aydınlığı var.

FEVZİYE APTULLAH

Yeter!..

Sinsi bir karanlık... gözüm yaş dolu,
Dikenlik sağ yanı, uçurum solu,
Önümde açılan bu ıssız yolu,
Seçmeye kırılmış bir kandil yeter!...

Gönlümde bahardan ziyade kar var,
Ne güneş ısıtır, ne okşar rüzgâr,
Her geçen gün verdi derin sızılar,
Dindirmeye bir az tatlı dil yeter!...

Beni ümidimle, derdimle bırak,
Ne olur düşerse saçlarıma ak,
Yolum gölgesiyle aydınlanacak,
Gözümde durmayan yaşı sil yeter!...

Ümidim elimde kırık bir kandil,
Derdimi dindirir bir az tatlı dil,
Gözümün yaşını ellerinle sil,
Beni sen, olduğum gibi bil yeter.

FEVZİYE APTULLAH

Laura Ladd ın eseri

MUHİT in ilavesi

VAZODA BAHAR

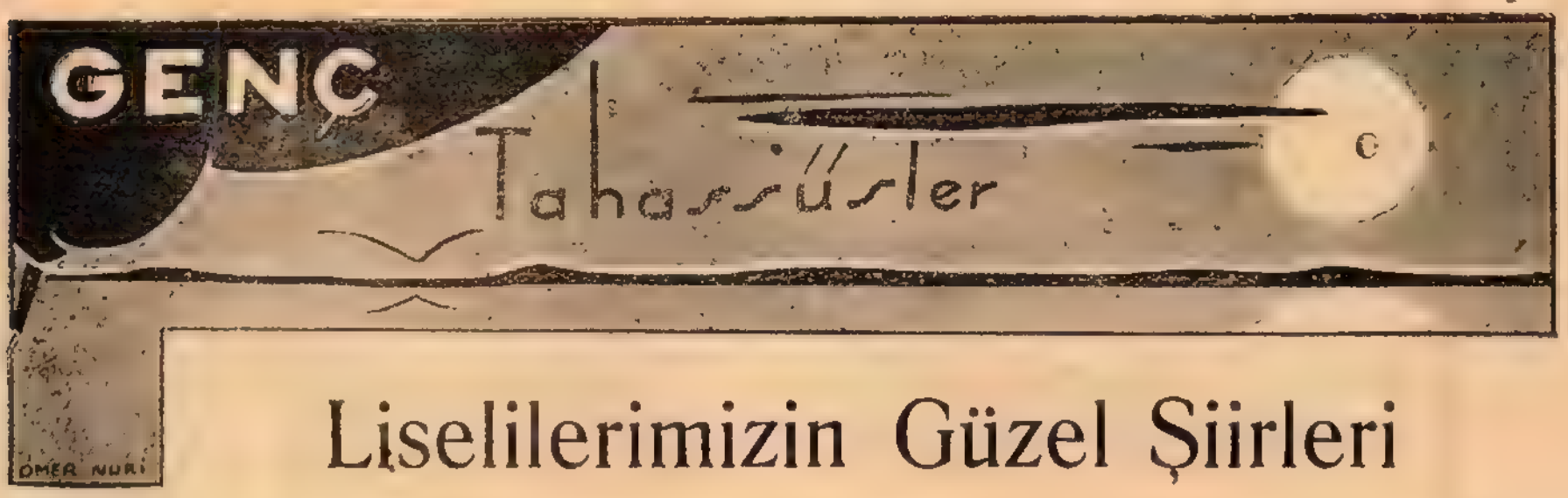

Liselilerimizin Güzel Şiirleri

KEMAN TELLERİ

Ruhumun en derinlerinden gelen fiğanları
Titreyerek inleyerek, dinler keman telleri.
Kalbimin elemlerinden dökülen hicranları;
Akislerle hıçkırarak dinler keman telleri.

Yaralı kalbimin üstünde coşan bu feryatlar;
Nemli gözlerimde, yalçın dağlar aşan selleri
Andırır.. içimde unutulmuş hicranlı yadlar
Tekrar yaşar; ağlayorken titrek keman telleri.

Her titreyişinde bin bir ah! enin çağlar koşar.
Yayın üstünde gölgelenen o artist elleri
Hareketlerinden; derin ve ince ağlar coşar.
Ruhumun en içten bir aksidir keman telleri!

MUSTAFA KEMAK

SARIŞIN ÇOCUK...

Sessiz gezer uzaklarda.
Nurtopu gibi bir çocuk...
Gülümseyen yapraklarda
Sevinip dillenir çocuk...

Ağaç, böcek, bayır, çiçek,
Ruh alırken nefesinden,
Pırıldarlar titreşerek,
Yıldızlar tatlı sesinden...

Perde perde dalgalanır,
Sarı saçları rüzgârda.
Yeşil gözlerinden tanır
Onu güller İlkbaharda...

Tutar elinden gizlice,
Gezdirir onu, avutur,
Bacısıdır ayın gece,
Eğlendirir ve uyutur...

AHMET KEMAL

EN İYİ ARKADAŞA

Bir çocuk ru'yasını parlak bir su izinde
Tekrar görmek isterken içimize sakladık.
Ak saçlı bir annenin çömelerek dizinde
Masaldaki kızlara öldü deye ağladık ...

Yine bugün olacak bizi aldatan yarın,
Selvilerin altında birleşecek yolumuz.
O çocuk ru'yasında unutulmuş mezarın
Aynı ismi saklayan tek bir taşı oluruz...

FARUK MÜMTAZ

BAHÇEMDE

Her gece vakît vakît bir aşkın kalbi çarpar,
Yeşil kurbağaların ufku yırtan sesinde...
Hanımelleri kokan bağçemin kulbesinde
Sönüp sönüp parlayan bir ateşböceği var.

Bağcemin bülbülleri çok geç kalırsa eğer,
Saracak güllerimi kalplerinden bir sızı;
Manulyalar soldular, laleler kıpkırmızı,
Laleler ah laleler, sanki kalbim laleler.

ESAT DEMİRAY

RODOS SAHİLLERİNDE

Kalbimde boş bir yer var, ne için, ah ne için?
Neden bu gece ruhum avutulmak isteyor?
Anladım ah bu hissi, ağladım için için,
Ayaklarım altında esir yurdum inleyor...

Gözlerimde canlandı bu gece bin bir hayal,
Elemlerle titredim bu ıssız sahillerde...
İlk defa ben bu gece ruhumda duydum melal
Anladım ki bu his de yaşarmış gönüllerde.....

Çılgın musikîsiyle inleyor yine lodos,
Kabaran dalgalarda bin şehit ahı saklı...
Acı ru'yalarına dalıyor yine Rodos,
Emin ol sevgili yurt, ru'yan olacak tatlı...

RÜŞTÜ İLHAN

İLK SİYASİ HATIRAM

Karavanacılar, Yalnayaklar

Yazan: AHMET CEVAT

BUNDAN yarım asra yakın bir zaman eveldi, ben de ancak yedi yaşında bir çocuktum; Giritte vilayet meclisi "Vuli" seçkileri, hatırladığıma göre, ilk defa olarak yapılıyordu. Ahali - hususiyle Rum ahali - iki fırkaya ayrılmışlardı: Karavanacılar, yalnayaklar. Köyümüzde bu siyasi işlere karışmağa hevesli Türk yoktu. Bir sene evelki kîyamda Rum vatandaşlarımızın bütün husumetine ma'zuz kalan köyün Türkleri, şimdi, o milli kîyamın siyasi semeresi olan intihabata küsülü duruyorlardı. Fakat Karavanacılar, Yalnayaklar parolaları benim - nasıl deyeyim - siyasi zevkime hoş geliyordu: Köyün en rutubetli kulubelerinden birinde dul anne ve büyük annesiyle oturan küçük çocuk insanların müsavatsızlığını en kuvetli bir hayal ile zihinlere nakş eden bu halk parolalarının ma'nasını derin derin seziyordum.

Bir bahar günü idi; köyün boy boy onbeş kadar Türk çocuğu, karakolun üstündeki — mektep namı verilen — balkonla odanın eski hasırları üzerinde oturmuş, lime lime "supara" larımızdan derslerimizi haykırıyorduk. Hocamızın ayva dalından değneği odanın orta yerinde şakladı: birden sesler kesildi, ve sükût içinde uzaktan gelen bir sarhuş kafilesinin *"lira"* (*) ve şarkı gürültüleri duyuldu. Az sonra, yolun karşıki tarafından, başka bir kalabalık, daha gürültülü olarak yaklaşıyordu. Hocamız yerinden, çömeli olduğu pöstekinin üstünde doğrularak pencereden baktı; onun bu hareketi bizim pencerelere ve balkona atılmamıza kâfi bir işaret olmuştu.

İki kafile, önlerinde liracılariyle hora tepenleri ile, türkülerini söyleyerek birbirine yaklaşıyordu. Şarap sarhoşluğunun te'siri altında yüzler heyecanlı ve kıp kırmızı, vucutlar cinler çarpmış gibi pürhareket. Mektebin önünden akan derenin karşı yakasında üç tarafı kahvehanelerle çevrilmiş çınarlı bir meydancık vardı. Yolun şark cihetinden gelen kafile derenin taş köprüsünü geçmek üzre iken karşıki kalabalık köyün çarşısını teşkil eden sokak kısmına ilerlemişti. Tam karşılaşma kahvehanelerin kaba iskemlelerle örtülü meydanlığının üstünde oldu: bir an içinde bütün iskemleler parçalanmış, bütün eller sopalanmış, bütün kollar başların üstünde harekete gelmişti. Düşenler çiğneniyor, yuvarlananların gövdeleri üzerinde tepiniliyor, ve tehevvür sükûn bulmayordu. Kütleler öyle birbirine girmişti ki kollar sopa kullanamaz olmuş, pençeler boğazlara sarılmıştı. Ta'kîb eden anda dükkânların ve kahvelerin kırmızı damları istiylaya uğramıştı; o koca şalvarlı adamların, bir kısmı lahzede, kediler gibi çatılara tırmanmıştı. Oradan aşağı dakilerin üstüne kiremit yağdırılıyordu.

KAÇ baş yarıldı, kaç kol... bacak kırıldı? Hatırlamayorum. Bir tarafın kaçışiyle biten bu siyasi arbedenin meydanında yalnız kanlar akan yarık başlar, yüzler, sırtta götürülen yaralılar gördüğümü biliyorum. Sari bir korku içinde hep dilsiz kesilmiştik. Ancak o günün akşamı, evlerde büyüklerin münakaşalarını dinlerken olan bitenlerden ne anlayabildikse anlamıştık. Benim çocuk zihnim öyle bir te'sir altında kalmıştı ki aradan geçen yarım asır bile o kanlı hatırayı silememiştir.

KALİVES köyünün çınarlı meydancığında cana kıyarcasına boğuşan her iki insan yığını Rumdu; az evel Türk hakimiyetine karşı belki onuncu müsellah milli kîyamlarını elbirliğiyle başarmış, Babı-Âliyi Adaya imtiyazlı bir idare vermeye icbar etmiş adamlardı. Siyasi ayrılma - velev muvakkat olsun - milli birliğin yüzüne böyle kanlı lekeler sürmüştü.

HADİSEDEN yirmibeş sene sonra siyasi menfam olan Trablus-Garpten Giride döndüğüm zaman büsbütün başka bir ahali buldum. Yine siyasi fırkalar vardı, yine siyasi ihtiraslar ruhları tutuşturuyordu, fakat yirmibeş senelik bir siyasi idman ahaliye bir olgunluk, olgun bir şuur vermişti. Bu sefer Abdülhamit yerine prens Jorj un mutlakiyeti aleyhine Venizelos un bayrağı altında müsellah "Theriso" kîyamı yapılmış, Prens Adadan atılmıştı. Artık demokrasi manevralarına alışan Girit ahalisi yine bir intihabat yapmıştı. Fırka parolalarında eski iytidalsizlik ve çiylikten eser yoktu. Venizelistler Prensçilere galebe çalıyordu.

Seçkilere Türkler de karışmış, Venizelistlere re'y vermişti. Ertesi günü kazananların bütün çarşıyı dolaşarak leh ve aleyhte re'y veren müntehiplere, ellerini sıkarak teşekkür ettiklerini gördüm. Siyasi galibiyet çehresi vatandaşlık maskesini takınabiliyordu. Fakat bu devri "Karavanacılar-Yalnayaklar" tefrikasından yirmibeş senelik bir siyasi idman ayırıyordu.

(*) Giridin üç telli iptidai bir sazıdır.

Sovyetler Rusyasında Gençlik Nasıl Yetiştiriliyor.

Amerikalı bir kadın Muharririn gördükleri

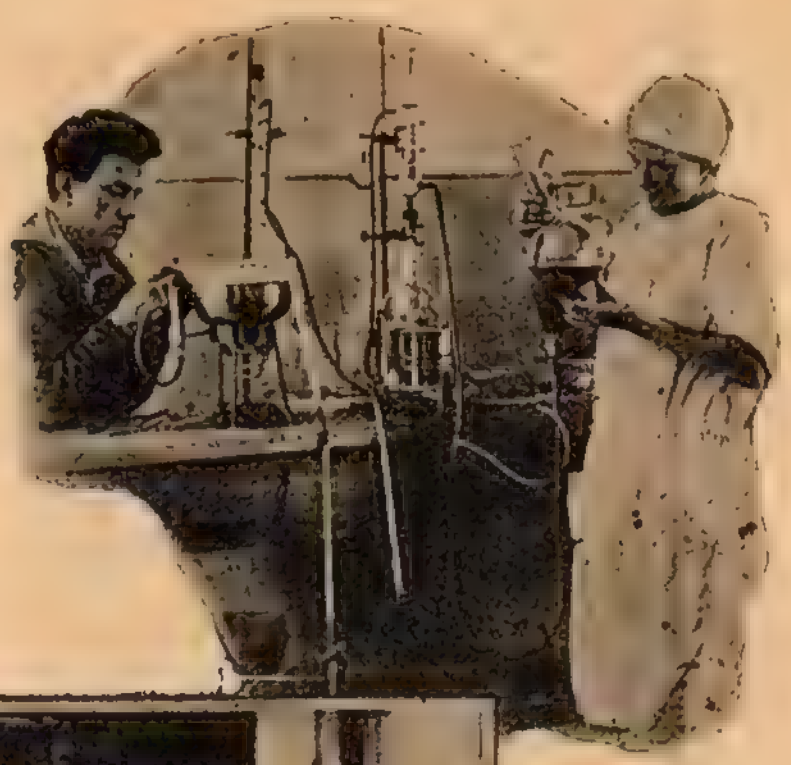

Hellen Christinie Bennet'den
Nakl eden: AHMET CEMİL

RUSYADA bir çok darülfünunları gezdim. Hepsi eski, hepsi perişan ve hepsi de fena giyinmiş gençlerle dolu. Muallimleri de kîyafetçe talebeden üstün değil. Cincinati darülfünunu şu'be reislerinden ve benimle beraber bulunan bir zat: «Bunlar bizim kollejlere ve kollejlilere pek benzemeyor» dedi. Evet, fakat bizim ihtilal 150 sene evel olmuştur.

Rusya işçilerin tahsiline ehemmiyet veriyor. Yüksek mektepler onlarla dolu. Bana eski aristocrat ve burjuva ailelerine mensup çocukların darülfünuna kayt olunmalarının çok zor olduğunu söylediler. Rusyada kollej yolunu para açmaz. Oraya girmek için seçilmek lazımdır. Münevver tabaka ve burjua çocuklarının köylüler, esnaf ve amelelerle yan yana okuduklarını ve çalıştıklarını gördüm. İhtilalden evel Rusyada 17 darülfünun ve 23 muhtelif yüksek mektep vardı. 1927 senesinde ise *136* kollej ve

Bir Rus kadını Lokomotif makinistliği yapabilmektedir.

darülfünun ile *1642* Orta mektep mevcuttu. Bir nunla beraber yine Rusya gençliğinin küçük bir kısmı mekteptedir, fakat hemen hepsi bir nevi' tahsildedir.

Yeni rejimin gençlere ihtiyacı vardı, tahsillerini ikmalden evel onlara muhtaç oldu ve onları mes'ul mevkî'lere sürdü.

Bir gazete idarehanesinde Labura İvanoff ile konuştum. «Biz genç çiftçiler çalışıyoruz, bunu size söyleyebilirim» dedi. Ben az evel Urlof mıntakasından geldim. Oradaki mahalli idare genç müteşebbislere bir parça toprak verdi ve sebze bağçevanlığı öğretti. Gençlerden 15 kişi birliklerini kurmağa karar verdi. Mahalli idare bunlara büyük bir ev verdi, delikanlılar ayrı bir yerde, kızlar da başka bir yerde yatıyorlardı. Bunlar, mücadele eden, didişen, uğraşan bir birlikti. Hiç ile başladılar. Yerde döşeme üstünde yatarlardı. Şimdi ise, yatakları, çamaşırları, mendilleri ve diş fırçaları var. Yerleri ve ahlâkları temiz. Bunlar gibi daha yüzlerce var.

Muhatabım Rus gençliğinin tipik bir misaliydi. Rusyada gördüğüm bütün gençler gibi sıhhatlı ve neş'eli. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği idaresinin en koyu aleyhtarları bile Rus gençliğinin bu mükemmel ruhunu tasdîk ediyorlar.

Genç Ruslara ingilizce ders veren bir ingiliz bana dedi ki: «Bilmem bu gençler neden bu kadar neş'elidir, ve nasıl oluyor da bütün bu geçirdikleri hallerden sonra bu kadar metindirler. Ben bunların dünyada en neş'eli ve bahtiyar gençler olduğuna eminim.»

Bütün bunlara rağmen şimdiki Rusya büyük bir faciadır. İhtiyarların bir çoğu yeni ahval ve şeraite uyamamakta ve gençler de bu kabiliyetsizlere karşı tam bir alâkasızlık göstermektedir. Yeni idarenin hararetli taraftarlarından biri bana: «Ben fırkaya mensubum, karım değildir. Onunla bu meseleleri hiç konuşmam. İki çocuğum gençler teşkilatına intisab ettikleri vakît her ikimize de fikrimizi sormadılar. Biz kendilerinin bu kafarlarını vermeye kabiliyetli olduklarına kaniiz». 16 yaşında binlerce genç erkek ve kızlar işte böyle ebeveynlerini terk eder ve ekseriya bir daha hiç görmezler. Hükûmet bunların kararlarını müdafaa eder. Hattâ 14 yaşında bir erkek veya kız eğer ebeveynleri siyasi uygunsuzlardan ise ailelerini redd eder ve hükûmet himayesine girerler.

Bütün Rusya baştan başa böyle, çocuklarını ebediyen kayb eden, ailelerle doludur.

BÜTÜN Rusya gençliği ya bilfiil işle, ya tahsille ya içtimai işlerle ve bâzan bunların üçüyle birden meşguldür.

Rusya, liderlere çok muhtaçtır, bundan dolayı gençliğin yardımı için onların tam yetişme zamanına kadar bekleyemez. Bu gençliğin işe müştak uzuzlarına, yetişmiş insanlara verilebilecek mes'uliyetler yüklenmiştir. Hemen hemen bütün Rus gençliği yeni idareye kazanılmıştır.

Bugün Rusyada 3,135,000 genç, genç komünist teşkilatı içindedir. Bunların kendilerine mahsus gazeteleri vardır. Bu, ittihat içinde en parlak, en cür'etli ve yılmaz bir gazetedir. Rusyanın atisi bu gençlerin elindedir. Bunlar kuvvetli bir teşkilata maliktirler, aynı zamanda kuvvetlidirler, istedikleri gibi hareket ederler. Stalingrad da traktör fabrikalarında çalışmak için işçi istendiği vakît, Uraldan, Şimalden, Sibiryadan ve Rusya ittihadının her köşesinden gençlik müracaat etmiştir. Gençlerin tavsiyesi üzerine, fabrikalar arassında «İçtimai Rekabet» başlamıştır. Ve bu rekabet şimdi sanayie hız vermektedir. «Fabrikalarda mektep yapınız» deye bağıran genç, genç komünist birliğine mensuptur. 1927 de bu mekteplerde 45,000 talebe vardı. Bugün 46 bindir. Rus hükûmetinin gençliğin yardımına müracaatının neticesi olarak gençlikte mes'uliyet ve kuvvet hisleri artmakta ve *devlete hizmette temayüz edebilmeği para mükâfatından üstün tutmaktadır.* Bir (Gençler teşkilâtı) içtimaında 18 yaşında güzel bir kızın cevabından çok mütehassis oldum. Bu kız gündüzleri bir sabun fabrikasında ve geceleri de bir kimya laboratuarında çalışıyordu. «Tahsilinizi bitirdikten sonra ne yapacaksınız» deye sordum.

"Fabrikaya döneceğim ve daha eyi sabun yapacağım" dedi. O daha eyi sabun yapmağa çalışıyordu ve bunu bir «devlet vazifesi» olarak kabul ediyordu. *İşte Sovyetler gençlere bu nevi' vazifelere kîymet vermeği telkîn ediyorlar ve bunlara bir şeref hissesi ayırıyorlar.*

Rus fabrikalarında çalışanların büyük bir kısmı kadındır

Dünya gençleri, mes'uliyet deruhte etmek için bağırıyor, fakat ekser memleketlerde bu kîymettar yük bunlardan esirgeniyor.

Sovyetler Rusyası kemali-teenni ile mes'uliyeti gençlere vermektedir. Deruhte etmek istemesiyle beraber hemen kendisine mes'uliyet verilen gençlik de pek ziyade bahtiyarlık duymakta ve işini fevkelade bir surette yapmaktadır.

Vatandaş!

Bayramlıkların yerli malı olmalı

Milli îktisat ve tassarruf cemiyeti.

HİTİTLER

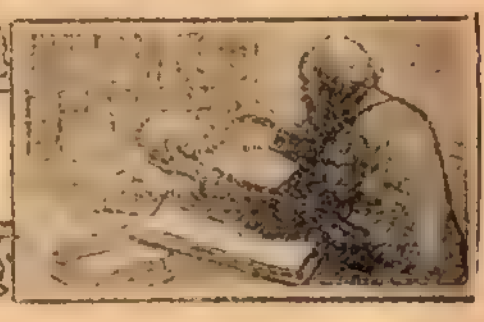

— 2 —

KARGEMİŞ VE TETKİKATIM

İsmi — Mevkiinin keşfi — Hafriyat — Çapullar — Cografi ve Topografi vaziyet — Tarihi ma'lûmat — Bugünkü arkeolojik vaziyet — Umumi müşahedat ve ma'lûmat.

Yazan : AVNİ ALİ

KARGEMİŞ, Hitit şehri olarak tanınmış beldelerden biridir ve fikrimce, Hitit varlığının başlı başına bir merhalesidir.

Bu şehre, muhtelif milletlerin verdiği isimler arasında az çok tahalüf olduğu inkâr edilememekle beraber hepsinin yine aynı şeyi ifade ettiği de meydandadır. Fransızların (Karkémiche), İngilizlerin (Carchémish), Almanların (Karkemisch) yazdığı bu ismin diğer eşkâli de yok değildir. G. Perrot Gargemich yazmıştır. Kitabı-mukaddeste Kerkemiş şeklindedir. Diğer şekiller (Karkamış, Kargamış, Garkamış, Gargamış) ve daha ziyade (Gargamış) tır.

Ecnebi lisanları, kendilerinde olmayan ve her hangi bir kavmın lisanından aldıkları kelimeleri fazlaca ezip büzerler. O kadar ki menşei olan lisan, kendi kelimesini tanımaz olur.

Bu ismin de böyle türlü eşkâl alması bundan münbais olsa gerektir. Biz, bunu, türkçe *Karakamış* ın bir şeklidir deye türlü iylallarını yapacak değiliz. Şurada henuz onun zamanı değildir. Bunun için bu isim noktasını burada barakarak keşf edildiği zamana geçeceğiz.

Pek eskiden, Gargamış ın Frat havalisinde veya mecrası üzerinde olduğu ve Bahrısefit ile Frat arasında, yâni Fratın garbında, garp sahilinde bulunduğu biliniyordu. Fakat mevkîini sıhhatle ta'yin etmek mümkün olamayordu.

G. Maspero 1872 de:

(De Carchemis oppidi situ et historia antiquisima) nam ve mevzuu üzerinde yazdığı latince tezinde Gargamiş ın Hiyerapolis (Hierapolis) şehri civarında bulunduğunu iddia etti.

Dört sene sonra, 1876 da İngiliz kâşifi seyyah G. Smith Gargamış ın, Hiyerapolis şehrinden 40-50 kilometre daha ileride, Cerablus da olduğunu kat'i bir lisanla söyledi. Muahharan vaki' olan tetkîkat ve hafriyat, kendisine hak verdirdi.

1878 de Henderson tarafından ciddi bir tetkîk ve sondaj yapıldı. Bunun neticesinde, 1881 senesinde Gargamış da bulunan ilk Hitit eseri Britanya müzesine nakl edildi. 1908 senesinde Hogarth eyi bir tetkîk yaptı. 1911 de ise: Hogarth, Thompson, Woolley ve Lawrence heyeti tetkîka ve sonra hafriyata başladı. Bu hafriyat neticesinde Gargamış bütün vuzuh ve haşmetiyle meydana çıkmadıysa bile, her halde gizli kalmaktan kurtuldu. Bu hafriyattan bahse makalenin tahammülü yoktur. Arzu edenler hafriyatçıların raporlarına müracaat edebilirler (1).

Harbı-umuminin bu hafriyata vurduğu darbe çok büyüktür. Harp esnasında Almanlar tarafından yapılan tetkîkler de pek ileri gidememiştir. Bu hususta Baron fon Oppenheim ın neşriyatı zikre şayandır.

Harbı-umumide ve ondan sonraki istîklal mücadelesi senelerinde bu havali, hele biçare Gargamış, büyük çapullar görmüş, verdiği mahsulden binlerce eserler çalınmış, kaçırılmış; bu da netice üzerinde çok fena te'sirler yapmıştır.

Cografi ve Topografi Vaziyet:

GARGEMİŞ 37 ve 36 derece, bir kaçar dakika tûlu şarkî ve arzı-şimalide, şimalden cenuba, garptan şarka İran, Mezopotamya, İrak, Surye, Şimali ve Merkezi Anadolu, Toroslar, Akdenize giden müteaddit yolların birleştiği şimali Surye nin hudut müntehasında ve demir yolunun şimalinde, şimendüfer hattının Fratla birleştiği yerde ve meşhur Carablus köprüsünün yirmi metre mesafesinde ve şimalindedir. Fratın garp sahilinde dik yamaçlar halinde yükselir. Şimalinden geçen küçük bir dere, karşıdaki Eminlik sırtlariyle olan alâkasını keser. Garptan kalenin mevkîinde daha yüksek, fakat tatlı meyilli ve kale önünde münhat bir arazi ile çevrilmiştir. Cenup kısmı münhat ve Fratın getirdiği kumlu bir arazi ile kapanmıştır.

Frat sathından 65 metre kadar mürtefi', garptaki sırttan da 30 ile 20 metre arasında tehalüf eden irtifa'da dolma tepelerle tamamiyle ihata edilmiştir. Frata hakim olan tepeler en yüksek aksamdır. Bu kısımda küçük bir Romen ma'bet veya abidesinin bakayası görülmektedir.

(1) Carchemish, Report on the excavations at Djerabis, Conducted by L. Woolley and T. E. Lawrence. 1914. Bu raporda Mr. D. G. Hogarth tarafından yazılan oldukça mühim tarihi bir dibaçe vardır.

Bu sırtların kalenin içine gelen garp yamaçlarında Romen sistemi harçlı inşaat çöküntüleri duvar ankazı görülüyor.

Kalenin cenubunda, Frata geçit veren yerde toprak dolmalar yoktur. Buradan iytibaren cenubu-garbiden şarka doğru imtidad eden dılı'lar fazla çökmüştür. Burada, biraz daha garpta bir kapı yeri daha vardır. Şimalde bir yarıntı olduğu gibi, tam garpte muahharan yarılmış zannını veren bir methal daha görülmektedir. Yarıntıların tabakaları hep aynı rengi vermekte ve sun'i olduğundan iştibaha mahal kalmamaktadır. Bu toprak arasında türabi eserlerin ademi-mevcudiyeti bir harabe, yıkıntı olmadığını göstermektedir.

Kalenin dolma tepeleri Fratın garbındaki sırtların münhat kısmı üzerinde ve daireye daha yakın bir murabba' şeklinde yapılmıştır. Bu toprak tepelerin etek taraflarında genişliği yirmi metreye varmaktadır. Bu tepelerin ilk inşa edildikleri zamanki vüs'atleri daha az ve irtifa'ları fazla olduğu muhakkaktır. Frata hakim tepelerin irtifa' fazlalığı, inşa edildiği zamana ait değildir. Burada muahhar inşaat yıkıntıları bu fazla irtifaı meydana getirmiştir.

Nemrut dağı harabelerinden.

Dolma tepeler arasında, küçük ve yıkıntılardan mütehassıl olduğuna şüphe olmayan mini mini tepeler istisna edilirse, aynı seviyede bir araziye tesadüf olunur. Frat kapısına doğru, sarayın methalinden gidilirken arazi inhitatını arttırmaktadır. Sarayın merdivenlerinin ilk kademesinin istinad ettiği toprak, Frat kapısı arazisinden 8 ila 10 metre yüksektir. Bu merdiven ile saray kapısı arasında da asgari 2 metrelik irtifa' farkı vardır. Halbuki daha yukarıdaki müstevi arazi bu kapıdan 5-8 metrelik bir irtifa' farkiyle yükseliyor. Dolma tepeler arasındaki arazi 30 hektar tahmin edilebilir.

Ma'lûmatı-Tarihiye

TARİH "Gargamış" kalesini bize bir Hitit beldesi olarak tanıtmakta, fakat Hititler veya her hangi bir kavm tarafından inşa edilmiş olduğu hakkında sarih bir şey söylememektedir (2).

Bu havalide Hititlere kablelmiylat yirminci asırda tesadüf ediyoruz (3). Halbuki daha evvel, kırkıncı asırdan evvel buraların hakimi olan milletlerden oldukça sarahatle bahs edilebiliyor. Miylattan 4000 sene evvel Sincar da yerleşmiş olan Elam ve Sumeri kavmleri bu havalinin de hakimleriydi. Bunlar da, tıpkı Hititler gibi, sami akvamdan değildiler.

Sumerilerin Turani olmasından şüphe edilmektedir. Ve bugün bu şüpheler âdeta hakîkat derecesine çıkmıştır. Bu hususta Arkeolojiden ziyade Antropolojinin vereceği neticelere kanaat luzumunda musırrım. Bu kavmin Kafkasya ya kadar giderek orada kendilerine lazım ma'denleri işletmiş olmaları çok kadim bir medeniyete sahip bulunduklarında şüphe brakmaz. Binaenaleyh Gargamış ın mütevassıt mevkîinde bir merhale bulmuş olmaları istib'at edilemez. Hititler le Sumeriler in aynı kavm olduğu hakkında bugün elde bulunanlardan daha kuvvetli deliller bulunursa, o zaman, esasen ortada mes'ele kalmaz.

Sami akvamın Sumeriler i şimali Surye ve Sincar dan cenuba doğru süren istiylaları miylattan evvel 4000 senelerine tesadüf eder. Bu havalide Akat ve Kaldaniler miylattan 40, Amurular ve Asuri lerle İbraniler 30 asır evvel tarih sahasında idiler.

(2) Amasya tarihi muharriri Abdi Zade Hüseyin Hüsameddin Efendi bir hırafeden başka bir şey olmayan — tebelbülü elsineden sonra (Bilgây) han isminde birisinin zuhur ettiğini ve bu zatın baytarlık fennini iycat ve Gargamışı bina eylediğini söyleyor. Fakat buna kuvvetli bir me'haz ve istinadgâh göstermeyor. Müellifin bu mütaleayı uydurmadıklarına ve her halde bir yerde gördüklerine kaniim. Mamafi bu kanaatim mütaleanın doğruluğuna delil telakkî olunmamalıdır. Fikrimce daha burasının banisi kim olduğu hususundaki cehlimizin izalesi zamanı gelmemiştir. Ne zaman Hitit lisanını öğrenir ve yazılarını okur ve Gargamışı tamamiyle kazarak bütün esrarını öğrenirsek, belki ve ancak o zaman bu baniyi tanımak müyesser olacaktır demekte musırrım.

(3) Morgan bu tarihi Miylattan 2500 sene evveline kadar çıkarmakta ve Hititleri bu tarihte Orta Asyadan Anadoluya gelmiş bir kavm olarak göstermektedir.

Akat ve Kaldani ler Mezopotamya da yerleştikten, Sincar ı istiyla ettikten sonra (4) burada kuvvetli te'sisat yapıyorlar ve meşhur hükûmdar birinci Sargon 2850 kablelmiylatta Toros dağlarına kadar bir istiyla seli yükseltiyor. Daha sonraları, 2600-2500 senelerinde Gothyomdan gelen dağlıları, bu havaliyi istiyla etmiş görüyoruz. Bu tarihlerde Orta Anadolu da ve hattâ şimali Suriye de Hititlerin bulunduğu ise inkâr edilemez. O halde bu dağlı kabail kimlerdendi (5).

Bundan sanra tekrar cenuptan gelen yeni bir medde daha tesadüf ediliyor. (Ur) Sumeriler i tugyan ederek 2400 senelerinde bu havaliye tekrar hakim oluyorlar. Elamiler in Sumeriler i de tamamiyle imha eden istiylalarına ise 2200 kablelmiylat seneleri tarih olarak gösterilmektedir (6).

2123 kablelmiylatta meşhur hükümdar Hamurabi nin istiylasını görüyoruz. Babil ve Sincar ın Hititler tarafından istiyla ve yağma edilmesinin tarihi kablelmiylat 1925 senesi olduğuna ve bunda aşağı, yukarı bütün müverrihlerin ittihad etmelerine nazaran bu tarihin hakîkate yakın bulunduğuna göre Hititler i bu kalenin müessisleri olarak tanımak, kararda acul olmak demektir.

Nemrut dağı harabelerinden.

Bu hususta muhakemeye girmezden evvel, tarihi vakayiini tamamlamayı daha muvafık gördüğüm için diğer istiylalardan da bahs edeceğim. 1460-1360 bir asır müddet Mısırlılar şimali Suriye ye ve aglebi-ihtimal Gargamış a hakim oldular. Bu bir asır geçince tekrar Hitit ler geldi, fakat 1100 seneleriyle 900 seneleri arasında buraların hakimiyetini cenuplu kuvvetlere, sami kavmlere braktılar ve tekrar Orta Asyaya çekildiler.

Sivri ve yassı tepelikli miğferler giyen büyük kalkanlı Asuri askerlerinin teşkil ettikleri çok kuvvetli ordular bu tarihten sonra bu havalinin hakimiyetini birinci Telat Felasar a kazandırdılar.

Muhakkak olan bir şey varsa Asurilerin Gargamış a tamamiyle hakim olmalarıdır. Kalede mevcut eserler buna adil bir şahittir. Kablelmiylat 717 de Asuri hükûmdarı Sargon un bir valisi şehri idare etmekte idi.

606 kablelmiylatta Kaldaniler galip geldiler ve Gargamış da Babil in hissesine düştü. Bu tarihten sonra bu havalide Asurilere de tesadüf edemeyiz. Mısırlılarla Kaldaniler bu hakimiyet için mücadele halindedirler. Firavun Nehav ile Buhtunnasır ın 605 kablelmiylada tesadüf eden büyük harpleri Gargamış civarında olmuştu. Bu harbi Kaldani ler kazanmış, fakat hakimiyetleri pek uzun sürmemiştir. Şarktan gelen Aryalılar, Medyalılara da galebe eden Farisiler, Babil i zapt ederek bu havalinin de sahibi oldular.

Yunan harplerinin devam ettiği bütün müddetçe burası bir İrani satraplığı halinde kaldı. 330 da İskender i ve binaenaleyh Makedonyalıları buranın hakimi olarak tanıyoruz. İskender İranın bütün mirasına sahip olduğu müddetçe, bu havalide Makedonyalılar hakimdi. Hattâ İskender Arabistan a hücum için Frat nehrinde ihzar ettiği donanmasını, sûlarını derinleştirdiği bu havalide, Gargamış ve daha yukarıki Öropüs (Europus) havalisinde toplamış olsa gerektir.

İskender in vefatından sonra Gargamış a Silifküs ler tevarüs etti. Kablelmiylat 70 senelerinde Dikran ın hükümran olduğu Ermenistanın izlerini görüyoruz, ve derhal, bir kaç sene sonra, 65 senesine doğru Romalılarla karşılaşıyoruz. Pompeyos bu havaliyi kablelmiylat 63 de bir Roma eyaletine kalb etmişti. Meşhur Pont hükümdarı Mitridat ın oğlu Farnas, Romalıların dahili münazealarından, za'flarından bilistifade Pontu, Anadoluyu istirdad ettiği zaman bu havaliyi de hakimiyeti altına almıştı. Sezar 47 de tekrar Roma hakimiyetini te'sis etti. Avğustus devrinde Frat ve binaenaleyh bu havali Romalıların şark ordugâhı idi. Gerçi Romalıların şark ordugâhları An-

(4) Bu akvam üzerinde de büyük şüpheler var. Sumeriler, Akat lar ve Kaldani ler kat'i olarak başka başka ırklardan add edilemezler.

(5) Bu dağlılar Morgan tarafından Hitit telakki edilen Orta Asya muhacirleri olmasın? Bu ciheti ileride tetkik edeceğiz.

(6) Bir kavmin diğer bir kavmi az müddet zarfında tamamiyle imha edebileceğini, velev a'sarı-kadimenin en vahşi harplerinin cereyan ettiği zamanlarda olsun, kolayca havsalaya aldırmak kabil değildir. Gerçi uzun zaman devam eden temsil hareketleri az, çok müsmir olur ve istihaleler, melezleşmeler görülür. Fakat ırk tamamiyle ortadan kalkamaz. Binaenaleyh Sumeriler in bu Elam tecavüzü karşısında daha şimallere çekilmiş olmaları ihtimali de yok değildir.

takya (Antiyoh) da (7) bulunmakta olduğu muhakkaksa-da, bu hudut ve havalisi de uzun müddet büyük ordugâhların karargâhı, büyük orduların cevelangâhı olmuştu.

Marküs Avrelyüs zamanında Partların isyanında bu havali çok kanlı harplere sahne oldu. Yine bu sıralarda bir Romen cenaralı da isyan ve bu havalide istiklalini ilan etmiş, üç aylık muvakkat bir hükûmdar olmuştu. Romalıların elindeki Gargamış, henüz ölü şehirler arasına girmiş değildi ve Romalıların bu beldeye bihakkîn tasarruflarının pek çok eserleri ve delilleri vardır. Fakat miylattan sonra 260 da Sasanileri burada bulduğumuz zaman Gargamışın eski kîymet ve ehemmiyetinin kalmadığı hiss edilmektedir. Tadmür hakimlerinin istiylalarında ise Gargamış ın ismi bile yoktur.

Miylattan sonra dördüncü asır nihayetlerinde Bizans devri başlayor. Fakat Gargamış harabelerinde pek cüz'i Bizans eserine tesadüf edilebildiği için, belki bir harabe haline gelen bu şehri Bizanslıların muhafazayı düşünmedikleri, Bizans devrinde Gargamışın ölü şehirler arasına girmiş veya girmeye yüz tutmuş olduğu iddia edilebilir.

İranlılarla Bizanslılar arasındaki altıncı asır cidallerinde, meşhur (Nuşirevan) ile Rumların büyük harpleri bu havalide, biraz daha şimalde Nizip mevkîi-müstahkemi civarında olmuş ve galebe İranlılarda kalmıştı (574 Ba'delmiylat).

Arap istiylasına 655 seneleri tarih olarak gösterilmektedir. Bir müddet sonra, Porfirogenetos Konstantin (Yedinci) zamanında Bizans ordularına kumanda eden (Yovanis Korkoas) bu havaliyi, Nizip kalesini zapt etmek suretiyle Araplardan istirdad eyledi.

1059-60 senelerinde bu havalide Türkleri görüyoruz. Bir kaç meddü cezir arasında ve 1095 de Ermenilerin de bu havaliye hakimiyeti kayd edilmektedir. Bu hakimiyet belki Gargamış a kadar nüfuz etmemiştir. Fakat daha şimalde bizce Rum kale olarak tanınmış bulunan kadim (Zöğma) kalesinde bu izlere tesadüf edilmektedir. Burada Ermenilerin bir katogigos merkezi ve Ermeni aizzesinden Nersis in mezarı yakın zamanlara kadar nazarı-dikkate çarpmakta idi.

Ermenilerin cüz'i devam eden bu hakimiyetlerinden sonra bu havali müteaddit Türk tavaifi-mülukûnun idaresi altında bulunmuş ve en sonra Mısır seferine giden Osmanlı orduları tarafından ve Sinan Paşa eliyle Osmanlı Türkleri hakimiyeti altına düşmüştür. Bu tarihten iytibarendir ki çok kadim zamanlardan beri Türklerin idaresi altında ve bir türk ölkesi olan bu havali Araplığa temessüle başlamış ve ırk iytibariyle Türklük yavaş yavaş cüz'i istihale etmiştir. Fakat halen harabenin bütün civarı halis Türk olan Barak kabailinin köyleriyle çevrilmiştir.

(7) Burasını Yalvaçtaki Antiyohya ile karıştırmamalıdır.

Siyah granitten bir Hitit eseri.

Gargamış Hafriyatı

HAFİRLER ne derlerse desinler, biz gördüğümüz vaziyete nazaran Gargamış hafriyatının ilim namına icra edilmiş olması hakkındaki şüphelerimizi ebediyyen muhafazaya mecburuz.

Fikrimce ve müşahedatıma nazaran hafriyat, ilme hizmet gayesinden çok başka maksatlar uğrunda icra edilmiş ve öyle zann edilebilir ki bu gayeye oldukça da yaklaşılmıştır.

Ehemmiyetine rağmen, bu hafriyat, âdet yerini bulsun, maksadı-asliyi gizlesin deye yapıldığından olmalı, ilim sahasına müfit olacak pek az mahsul vermiştir. Denebilir ki, Gargamış hafriyatı sadece bir "Lavrens" yetiştirmiştir.

Bulunan harabe bu maksadı te'min ettikten sonradır ki, hafirlerce bir kîymet taşır. Bizce, ne kadar cüz'i de olsa, kîymeti büyük olan bu eserlerin itmamı için daha vasi' ve ilim namına bir hafriyat zaruridir.

Gerçi mevcut eserleri tetkîk edeceğiz, fakat bu tetkîkatımızda kat'i bir esas bulamayacağımızı da peşinen söylemek mecburiyetindeyim.

Zahire çıkarılan binalar ve inşaat bakîyeleri ekseriyeti-kahire ile Hititlerden gayrı ve muahhar akvama aittir. Eserlerin de ekserisi böyledir. Bunlar arasında Asuri, Kaldani, İrani ve Romen eserler yüksek ekseriyeti teşkil ediyorlar. Bunlar meyanında Hitit asarı yüzde yirmiye bile varmayor. Binaenaleyh hafriyatın itmam edilmiş ve artık burada iş kalmamiş olduğunu zann etmek doğru olmadığı gibi bunları kat'i birer istinadgâh telakkî etmek de muvafık değildir.

Bize Hittit varlığının bulunmamış olduğu kanaatini veren en büyük sebep bu eserlerin bir biriyle pek fazla karışmış olmasıdır. İki Asuri eser arasında sıkışan bir Hitit parçasının evvelden beri orada bulunduğuna biraz müşkülatla inanılır. Bunlar belki Hitit bakayasının toplanarak bulundukları mahallere yerleştirildiği zan ve hattâ kanaatini vermektedir. Bu hususta üçüncü makalemde iyzahata girişeceğim.

Bir İlk Bahar Fantezisi:

Lale Perisi

Yazan: MEBRURE HURŞİT

Çiçek perileri gece gezintisine çıkıyorlardı

ÇİÇEK perilerinin bir Sultanı vardı. Bu minimini Sultan, ateş renkli bir lalede doğdu. O öyle güzel, öyle güzel bir çiçek perisi idi ki, güneşi bile utandıran alev dolu gözlerine, yakut dudaklarının arasındaki minimini müge dizisine, küçük yasemin ayacıklarına, şafak renkleriyle yıkanan karın bütün o tatlı iltima'larını hatırlatan güzel tenine, saç-

Lale Perisi

larının kızıl pırıltılarına göz kamaşmadan bakabilmek bile çok güçtü.

Bir Mayıs gecesi, minimini altın damlacıklariyle süslü tahtında haşmetle kurulan ay, bütün çirkinlikleri örten nuru ile ortalığı gümüşlerken Peri Sultan da lalenin kızıl yapraklarından çıktı. Biraz sonra da güneşin braktığı yorgunluk iziyle başlarını eğen çiçeklerin hepsinde bir titreyiş, bir kımıldanış oldu.

Zanbaklardan, susamlardan, leylaklardan, papatyalardan, hercailerden ayın sulayıp yıkadığı bütün bu çiçeklerden birer birer, açıklı koyulu peri başları göründü.

Sultanlarının bir işareti üzerine, Venüsün minyatür şeklindeki bu güzel örnekleri hep birden lalenin dibine toplandılar, peri Prensesin yasemin ayaklariyle basacığı yerlere pembe güller serptiler.

Çiçek perileri gece gezintilerine çıkıyorlardı.

Kuş cıvıltılarını, sessizliğin daha çok büyüttüğü, derinleştirdiği bahar vızıltılarını dinleyerek yürüdüler.

Aralarında gülüşüyor, şakalaşıyor, Sultanlarını eğlendirmek için bir sürü taşkınlıklar yapıyorlardı.

Ama her nededse, lale Perisini bu akşam bir türlü oyalayamayorlardı. O, gözleri yerde, çimenleri okşayıcı ellerle aralıyarak dalgın dalgın yürüyordu.

Ara sıra, etrafında uçuşan gece pervanelerini gördükçe neş'esizliği daha çok artıyordu.

Lale Perisinin büyük bir derdi vardı. O şifasız bir sevgiye kaptırmıştı gönlünü. Peri Sultau bir kelebeği seviyordu. İki gün evel lalesine düşen, kanadı yaralı bir kelebeği!

Halbuki çiçekten doğan bu minimini periler, çiçekten başka hiç bir şeye ellerini bile süremezlerdi. O kanatları çeşit çeşit renklerle süslü, oynak kelebekleri uzaktan, hasret dolu hayran gözlerle seyr etmekten başka bir şey yapamazlardı. Çiçek perileri için bir kelebeğe, hattâ el bile sürmek, bir daha doğmamak üzere ölmek demekti.

Halbuki lale Perisi, yaralı kanatçığı ile yuvasına sığınan o güzel kelebeği öyle çok seviyordu ki...

O ona bir sürü bilmediği âlemlerden bahs ediyor, yağmuru, güneşi, insanları, hele ka-

Perinin, kanadı yaralı sevgilisi.

natlarını örseleyen yaramaz kalpsiz çocukları anlatıyordu.

Lale Sultanı da, bütün bu güzel şeyleri dinlemek, kelebeği yakından görmek zeykîni canı ile ödeyeceğini bildiği halde onu lalesinden atamayor ve bu suçunu da korka korka bütün perilerden gizleyordu.

Yaralı kelebek, kaderin eliyle lalesine düşeli beri, ay, iki defa doğmuştu, ve Peri Sultan da yine eskisi gibi gece gezintilerine çıkmıştı.

Yanında ölü bir kelebekle, son uykusuna bile gülümseyerek dalan Sultanlarını buldular.

İki gündür lalesine sürünen ölüme yenilmemek, kelebeğe elini sürmemek kudretini gösterebilmişti. Ama bu ne kadar devam edebilirdi sanki?

Lale Perisi seviyordu. Kelebek belki de ertesi sabah uçup gidecekti. Kanadı artık eyileşmişti. Peri Sultan ondan sonra bir an güneşi görüp de gözleri tekrar kapanan bir köre dönmeyecek mi idi?

Çiçeklerin bu göz kamaştırıcı Sultanı daha neler düşündü, ne gibi acı kararlar verdi, gece lalesine döndükten sonra ayrılık korkusu ile neler yaptı bilinmez!...

***

ERTESİ akşam Sultanın kızıl tahtında bir hareket göremeyen çiçek perileri merakla lalenin yapraklarını araladıkları zaman, yanında ölü bir kelebekle, son uykusuna bile gülümseyerek dalan Sultanlarını buludular. Anladılar. Sustular. Ağlaştılar.

En güzel güllerin yapraklarını toplayarak üstlerini örttüler.

***

GEÇEN gün bahçede gül yapraklariyle doldurulmuş kızıl bir lale, içinde de eflatun kanatlı ölü bir kelebek buldum. Laleyi kopardım. Odama getirdim. O gece «Acaka bu nedir?» deye düşüne düşüne uykuya daldım. Bütün bu size anlattığım güzel şeyleri de ru'yamda gördüm. Ertesi sabah laleyi sevdiğim kitaplardan birinin arasına koydum ve kuruttum. Şimdi de önümde o, size ru'yamı olduğu gibi anlattım. Yalnız bilmem neden, silik, seçilmez taraflarının içerimde braktığı merak izi bir türlü kayb olmayor. Aradan bu kadar gün geçti, ben hâlâ: «Acaba, acaba bu laleye eflatun kanatlı kelebeği kim gömdü?» deye düşünüp duruyorum.

MİNARELER

Niçin boyumu geçen bu minareler niçin?
Sanki günahlarımı semaya yazmak için
Yontulmuş kalemlerdir up uzun minareler.

Üstünde uçanlara düşmek korkusu verir
Bir kirpi sırtı gibi dikenli duran şehir.
Bambaşka âlemlerdir upuzun minareler.

Ramazanda, bayramda, kandil gecelerinde
Sanki şehrin ruhudur yükselir nur içinde;
Sönük bir minarenin azabını bana sor:

— Böyle bir minaredir, ruhum ışıklı değil,
Ah o ne bayram bilir, ne ramazan, ne kandil,
Sonu yok bir günahtır, devam edip gidiyor.

CAHİT SITKI

Vatandaş!

Bayramlıkların yerli malı olmalı

Milli iktisat ve tassarruf cemiyeti.

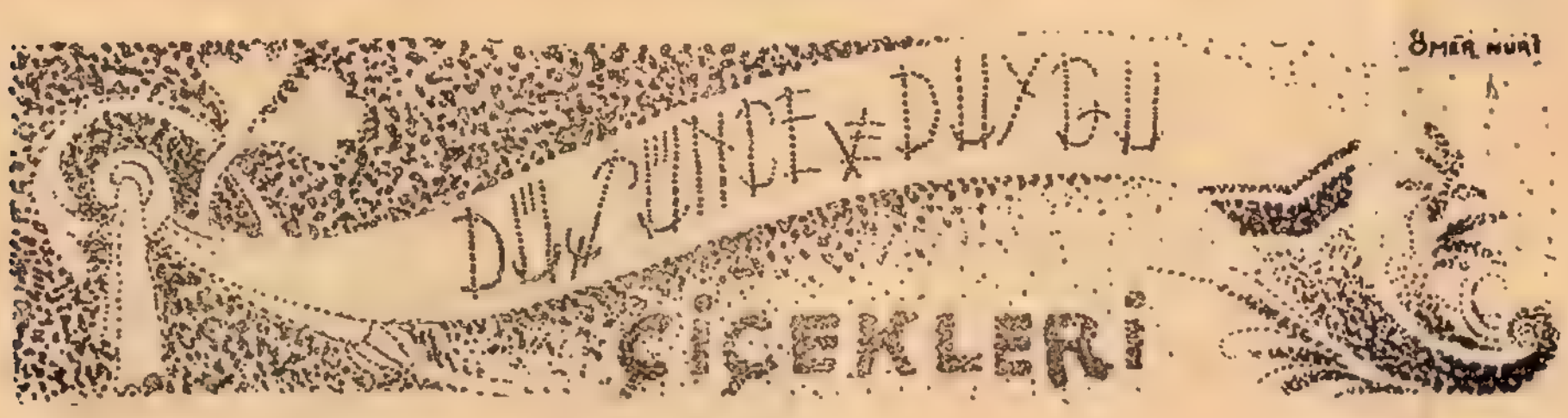

Çocuk
Terbiyesi Hakkında Umdeler

Helen K. Champlin den

1. — Telkîn tazyîkten daha müessirdir. Kendinizin hoşunuza giden bu usûl üç yaşındaki çocuğa da mülayim gelir.

2.— Tazyîk şahsiyeti körletir ve hoşnutsuzluk doğurur. Tabii öğrenme ve inkişaf istiydadını tahdid eder. Çocuk, zararlı bir surette tazyîk edilmeden, 'muti', terbiyeli ve müfit bir hale getirilebilir.

3.— Çocuğun muvaffakiyetleriyle alâkadar olunuz. Kabahatlarının cezalandırıldığı nispette meziyetlerini de takdir ve teşvîk ediniz.

4.— Çocuğun tabii faaliyet istiydadına bir mahreç olacak meşgaleler bularak kendisine rehberlik ediniz. Boş kalan çocuğun yaramazlık hakkıdır.

5.— Çocuğu tenkît ve tahkîr âdetine kapılmayınız. Yüzsüz olur.

6.— Ceza ve tashih için münasip zaman intihab ediniz. Mesela gece çocuğu yatırırken anne ve çocuk her ikisi de yorgun bulunacağından daha kolay huysuzluk edip mesele çıkarabilirler. Aleni ceza ve tevbih çocuğun izzeti-nefsini kırar.

7.— Çocuğa karşı, kendisinden beklediğiniz derecede nezaket gösteriniz. Nezaketle te'lifi kabil olmayan ceza vermeyin.

8.— Sesinize hakim olunuz ve tebessüm ediniz. Bu şerait tahtında haksız ve mantıksız olmak müşküldür. Bu suretle vuzuhla düşünüp, hakkınızda hörmet uyandırmak ve kadrinizi yükseltmek mümkündür.

9.— Çocuğun haraketlerinde saîk arayınız. Bâzan hüsnü-niyetle yapılan yanlış bir iş yüzünden verilen ceza bir meziyeti kökünden kurutabilir.

10.— Çocuğun inkişaf seviyesini nazarıdîkkate alınız. Her devrenin kendine mahsus hudutları olup, ondan ilerisine geçmek için çocuk himaye ve yardımınıza mühtaçtır.

11.—Çocuklarımızda aradığımız kör körüne itaat değil, beraber çalışmak kabiliyetidir. Kendilerine, düşünmeği, hüküm ve karar vermeği öğretmeliyiz. Müvacehesinde bulunduğumuz müşkül, kabahatleri cezalandırmaktan ziyade kabahate meydan vermemeğe muvaffak olmaktır.

Çocukları Cezalandırmak Meselesi

Helen K. Chemplin den

ÇOCUKLAR için münasip cezalar arayan, yaptıkları her hangi bir yaramazlığı yana yakıla anlattıktan sonra: "Şimdi böyle bir hal karşısında kalsanız ne yaparsınız?" deye akıl danışan anneler çoktur. Bu suale verilecek en musip cevap: "Böyle bir hal olmamalı idi" den ibarettir. Asri psikologlar, ana babanın, yeni cezalar değil, cezaye sebep olacak şeyleri kaldırmak çaresini aramaları lazım geldiği kanaatindedirler. Cezaların çoğu nahak yere tatbîk edilmektedir. Mamafi bir çocuk hakkında dört, altı veya daha büyük yaşta ceza ihtiyacını kaldırmak için, hemen doğduğu andan iytibaren kendisine a'zami müsamaha ve hüsnü-niyet gösterilmeli, ve ıslahtan ziyade irşat arzusu ile mücehhez bulunmalıdır.

Bir annenin bâzan diğer bir anneyle şöyle dertleştiğini işitiriz: "Sizin çocuğunuz tab'an uslu ve terbiyeli. Benimki ise, öldüm bittim o afacandan. Dertlerimiz birbirinden çok farklı." Buna elbet: "Şayet siz de bâzı yeni nazariyeleri tatbîk etmiş olsaydınız bugün böyle bir mesele karşısında kalmazdınız," cevabı verilebilirse de bu cevap her zaman hüsnü-kabul görmez. Çünkü çocukların hatalarından, kendi terbiye usulümüzün yanlışlığından ziyade tabiatı muahaze etmek elbet daha kolaydır.

Beş yaşındaki çocuğunun mutlak cezaya mühtaç olduğunu ve sizin bile onu zapt edemeyeceğinizi iddia eden anne belki bugün için haklıdır. Halbuki cezaya verildiği kadar ilk gününden terbiyeye emek ve ehemmizet verilse idi elbet bu vaziyet husule gelmezdi.

Cezaya luzum gösteren ahval üç kısma ayrılabilir.

1— Annenin titiz ve zalim tabiatı

2— Çocuğun tabii saîklerini anlamak kabiliyetsizliği

3— Cezaya alışmış bir çocukta artık dayak beklemek ve pek umuru olmamak âdeti.

İlk noktanın önüne nasıl geçilebileceği belli bir şey ise de o kadar kolay değildir. Annenin kendi kendini yeniden terbiye etmesi lazımdır. Bu terbiye bâzan hissi, bâzan marazi tezahuratı arayıp bulmağı, bilfarz annenin hasta veya yorgun olduğuna göre ilaç veya yardım ianesiyle, eğlenceden mahrum veya fikri faaliyete düşkünse

Bu yavru sizi her vakît dinleyecektir. Fakat siz, acaba, kendinizi dinletmek usulünü biliyormusunuz.

kendisine bunlarla oyalanmak imkânını vermeyi de te'min etmelidir. Bu daha ziyade ma'nevi bir sıhhat meselesi olabilir.

İkinci nokta, çocuğu anlamamazlık en sık tesadüf edilen hallerdendir. Bu halde çocuğa bir taraftan çocukluğu için, diğer taraftan da neşvüneması için ceza veriliyor demektir. Narin ve acemi ellerin bir bardağı tutmasını taaavvur ediniz. Bardağın parmaklar arasından kayması, olmaz bir iş değildir. Şeker tabağını alıp ikram edeyim derken devirip içindekileri dökmek kabahat sayılmaz. Bu aralık çocuğa haşin muameleden ziyade nasihat zamanıdır. "Yavrum gözünü elindekinden ayırma" demek o anda çocukta bir intiba' brakmağa, atide böyle şeylere meydan vermemeğe ve bebekte yeni bir şey öğrenmekten doğma bir iftihar hissi uyandırmağa yarar.

Çocuğun za'fını, kabiliyetsizliğini bildiğimiz için ona ehemmiyet vermeyip hiç bir şeyde fikrini bile sormağa luzum görmediğimiz halde bu müsellem beceriksizliğin tezahuratı karşısında onu büyük bir adam gibi suçlu tutup ceza vermek mantıksızlık değil de nedir? Bu gibi ahvalde ceza vermek ati için hep buna benzer vaziyetler ihdas etmeğe ve çoceğun ebeveyn ile arasını açarak büyüklerin de ümitsizliğe düşmesine hizmet eder. Bilmediği bir şeyi nezaketle soran, zeki, parlak gözlü bir çocuğun güzelliğini takdir etmeyip sadece büyükleri rahatsız ediyor deye darılıp tokatlayarak ağlamış yüzlü çirkin bir çocuk haline koymakta ma'na yoktur. Çocuk öğrenmek ihtiyacını tatmin için en sarih hakkını kullanmışken anne haksızlık, terbiyesizlik göstermiş olur. Ve çocuk bu taşkınlığın nahak olduğunu hiss ederek eyi ve fena hakkında bir fikir edinemeden kalır, nakıs bir şahsiyet halinde büyür.

Çocuk fıtraten mütecessistir, arar, sorar, hattâ bu uğurda kırar, döker de. Bu, ziyankârlığından değil olsa olsa görmek, bilmek ihtiyacından ileri gelir. Bu saîk kendi haline brakılırsa zarar verir, ma'kul irşatlar ise belki bir gün cihanşümul mesailin hallinemedar olabilir.

ÇOCUKLARIN aldanıp bizi haylı sıktıkları, şaşırttıkları da vakî'dir. Bâzan aklımızı, sabrımızı tüketirler. Ara sıra kabahat işlememeleri, caiz olmayan şeyler yapmamaları imkânı yoktur. Tıpkı ders öğrenilirken yapılan yanlışlar gibi. Bâzan bu hatalar tekerrür de eder. Bu takdirde çocuğu cezalandırmak luzumu içinde yaşadığı muhitin tarzı - telakkîsine ve çocuğun hareketinde kast bulunup bulunmadığına göre taayyün eder. Çocuklar bilhassa taklide meyyaldirler, ve gördükleri muameleye göre, samimi, terbiyeli ve doğru sözlü olmağı öğrenirler. *Hatırı sayılıp, adam yerine konulan çocukta* itaatsizlik, isyan, hırçınlık gibi tabiatlar doğamaz. Şayet ceza iycap ettirecek vaziyetlere meydan verilmemek matlup ise çocukta eyi istiydatların inkişafına ma'tuf hüsnümuameleyi hemen ilk senelerde tatbika başlamalıdır. Ma'kul bir surette çocuğunu büyütmüş bir annenin: "Ceza mı? Bilmem bizim evde ihtiyaç görülmediği için böyle bir usulümüz yoktur." demesi gayet tabiidir.

Dayak belki muvakkat bir tedbir ise de çare değildir: Çocukta zulm, intikam ve acz hisleri uyandırmak tehlikesi karşısında dayak lehinde söz söylenemez. Çocukta korkuyu veya ebeveyninden uzaklaşmayı intac edecek mahiyette cezalardan kaçınmalıdır, zira bunlardan alınacak netice müsbetten ziyade menfidir. Kolayımıza geldikleri için tatbik eder ve iytimat ve izzeti-nefs cihetinden ne kadar pahalıya mal olduklarını takdir edemeyiz.

Cezayı ma'kul bir surette tatbik için evvela büyüklerin çocuğa kabahat ile ceza arasındeki münasebeti eyice anlayacak surette telkîn etmeleri şarttır. Şayet bu münasebeti kendiniz göremezseniz o halde musip bir ceza intihab etmemişsiniz demektir.

Çocuğunuza öyle değil....

Böyle muamele etmeye alışınız.

Tabaklar Ve Çocukluğum

KENAN HULUSİ

ON beş yirmi sene evvel, Aksarayda yanan ahşap evimizde, en eyi günlerim, yemek odasındaki camlı dolabın tabak muhteviyatını daima temizleyebilmek, düzeltmek ve parlatmak için fırsat kollamakla geçerdi.

Günün öğle zamanlarında, saatlerin bal rengi bir çeşni ile eridiği ekser yaz vakîtleri, annem biraz uyku ümidi ile yatağına girer girmez, yanı başında kapanan gözlerim, ezeli hilekârlıklariyle, uyumayı taklid ederdi. Sıcak onun damarlarını tatlı bir uykuya salıverince, perdeleri kapanmış odayı rahavetine bırakırdım.

Bizim takaklarımız porselendendi. Yemek odasının yokarı kaldırdığım camı önünde, ağzımın bütün sıcaklık ve genişliğini tabakların yüzüne doğru verirken, serin porselende nefesimin dağılıp açıldığını ve tekrar yavaş yavaş toplanıp erimeye başlayınca, bu ılık hararetin porselen içine doğru âdeta emilip kayb olduğunu uzun uzun seyr ederdim.

Kenan Hulusi Bey

Hafif bir nemle ıslak bir pamuk parçasiyle sımsıkı ve bura bura sardığım beyaz tülbent, tabakların yüzünde uvalanırdı. Ve rengi her defa için bir parça daha açılan ve aydınlaşan porselen tabakları bol güneşe kaldırdığım vakît zann ederdim ki gökler de porselendendir.

O zaman tabaklarımız porselendendi: gökler porselendi; fakat şimdi evimizde tabaklarımız yok. Kim kırdı; gökler porselendenmi?. Belki. Belki de yalnız kalbim porselenden...

Tabakların en çok bayıldığım başka bir cinsi de kristal çeşitlerdir. Ensacı aralarına bir ateş yalımı sürülmüş gibi, yahut bir avuç deniz suyu bırakılmış kadar, yahut da güneşin ezildiği kırmızı, yeşil ve beyaz kristaller, ki, düşünürüm: ellerim kristal bir tabak olasa da, ellerimi yokarı kaldırarak, sevgilimi içinde gezdirsem.

Uzun kış gecelerinde kristal tabaklar bana yazları hatırlatıyor: eski yaz vakîtleri, bir sabun köpüğü gibi, sabahleyin güneşi ben üflerdim. Güneş, gözlerimin önünde, porselen tabaklara doğru yavaş yavaş kayardı. Ve bir sabah, güneş, bir sabun köpüğü gibi dudaklarımdan uçmayınca, kristal tabaklar içinde onu akşam üstü ezilmiş buldum.

TABAKLAR, tabaklar... Porselen tabaklar, kristal tabaklar....

Küçükten beri en çok sevdiğim şey tabaklardır. Geçen gün, havada savrula savrula bir kar yağarken düşündüm ki benim de bir tabakçı dükkânım olmalıydı. Her vakît elimde bir bezle porselen tabaklara doğru nefesimi verdiğim zaman, porselen tabaklarda beyaz bezlerin gıcırtısını bir gülüş gibi dinleyecek, tabakların yüzünde gözlerimin içini arayacaktım.

Kapının iki tarafındaki büyük cam vitrinlere, cam sehpalar üstünde sıra sıra tabaklar dizilecekti. Kristal çiçek tabakları gümüş mahfazaları içinde sallanacak ve arkalarında yanan küçük elektrik lambaları, zerreleri arasında erimiş ateş yalımlarında mercan böceklerin kanatlarını hareket ettirecekti.

Sabah vakîtleri dükkânımı açtığım zaman; ince, uzun ve beyaz eldivenli bir yavru eli gibi, kapıdan içeriye doğru uzanan bir gün ışığı, sehpaların üstüne bırakılmış tabaklardaki rakkaselerin eteklerini kaldıracak, ve gün bol bir iştiyakla tabaklara doğru boşalacaktı.

Öğle zamanlarında, firari ışık sütunları, dükkânın kuytu renginde aydınlık kanallar açacak ve rengârenk tabaklar, aydınlık kanallar içinde, tutuşmuş yelkenliler gibi gözükeceklredi.

BEN, tabaklara ruhumu veriyorum. Tabaklar ki, avuçlarımın arasında bir sabun köpüğü gibi, avuçlarımın içinden dünyaya üflediğim sabahları hatırlatıyor.

Foto : John Kabbel

SUDA YETİŞEN ÇİÇEK : NİLÜFER

MUHİT in ilavesi

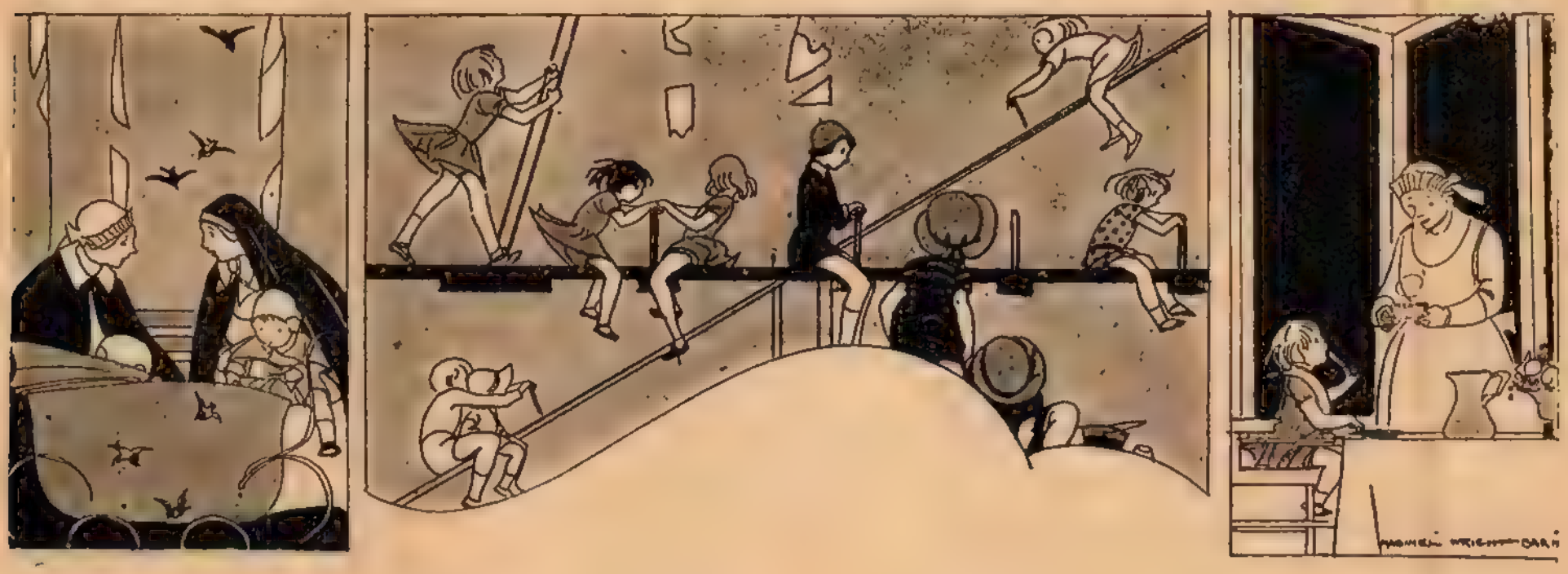

Çocukların Oyun ve Eğlenceleri

Yazan : SELİM SIRRI

FİZİYOLOJİ noktai-nazarından çocuklarda da büyüklerde olduğu gibi zevkîn üç şekli vardır : cismani, fikri ve ruhi. Birincisi tamamiyle bedene aittir. Bu zevkî çocuklar beş his vasıtasıyla duyarlar. Bir tatlının lezzetini tadarak, bir kokunun

letafetini koklayarak, bir şeyin güzelliğini görerek, bir sadanın ahengini işiterek, eşyanın mahiyyetini tutarak takdir ederler. Bu zevkler sureti - zahirede cismani görünürse de fikrin de bunda bir büyük payı vardır. Çünkü bütün havâsın menbaı zihindir.

Cismani zevkler kısmen de fikri zevklerdir.

Çocukların hayatı bütün insanların hayatı gibi

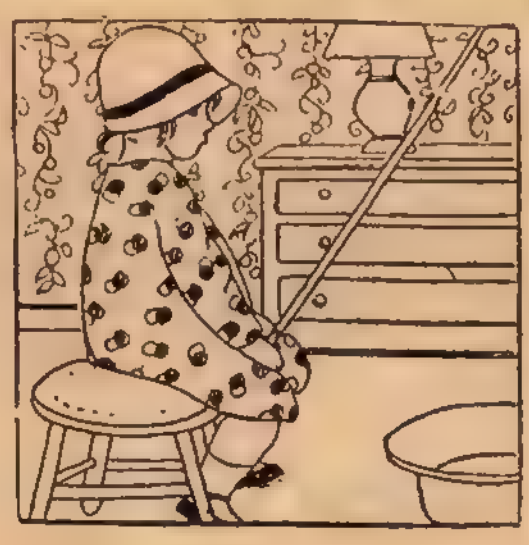

zevk ve elemden, neş'e ve kederden terekkûb eder. Bir nevzadın ömrü elemle başlar. Bu elemlerin en birin-

cisi soğuktur. Zevklerin de birincisi harekettir. Doğan her çocuk kapalı ve sıcak bir mahfazadan birden bire açık havaya çıktığı için bu ani tahavvülden uzviyeti müteessir olur. Doğan çocukları sarıp sarmalamalarının sebebi budur. Gözleri de birden aydınlığı gördüğü için nevzadı fazla aydınlıktan koruruz. Çocuk dokuz ay on gün sıcak bir yuvada yaşadığı için sıcaktan çok haz duyar. Dikkat edilirse görülür ki çocukların en ziyade elleri ve ayakları üşür. Çok kere anneler bunun farkına varmaz, birdenbire yaygara koparan çocuklarının acıktığına zahip olarak derhal süt verirler, içmediğini görünce karnının ağrıdığına hükm ederler. Ayaklarının üşüdüğü çok defa hatıra gelmez. Halbuki valde o narin ayakları avuçlarına alıp ısıtınca çocuk derhal sesini keser. Çocuğun sıcaktan hoşlandığını gören analar, onu memnun etmek kastiyle fazla giydirdikleri gibi ekseriya odasını da hamam gibi sıcak yaparlar. Tabii böyle yapmak hiç doğru değildir, çocuğu yavaş, yavaş açık havaya alıştırmak ve soğukla ülfet ettirmek lazımdır. Bunda da ifrata gitmekten sakınmalı ve bilmeli ki çocuk soğuga mukavemet edebilmek için minimini bedeninin kalorisinden sarf eder. Ben çocuğumu yaz kış çırıl çıplak büyütüyorum deyen ebeveyn büyük bir günah işlediklerinin farkında değildirler.

ÇOCUĞUN en çok sevdiği harekettir demiştim. Hayatın ma'nası harekettir, büyük adamlarda hareket iytiyat haline geldiği için o zevkîn farkına varamazlar. Henüz kundak âdetinin cari olduğu ailelerde sımsıkı sarılıp kol ve bacaklarının hareketi muattal edilen yavruların haline bir ibret gözüyle bakalım. Dünyadan bi-haber, işitmeyen, söylemeyen bu mahlûk akla hayret veren bir maharetle o sımsıkı kundağın bir kenarından bir *karides* ayağı kadar narin elinin parmaklarını çıkarır. Buna muvaffak olmak için saatlerce ceht sarf eder. Bu, sırf hareket zevkîni tatmin içindir. Yavrularının altlarını temizlemek için kundağını çözen valdeler, çocuklarının bir zindandan kurtulmuş gibi neş'elendiklerini ve minimini bacaklarını bisikletin pedallarını döndürür gibi mütemadiyen işlettiklerini görürler. Hareketten duydukları zevk çehrelerinden okunur. Kundaklanırken her çocuk yüzünü ekşitir ve bu cendereden şikâyetlerini ağlayarak izhar eder.

Çocuğun ikinci zevkî gıdadır. Henüz iki aylık bir yavru parmaklarını emer durur. Biraz daha büyüyünce her eline geçen şeyi ağzına götürmeğe başlar. Onların bu zevkîni yerine getirmek için henüz miydeleri daha sütten başka bir şeyle ülfet etmemiş iken vakîtli yakîtsiz verilen abur cuburlar miydelerini tahrib eder. Bir hazm borusundan ibaret olan çocuğun miydesini muhtelif gıdalara tedricen alıştırmak lazımdır. Aksi takdirde çocuklukta bozulan miydeler insanı bütün hayatında rahatsız eder.

YAVRUNUN üçüncü zevkî musikîdir. Hemen, sağır gibi doğduğu halde daha kırk günlük iken anasının ninnisi onu zevkyab etmeğe başlar. Hepimiz anamızın, dadımızın ninnileri ile büyüdük. Teganni insanların hilkatında vardır. Dikkat edilirse görülür ki çocukların yalvarmaları, ağlamaları mu-

sikî şeklindedir. Konuşmadan evvel çocuklar teganni ederler. Pek küçük çocuklarının kulağı dibinde çok bağırmak, onların yanında kulakları tahriş edici musikî aletleri çalmak doğru olmadığı gibi, küçük çocukların türkü çağırmak arzularını tatmin için onları bar-bar haykırtmak dâ hiç doğru değildir.

Çocukların birinci zevkî harekettir demiştim, bu hareket onlarda pek çabuk oyun haline inkîlab eder, üç yaşından iytibaren her çocuk cinsiyetinin iktiza ettiği şeylerle oynar, eğlenir, hoş vakît geçirir. İlk oyunları oyuncakları ile oynarlar. Bu oyuncaklar gümüşten, fildişinden, lastikten, tahtadan olabilir. Camdan, tenekeden uçları sivri kenarları keskin oyuncaklar tehlikelidir. Islanınca boyası çıkan mvkavvadan veya kâğıttan olan oyuncaklar da muzırdır. Kalem gibi, tespih gibi, sigara veya kibrit paketi gibi şeyleri çocukların ellerine vermek kat'iyen caiz değildir. Üç yaşından iytibaren çocukların başlıca oyun ve eğlenceleri koşmak, sıçramak, bağırmaktır. Fıtri olan bu ihtiyacı men' etmek doğru değildir. Muzır olanlara veya tehlikeli olanlara izin vermemek, ifrata gittikleri zaman müdahale etmek, ekseri oyunlarına iştirâk etmek en doğru yoldur. Çocuk mümkün oldukça bahçede açık havada oynamalıdır. Gerek erkek gerek kız çocukların oynamaktan hoşlandıkları kum oyunlarıdır. Bahçenin bir tarafına yığılan kumlarla üç, dört, beş, altı yaşında çocuklar saatlerce eğlenirler. Karıncalar gibi durmamasıya işlerler. Minimini kovalarla kumları mütemadiyen doldurup boşaltırlar, tepecikler yaparlar, dereler kazarlar, mütemadiyen yapıp bozarlar.

BÂZI babalar bana altı yedi yaşınadaki çocukların göstererek spora meraklı olduğunu söylerler. Bu kelimeyi yerinde kullanmağa çok dikkat etmelidir. Spor çocuk işi değildir. Çocukların spor yapması kat'iyen doğru değildir. Spor bir cidaldir. O cidale evvelden oyunla cimnastikle kendini hazırlamak lazımdır. Çocukken vücudunu ciddi bir surette hazırlamayan delikanlılar bile spordan çok kerre zarar görürler. Pek küçük yaşta spora heves eden çocukların hem vücutları, hem de ahlâkları sakatlanır. Çocukların pek çok oyuncakları vardır, fakat spor çocuk oyuncağı değildir.

Andersen

Yazan: YAŞAR NABİ

HİKÂYE ve masal okumayı seven hangi çocuk vardır ki Andersen in ismini işitmemiş, onun yazılarını okuyup sevmemiş olsun? Hangi lisan vardır ki, az veya çok, onun güzel hikâyelerinin tercemelerine malik bulunmasın.

Andersen türkler için de hiç yabancı bir imza değildir. Ruşen Eşrefin kalemiyle türkçeye çevrilen ve (Çocuk hikâyeleri) ismiyle bir cilt halinde intişar eden hikâyelerinden ma'da diğer bir çok kısa ve uzun hikâyeleri çocuk mecmualarında terceme edilerek intişar etmiş, fakat maalesef kitap halinde toplanmamıştır. Yeni harflerle çocuklar için yeni bir kütüphane te'sisine çalışırken bilhassa Andersen i unutmamalıyız. Andersen in hikâyeleri yalnız efsanevi ve pek acaip mevzu'larının cazibesi sayesinde çocuğun okuma merakını takviye etmekle kalmaz, nefis ve pürüzsüz üslubiyle de onda ilk edebi zevkin husulüne yardım eder. Sonra bu eserlerin ahlakî kîymetini de ilave etmek lazımdır. Andersen in bir çocuk gibi daima temiz ve ma'sum kalmış ruhunun izini taşıyan yazıları, hiç ahlâk dersi vermeden çocuğa temiz ve eyi kalpli olmak arzusunu aşılar.

Bununla beraber Andersen sadece bir çocuk hikâyecisi değildir. On, oniki yaşında çocukların anlayarak okudukları hikâyelerini her yaştaki insanlar seve seve ve zevkle okur. Andersen şüphesiz ki çocuk edebiyatı hudutlarını aşan büyük bir edip ve şairdir.

Tagore da bulduğumuz ve takdir ettiğimiz deruni sesi daha evvel onun yazılarında da hiss etmemiş miydik?

Andersen çok orijinal ve nev'i şahsına munhasır muharrirlerden biridir. O tarzını ibda' etti ve kendisiyle beraber de mezarına götürdü. Onu bütün münekkîtler takdir etmişlerdir. Fakat bâzıları da onu sayılı dahilerden biri add ettiler.

Fransız ediplerinden Francis de Miomandre Andersen in 125 inci doğum yıl dönümü münasebetiyle bir kaç ay evvel yazdığı bir makalede onu dünyanın şair sıfatına en layık adamı olarak tavsif ediyor ve fransızcaya terceme edilmemiş eserlerinin biran evvel terceme edilmesini isteyordu.

Bu yıl dönümü şairin vatanı olan Danimarka da çok büyük ve muhteşem merasimle tes'id edilmiş, yetmiş bin çocuk onun hikâyelerinden birinin kahramanını tasvir eden bir heykel önünde resmi geçit yapmışlardır. Ne mutlu o milletlere ki yalnız ediplerinin değil onların hikâye kahramanlarının bile heykellerini yapıyor ve ölümlerinden bu kadar uzun müddet sonra bu kadar ihtişamla hatıralarını tes'id ediyorlar.

Andersen birçok küçük çocukların hayatlarını anlattığı gibi bizzat kendi (Hayatının hikâyesi) ni de yazmıştır. Aşağıda okuyacağınız yazı, türkçeye tercüme edilmemiş olan (Hayatımın hikâyesi) isimli eserinin ilk kısımlarıdır.

Hayatımın Hikâyesi

Büyük masalcı kendi masalını anlatıyor:

Hayatım güzel bir hikâyedir.

Eğer henuz fakîr ve münzevi bir çocukken yolumda îktidarlı bir periye rastlasaydım ve o bana «Mesleğini intihab et; bana ne olmak istediğini söyle. Ben sana yol göstereceğim ve seni idare edeceğim» demiş olsaydı bahtım daha açık olmazdı.

1805 senesinde, Odense de, mütevazı', küçük bir odada candan sevişen genç bir çift yaşıyordu. Henuz yirmi iki yaşında olan erkek kunduracı idi. Çok istiydatlı olan bu genç bir şair ruhu taşıyordu. Birkaç yaş daha büyük olan karısı çok sade, dünyadan ve hayattan bihaberdi, fakat çok eyi bir kalbi vardı. Daha yeni kalfa çıkmış olan kocası dükkânının malzemesi gibi karyolasını da kendisi yapmıştı. Bu karyolada, 2 Nisan 1805 de, yeni doğmuş gürbüz bir yavru ağlayordu: bizzat ben, Jean-Christian Andersen.

İlk günler babam annemin başı ucundan ayrılmayor ve ona Holberg ten parçalar okuyordu ve ben bu esnada ciğerlerimin bütün kuvvetiyle haykırıyordum. Okurken rahatsız olduğu için bir an gelmiş ki yarı hiddetli, yarı alaycı, «ya uyu ve ya uslu uslu dinle!» deye bağırmıştı. Fakat ben yine bildiğimi okumakta devam ediyordum. Vaftiz günü kilisede daha sakin kalmamıştım. Annem papazın «Bu çocuk da amma bağırıyor, sanki bir kedi miyavlayor!» demesini uzun müddet affedememişti. Vaftiz babam Gomard isimli fakîr bir fransız muhaciri, onu teselli etmişti: «Bu çocuk şimdi ne kadar

bağırırsa, demişti, sonra da o kadar eyi tagannı eder.»

Kunduracılığa ait aletlerle dolu küçük ve tek bir oda, bir karyola ve bir de içinde yattığım sandık-yatak, işte çocukluğumun evi. Duvarlar resimlerle süslüydü. Sandığın üstünde güzel filcanlar, işlenmiş bardaklar dururdu. Pencerenin yanında, babamın üstünde çalıştığı iskemlenin dibinde kitaplar ve şarkılarla dolu bir raf asılıydı. Yemek dolabının üstündeki mini mini mutfakta kalaydan tabaklar parıldardı. Küçük oda bana büyük ve zengin görünürdü. Uzerine manzaralar resm edilmiş olan oda kapısı o zaman benim nazarımda şimdi bütün bir resim sergisi ne kadar kîymetli ise o kadar kîymetli idi.

Ufak bir merdiven mutfaktan ambara iniyordu. Olukda evimizle komşunun evi arasında içinde sibul ve maydanoz yetişen toprak dolu tahta bir sandık konulmuştu: Annemin bütün bahçesi bundan ibaretti. Karlar Kraliçesi isimli hikâyemde bu bahçe hâlâ yeşermektedir.

Ailemin biricik çocuğu olduğum için bana çok yüz vermişlerdi. Çocukluğunda kendisinin benim kadar bahtiyar olmadığını annem daima bana tekrarlardı. Ebeveyni onu dilenmeye bile icbar etmişlerdi. Bu işi yapmaya bir türlü karar veremediğinden Odense nehri kenarında bir köprünün altında bütün bir gününü ağlamakla geçirmişti. Çocuk muhayyilemle bu sahneyi a kadar canlı bir surette tasavvur ediyordum ki her zaman hatırladıkça gözlerimden yaş geliyordu. Improvisatem isimli hikâyemde Domenica yı ve sadece bir Kemancı nam eserimde musikîşinasın annesini tasvir etmek için annemin hatırasından ilham almıştım.

Babam, Hans Andersen, bütün istediklerimi yapmama müsaade ederdi. Bütün muhabbeti bendim. O benim için yaşıyordu. Bu sebepten bütün pazarları, bütün boş zamanları bana oyuncaklar ve resimler yapmaya tahsis edilmişti. Ekseriya akşamları bize okurdu: La Fontaine, Holberg, Bin Bir Gece masalları. Yalnız okurken tebessüm ederdi. Çünkü ne hayatında ne de mesleğinde saadet bulmuştu.

Babamın ailesi hali vakti yerinde köylülermiş. Fakat aksilik üzerlerine musallat olmuş. Hayvanları ölmüş, köyleri yanmış ve aile reisi aklını kayb etmiş. O zaman gelip Odense de yerleşmişler ve orada, bütün zekâsına rağmen, çocuklarını kunduracı çıraklığına vermişlerdi. Çocuğun en büyük arzusu koleje girmekti, fakat heyhat ki başka türlü hareket edemezlerdi. Eyi kalpli bâzı insanlar çocuğun tahsili için lazım gelen parayı tedarik etmeyi düşünmüşlerdi. Fakat tasavvur akîm kalmıştı. Zavallı babamın kalbinde bu acı yer etmişti. Bir gün ayak kabı ölçüsü vermek için bize bir kolej talebesi gelmişti. Laf açıldı. O da kitaplarını gösterdi ve mektebinden bahs etti. O zaman babamın gözlerinde yaşlar gördüm. «Ben de, dedi, tahsil etmiş olmayı isterdim...» Sonra beni hararetle kucakladı ve bütün gece hiç konuşmadı.

Komşularla görüşmeye gitmezdi. Kış gecelerini ya yüksek sesle okunmakla ve ya bana oyuncaklar yapmakla geçirirdi. Yazın, pazarları ormanlarda gezerdi ve beni de beraber götürürdü. Gezinti esnasında düşünceye dalar ve pek az konuşurdu. Ben etrafında zıplardım ve bâzan çilek toplamak ve ya yapraktan taçlar örmek için dururdum.

Annemin iytina ile daima temiz tuttuğu yuvamız yeşillikler ve tablolarla süslenirdi. Örtülerinin beyazlığı, küçük perdelerinin temizliği onun bütün şerefiydi.

En canlı çocukluk hatıralarımdan biri de Odense hapishanesinde verilmiş bir aile müsamerisidir. Bu bina dışardan bana Paris çocuklarının Bastille kalesi önünde duyduklarını tahmin ettiğim aynı korkuyu verirdi. Odense hapishanesi benim maceralarımın kaynağı idi ve ekseriya, bittabi' hürmetkâr bir uzaklıkta durur ve mahkûmların çıkrık çevirirken şarkı söylediklerini dinlerdim. İşte bir gün hapishane kapıcıları ebeveynimi da'vet etmişlerdi ve ben de beraber gitmiştim.

Karşımızda, demirlerle örtülü ağır kapı açıldı ve büyük bir anahtar ve kilit gürültüsü içinde derhal kapandı. Sert bir merdivenden çıkıyorduk. Sofraya oturuldu. İki mahpus hizmet ediyorlardı. Herkes iştiha ile yiyip içiyordu. Yalnız ben yemiyordum. İnatla tabağımı itiyordum. Annem hasta olduğumu iddia etti ve beni bir yatağa yatırdılar. Duvarın arkasından çıkrığın gıcırtısına karışan neş'eli şarkılar işitiyordum. Bu benim muhayyilemdemi yoksa hakîkaten mi geçti? Kat'iyetle söyleyemeyeceğim. Fakat şu var ki ne zaman bunu hatırlasam haydut masallarındaki bir şatoya götürülmüşüm gibi zevkle karışık bir azap duyarım.

İKİ DOST

Modern Rus Ediplerinden *Lydia Seyfulina (*) dan*

.....Petka kendisinden yalnız bir defa bahs etti. İki çocuklar, kalın boynunda yakasının düğmesi çözük bir mösyöden para dileniyorlardı:

— Bize bir şey veriniz....

Mösyö, tisör bir bluz içinde sıkılmış karnını hiddetle kımıldattı. Yanında yürüyen kadına yüksek sesle:

— Bu küçük haylazlara her köşede rasgeliniyor, dedi, hepsi bilaistisna caniliğe namzet. Bu sefil yumurcaklar memleket için büyuk bir tehlike teşkil ediyor.

Petka mösyöye ve kadına koyu küfürler savurdu. Sonra arkadaşiyle beraber kaçtılar. Soluk almak, dinlenmek için durdukları zaman:

— Bu fena, dedi, anne ve baba açlıktan ölecekler.

Ve sonra bir araba kapısı önünde duran, kısa pantalon giymiş bir çocukla alay etmeye koyuldu:

— Sen bir erkek çocuk olduğun halde kızlar gibi saçını örmüşsün.

Beş altı yaşlarında olan çocuk ince bir sesle cevap verdi:

— Ben erkek değilim, Nadya yım.

— Nadya mı? O halde niçin kısa pantalon giyiyorsun?

— Çünkü hava sıcak, yazın erkekler gibi giyinmek eyi oluyor.

Petka hak verdi:

— Doğru.,. Annen evdemi?

— Hayır, Nastya ile birlikte pazara gitti. Büyük annem burada. Sizin anneniz nerede? O da pazaramı gitti?

— Evet, Pazara gitti. Hırsızlık yapmak için. Hadi git, bize ekmek getir. Fakat bizim için olduğunu söyleme. «Karnım aç» yahut «köpek için alıyorum» de.

Kızcağız bir kaç tane şekerli çörek getirdi.

(*) Lydia Nikolaevna Seyfulina, din değistirmiş bir tatarın kızıdır. Orenbourg da ve Omsk da tahsilini ikmal ettikten sonra muharrir ve artist olmuştur. Edebi hayatı 1921 de Siberya da yazdığı (Dört Fasıl) isimli hikâyeleriyle başlar. Bu eserleriyle muvaffakiyet kazanan muharrir 1923 de paytahta gelmiştir. Çok ince bir halkçı ruhu taşıyan Madam Seyfulina, eserlerindeki zaif ve tashiha muhtaç üsluba rağmen, yazıları etrafında umumi bir alâka ve heyecan uyandırmaya muvaffak olmuştur.

Naklettiğimiz bu hikâye, Rusyanın, inkilap günlerindeki halini tasvir eder.

Çocuklar kapışarak yediler ve küçük kızla oynamaya başladılar. Bu kız hakîkaten çok şakacı idi. Mütemadiyen gevezelik ediyordu. Onları, bir fino köpeği göstermek için bahçeye soktu. Köpekle oynarlarken annesinin ve hizmetçinin girdiğini görmediler:

— Nadya, kimlerle oynayorsun? Büyük annen nerede? Ne yapıyor? Bu çocuklar kim?

Ve şapkasının altından ürkek bir bakışla çocuklara sordu:

— Siz kimsiniz?

Nadya annesine koştu:

— Anneleri hırsızlık yapmak için pazara gitmiş, müsaade et de o gelinceye kadar benimle beraber oynasınlar.

Kadın bağırdı:

— Nasıl?... Nasıl?.... hırsızlık mı yapacakmış?

Çocuklar bir hamlede kapıya doğru koştular, onlara yetişmek mümkün değildi.

İki sefalet ortağı

O gün rızklarını bulamadılar. Ertesi gün birkaç patatesle karın doyurmak mecburiyetinde kaldılar. Petka bir teessür buhranına kapılmıştı:

— Bu ne biçim hayat? diyordu. Köpekler bile bizden eyi yaşayor. Ah... Ne olurdu... Bir zenginden iki milyar aşırabilseydim...

Üçüncü gün, yanına Andreyka yı almadan mezarlıktan çıktı. Caddede birbirlerine tesadüf ettikleri zaman, Petka durup konuşmadı; sadece, geçerken:

— Bu gece bir işim var, dedi, oraya gideceğim... Yarın sabah beni dün geceyi geçirdiğimiz mezarın yanında bekle...

— Beni beraber götürmeyecekmisin?

— Yarın bekle dedim ya... Senin yapabileceğin iş değil.

Ve kaçtı. Andreyka onu ertesi gün öğleye kadar bekledi. Petka gelmeyordu... Günler geçti. Andreyka Petka yı bir daha göremedi.

Tamam bir hafta, her akşam mezarlığa giderek onu bekledi.

Bekledi ve:

— Petka... Petka.... deye çağırdı.

Cevap yok... Son bahar geldi. Artık mezarlıkta kalınamazdı. Sonra Andreyka taliin lutfuna uğramış, bir öksüz ynrdana yerleşmişti. Petkayı unuttu. Fakat tamamiyle değil. Geceleri, çok defa kalbi sızlayarak:

— Petka nereye kayb oldu? deye düşünüyordu.

Ne annesine, ne babasına ağlamıştı. Fakat arkadaşı için ağlamak ihtiyacını duyuyordu.

Bir gün, rüzgârdan ve yağmurdan kurtularak bir dıvar üstüne uçmuş bir gazete parçasına gözü ilişti. Bu kâğıt parçasında küçük harflerle yazılı şu kelimeleri okudu:

«...Hırsızlar zabıtaya karşı ateş ederek kaçmışlardır. Bu vaziyet karşısında zabıta da silahla mukabele etmiş ve bütün efradı çocuklardan müteşekkil olan bu hırsız çetesinden on yaşlarında bir çocuk, başından aldığı bir kurşun yarasiyle ölmüştür.»

Gökten Düşen Kadın...

Henry Bordeaux dan
Terceme eden : AHMET KASDİ

[Geçen nushadan devam]

Operatör gülerek:

— O halde bu sınıf kızlarda his kıt, dedi.

— Evet, fakat bu, mes'eleyi değiştirmez.»

Madam Desforges, çekingen bir sesle, mırıldandı:

«Bu arkadaşlar arasında hiç izdivaç olmazmı?

— Nadiren.

Profesör:

— Onlarda hayal noksan, dedi. Hayalsiz ise aşk olmaz. Bu arkadaşlar sizin nazarlarımızda kadın değildir. Onlar da erkek ayarında.

— Tamamiyle doğru.

— Yavrum, fikrini kabul edemeyeceğim. Ameliyat masası üzerinde bile insan erkeklerle kadınlar arasında bir fark mevcut olduğunu tasdîk etmek zaruretinde kalıyor.

— Hayatta, baba, böyle bir fark göze çarpmaz.

— Yanılıyorsun. Bir zaman gelecek, sen de fikrini değiştirecekin. Nasıl ve ne düşünürsen düşün, bir gün bu güzel amazonlardan birini veya öbürünü alacaksın. Bu, muhakkak degilmi? O halde niçin Marise Chédal i almayasın?»

Marcel, gürültülü bir kahkaha bastı:

« Onun sadece bir arkadaştan ibaret olduğunu size demin söyledim, baba.

— Marise i birkaç defa görmüştüm: eğer eyi hatırlayorsam, zarif bir kızdır...

— Zarif ve aynı zamanda güzeldir de...

— Uzun boyu, ahenktar bir vucudu var...

— Evet, aynen öyle...»

Operatör, konsültasyona gelen hastalarını tetkîk ettiği bakışlarla oğluna bakar:

«Pek a'lâ, bu mükemmel. Demek ki sen de onu güzel ve zarif buluyorsun. Bana kalırsa Brezilya veya Venezuelaya ta'yin edilmeden evvel, Şimali Amerikalı soğuk bir kadının te'siri altına girmemek için evlenmelisin. İçinde bulunduğumuz muhitin güzel ve sıhhatlı olduğu kadar aynı zamanda zengin bir kızı olan Marise Chédal le izdivac et. Ben muvafakat re'yimi veriyorum. Annen de muvafakatını esirgemeyecektir.

Alice:

— Ben bunu çok arzu ederdim, dedi, Marise güzel bir görümce olacak.»

Marcel kızar:

«Bu bir komplomudur, nedir, anlayamadım? Size söyleyor ve tekrar ediyorum ki Marise benim için sadece bir arkadaştır ve bir arkadaştan başka bir şey olamayacaktır. Bugün Tilden ve Borotra, Lott ve Cochet arasındaki maçları seyr etmek için Garros stadında buluşmayı sözleşmiştik, sizin yüzünüzden geciktim, onu fazla bekletmiş olacağım.

Alice, sözünü kesti:

— Kahven hazır, içsene.

Marcel sözüne devam ederek:

— Onunla aramızda hiç bir zaman böyle bir izdivaç mes'elesi mevzuu-bahs olmadı ve olmayacaktır. Pek kat'i olarak son defa söyleyeyim ki, hiç bir zaman bir sporcu kadınla evlenmeyeceğim. »

BU sözlerinin herkesi hayrete düşürdüğünü gören Marcel, fikrini iyzaha luzum hiss etti:

«Bu sözlerimden hiç bir zaman evlenmeyeceğim

ma'nasını çıkarmayınız, ben, ancak annem gibi çekingen ve korkak bir kadınla evleneceğim.»

Madam Desforges, oğlunun bu dikkatinden mütehayyir, kızarır. Kocası da ondan daha ziyade hayrettedir:

«Başka meziyetler de arayacakmısın? deye sorar.

— Evet, fakat bu en mühimmidir.

— En mühimmimi?

— Elbette. Korkak bir kadın, bir kocadan başka hiç bir şeye ve hiç bir kimseye yaranmak istemez. Koca da kendisini karısına layık bir hami iytinasiyle hazırlar. Bir erkeğin karısına mesela teniste yenilmesi can sıkıcı bir şeydir.

— İşte erkek gururu.

— Halbuki Marise Chédal ömründe korku nedir bilmemiş bir kızdır.»

Bu maç Devis kupasının akîbetini ta'yin edecekti.

Profesör Desforges oğluna istihza ile bakar:

«Ah.. Sahimi.. Eğer bir gün bir şeyden korktuğunu görseydin, onunla evlenirmiydin?

— Belki.

— Kat'i bir şey söyle: ya evet, ya hayır?

— Evet.. Fakat bunu söylerken çok müsterihim, çünkü onun korkması imkân haricindedir.

— Anlaşıldı. Demek hiç bir tehlike tasavvur etmeyorsun. Bahs edermisin?

— Nasıl bahs?

— Eğer bir ay zarfında...

— Bir aymı?

— İki ay deyelim. Eğer iki ay zarfında Marise i bir şeyden korktuğu esnada cürmü-meşhut halinde yakalarsan, senin namına onun desti-izdivacını taleb edeceğim.

— Bu, olacak bir iş değil.

— O halde?

— İzdivaç talepleri kendi kendine hall edilen şeylerdir.

— Arkadaşlar arasındamı?

— Gençler arasında.

— Eyi. Pek a'lâ, onun desti-izdivacını bizzat istersin.

— İki ay az değilmi? Ta'tiller de yaklaştı.

— Ta'tilleri aynı yerde geçirmeniz daha muvafık olur.

— Fakat o, spor için dağa gider.

— Sen de gidersin. Ama sen daha şimdiden vaz geçmek yollarını arayorsun.

— Ne olursa olsun, baba, bahs tutuşacağım. Ya, kazanırsam?

— Sana bir otomobil alacağım.

— Hangi markadan?

— İntihab edeceğin markadan.

— A'lâ.. Marise markalı olsun.»

Alice:

«Marcel bahsi kazanacak. Benim tanıdığım Marise, hiç bir zaman korku hiss etmeyecektir ve eğer bir gün hiss etse bile, onu iytiraf etmeyecektir, dedi.

Madam Desforges iytiraz etti:

— Durunuz, böyle bahslere girmek doğru değil.

Marcel, gülerek annesini te'min etti:

— Müsterih olunuz, anne.. Latife ediyoruz. Böyle ma'nasız bir bahs hiç ciddi olabilirmi? Mari-

se e de anlatacağım, biraz gülmüş, eğlenmiş oluruz. Bana gelince, kat'iyen izdivacı düşünmeyor ve hürriyetimi tercih ediyorum. Eğer gökten bir kadın düşerse ona deyeceğim yok. Bütün bu münakaşalarla beni randevumdan alıkoydunuz.»

O gittikten sonra, Madam Desforges kocasına yalvardı:

«Lauran, izdivaçla alay etmek eyi bir şey değildir. Bu suretle çocuklarda izdivaç aleyhine bir temayül hazırlamış olacaksın.

— Fakat inkâr edilemez ki doktor Chédal in kızı da bir kuyruklu yıldızdır. Kim bilir, belki de bizim açtığımız bu münakaşa, aralarındaki arkadaşlık faraziyesinin şeklini değiştirir.»

Alice, bugünün genç kızlarına has bir inat ile, bir kere daha fikrini iyzah etti:

«Hayır, Marise ağabeyimle evlenmeyi aklından bile geçirmez. O spordan başka şeylerle alâkadar olmaz.»

Marcel Desforges garajdan otomobilini çıkardı. Makinanın bütün sür'atiyle Seine sahillerini ta'kîb etti, güneşi içen nehre göz uciyle bile bakmadan Mirabeau köprüsünü geçti, Auteuil kapısını tuttu ve buradan, hep bu istikamete giden sayısız otomobiller arasından güçlükle geçerek, Roland-Garros stadına gelince arabasını parkta brakti ve meydana koştu. Arkadaşı onu sabırsızlıkla bekleyordu:

«Niçin geç kaldın?

— Senin hakkında bir münakaşa yaptık.

— Benim hakkımdamı? Peki... Bu bahse sonra avdet ederiz. Yerlerimiz hazırmı?

— Şüphesiz.

— O halde çabuk girelim. Maç daha başlamadı.»

Kalabalık — on on iki bin seyirci — bütün tribün basamaklarını şimdiden işgal etmişti. İki genç yerlerini buldular ve oturdular. Zil çalınıyor.. Nerdeyse maç başlayacak...

Marise sordu:

«Kimin için bahs tutuştunuz?

— Sizin için...

— Benim içinmi? Ne münasebetle?

— Sonra iyzah ederim.

— Pek a'lâ. Şimdi kupadan başka şeyle meşgul olmayalım. Galibiyet Fransada kalabilecekmi dersiniz?

— Şüphesiz: Borotra ve Cechet gibi kîymetli tenisçilerimiz varken.

— Dün onlar Allison ile Van Ryn e mağlup oldular.

— Dünkü oyunlar dabl idi, bugün singiller yapılacak.

— Evet, ama Tilden var.. Korkulacak bir rakîp..

— Siz korkmayormusunuz?

— Neden korkacağım?

— Davis kupasını kayb etmemizden...

— Hayır, niçin korkayım.

— Filhakîka daha ümitlerimiz tamamiyle ölmedi ya...

— Susunuz: işte geliyorlar.»

Mütemadiyen gülen ve konuşan bu muazzam halk kütlesi bir lahza içinde derin bir sükûnete gömüldü. Beyazlar giyinmiş iki adam, Tilden ve Borotra, karşı karşıya geçtiler. Sonra bir işaret... Oyun başlayacak... İşte başladı...

Raketlerin üzerine düştükçe yediği darbelerle kudurmuş gibi fırlayan toplar, iki tarafın da isabetli tahminlerindeki muvaffakîyeti gösteriyordu. Birbirinin elinden galibiyet şerefini kurtarmak için sarf ettikleri ceht, hemen hemen müsavi derecede idi. Fakat Borotra dünkü maçın yorgunluğundan henuz kurtulamamıştı, formunda değil gibi görünüyordu.

İşte alkışlar, alkış fırtınaları... Borotra mağlup oldu... Bu mağlubiyetten sonra Fransa ile Amerika aynı derecede kalıyordu. Cochet-Lott maçı Davis kupasının akîbetini ta'yin edecekti. Marcel Desforges:

«Bu mağlubiyetin sizi kozkuttuğunu zann ederim.» dedi.

Genç kız güldü:

«Hayır, Cochet ye iytimadım var. Sonra, her şeyin daha fenasını düşünmeli değilmi? Maamafi eğer son maçta Fransanın talii eyi gitmezse Davis kupasını kayb edeceğiz.

— Tali'den bahs ediyorsunuz, ben de sizi bir sporcu zann ederdim.

— Sporcuyum, fakat aptal değilim.»

Arkadaşının bakışlarından biraz canı sıkılmıştır. O, kendisine hiç böyle bakmamıştı. Bu bakışlarda bir şey keşf etmek isteyen bir ruh vardı. Bu kadar uzun zamandır görüşülen, anlaşılan bir arkadaşa bu

şekilde bakmaya ne luzum vardı. Gülmeye çalışarak sordu:

«Demek bahsinizin mevzûu ben idim?

— Hangi bahs?

— Nasıl... Söylediğinizi unuttunuzmu? Hani bana anlalatacaktınız.

— Ha... Evet. Fakat ehemmiyetsiz bir şey, anlatmaya değemez.

— Anlatınız canım. Her vakît mühim şeyler konuşacak değiliz ya.»

Marise Chédal i biraz eğlendirecek ve güldürecek olan bu bahsi niçin gizleyordu? Lakin bunda insanı eğtendirecek bir nokta da yoktu ki... Birdenbire bu bahs kendisine çirkin ve münasebetsiz göründü. İzdivaçla oynamak tehlikeli bir işti, annesinin sözüne ancak şimdi hak verebiliyordu:

«Sizi te'min ederim Marise, dedi, anlatmaya değmez.

— İsmimin geçtiği bir bahsi bu kadar münasebetsizmi buluyorsunuz.

— İsminiz geçmedi.

— Siz öyle söylediniz: ben sağır değilim.»

Bu esnada son iki rakîp de halkın alkışları arasında sahaya çıkıyordu. Marcel, bir cevap külfetinden kurtulmak için onları göstererek:

«İşte geliyorlar, deye bağırdı.

— Cevap vermeyorsunuz. Fakat bu maçtan sonra yakanızı brakmayacağım.

— Oyunu ta'kîb edelim, Marise, çok heyecanlı olacak.»

LOTT-COCHET maçı filhakîka heyecandan bütün seyircileri dondurmuştu. Her ikisi de çok mahir oyuncu... Uzun bir mücadeleden sonra Lott mağlup oldu. Davis kupası nihayet Fransada kalmıştı. Bando Marseyyezi çalıyordu. Marş bitince bütün Paris halkı bir ağızdan «yaşasın Amerika» deye bağırdılar. Biraz sonra Roland-Garros stadı tamamiyle boşalmıştı.

Marcel arkadaşına teklif etti:

«Çaya gidelim.

— Nereye?

— Şurada yakındaki koruya. Yahut Grande Cascade a.

— Grande Cascade çok uzak.»

Parktan otomobili almaya gittiler. Marise:

«Brakınız da otomobili ben idare edeyim, dedi.

— Buradan çıktıktan sonra. Bakınız: karınca kadar araba var. Bir kaza yaparsınız.

— Hayır, göreceksiniz.»

Hakîkaten çok büyük bir maharetle bu sayısız arabalar arasından geçerek otomobili yola çıkardı. Fakat bu girdaptan kurtulunca da koruluk yolunda arabayı bütün hızıyla sürmeye başladı. Marcel ihtar etti:

«O kadar çok yol vermeyin.

— Korkuyormusunuz?

— Evet, siz idare ettiğiniz zaman korkuyorum.

— Ben korkmayorum.

— Korkmayorsunuz ha... Ne kadar fena...

— Niçin fena?»

Güldü ve cevap vermedi. Grande Cascade da güçlükle boş bir masa bulabidiler. Pazar günleri çok kalabalık oluyordu. Marcel:

«Çay, Kahve? Ne istersiniz.... deye sordu.

— Kahve... Fakat her şeyden evvel bana, ismimin geçtiği o bahsi anlatınız bakayım. Bu sefer elimden kurtulamazsınız.»

Marcel artık tamamiyle yakalanmıştı:

«Pek a'lâ işte, dedi, babamla bahs tutuştum...»

Yeniden taş gibi şükunetini muhafaza etti, mania önünde bir beygir gibi durdu.

«Ne üzerine bahs tutuştunuz, Marcel?»

Marcel, mahcup insanlar gibi, bir hamlede sözünü tamamladı:

«Eğer bir gün bir şeyden korktuğunuz görülürse, sizinle evleneceğime babamla iddiaya girdim.»

Yanaklarını örten hafif boyaya rağmen Marise in kızardığı fark edilebiliyordu... Hiddetlenmişti.

«Bu ma'nasız masal da nereden çıktı? Bizim aramızda hiç bir zaman izdivaç meselesi mevzuubahs olamayacaktır.

— Hiç bir zaman değilmi? Mutabıkız. Fakat şart sizin hiç bir tehlikeden korkmamanızdır.»

Marise kahkaha ile gülmeye başladı ve sonra bu isnadı redd etti:

«Ben tehlikeden korkmam.

— Ben de o iddiadayım, Marise... Bahsi münasip bulmayan anneme de söylediğim gibi ben,

(Devamı 79 ıncı sahifede)

Genç Kızlarımıza Takayyütler

Kızlarımız, gençlik çağında büyük sıhhi ihtimamlara muhtaçtır. Bu hususta nasıl hareket etmek lazım geldiğini bu makaleden öğrenebileceksiniz.

İKLİMİMİZDE dokuzdan on iki on dört yaşına kadar devam eden serpilme devresi zarfında kız çocuğunun boyu uzar ve cinsiyet mümeyizeleri tedricen belirir. Daha erken veya geç başladığı da vakî' olup, sonradan sair kemal alametleriyle karşılaştırmak üzere tarihinin kaydı münasiptir.

Bu serpilme devresi zarfında çocuk her altı ayda bir defa muntazaman tıbbi muayeneye tabi' tutulmalıdır.

Birinci derecede dikkat edilecek şey çocuğun bedeni vaziyetidir. Şayet kızınız birdenbire boy atmış, narin kalmışsa, ekseriya omuzları düşük, göğsü yassı ve arkası çukur, karnı çekik bir vaziyette oturmayı iytiyad eder, ve bu suretle adelatını yorarak gevşemelerine sebep olur. Çocuğun doğru durması için tekdir ve istihza kâr etmez, hattâ bu hususta cesaretini kırar. Bir de aksini düşünelim. Çocuğunuz serpilme devresi esnasında fazla semirirse o zaman da arkasını bükmemekle beraber karnını çıkarmağa meyyal olur ve bu da güzel ve sıhhi değildir. Bu türlü semiren genç kızlarda kalçalar bâzan haddinden fazla genişler ve bâzan son derece gerilen derinin kalça, göğüs ve karında çatlayarak ince kırmızı çizgiler braktığı görülür. Her ne suretle olursa olsun çocuğun vaz'iyetini tashih ve ıslah maksadiyle yaptırılacak idmanlar için bir mutahassısa muracaat etmelidir, yoksa öyle ulu orta yapılacak hareketlerden faide yerine yorgunluk ve bâzan ma'kûs neticelerden başka bir şey elde edilemez.

Serpilme devresindeki kız çocuğunun bedeni vaziyeti kadar gıda, hava ve uykuya kanmasına da dikkat etmek şarttır.

Meçhul sebeplerden dolayı bâzı çocuklar gıdalarındaki «kalsium»u bir türlü temsil etmediklerinden «kalsium-fosfor» muvazenesini te'min etmek için bunlara ayrıca «kalsium» verilmek iycab eder. Bu gibi çocuklar ekseriyetle fazla cevval, titiz, uykusuz olur ve hırçınlıkları ile ailelerini bizar ederler. Bunlara balık yağı, limon ve portakal suyu ve saire şeklinde Vitamin ve «Paratiroit» li ilaclar verilmek lazımdır.

Serpilme devresinde bir genç kız.

İster zaif ister semiz olsun, serpilme devresindeki kız çocuğu günde on, on iki saat uykuya muhtaçtır. Gündüzleri bir aralık uzanarak istirahat etmesi de çok faideli olur. Mektep çocukları için bu biraz müşkül ise de her halde yemek, ders, idman ve saire arasında teneffüse de hatırı sayılır bir yer ayrılmalıdır. Bu yaşta eyi bakılmayıp yorulan çocuklarda, hemen her hocanın pek a'lâ bildiği ve yüz adalelerinin titremesi, tırnak kemirmek, göz kırpmak, kekemelik gibi za'fiyet alametleri baş gösterir. Bunlar bâzan da aile muhitinin rahat ve mes'-ut olmaması veya çocuğun tab'an fazla sıkılgan bulunmasından da doğar. Sebebinin araştırılarak vaktiyle önünü almak elzemdir.

SEKİZ ila on beş on altı yaşındaki bir genç kızın gıdası âdeta bebek iken olduğu kadar dikkat ve ihtimama layıktır. Bu yaşta kız ve erkek çocuklar daima taze ve basit yemeklere muhtaçtırlar. Kahve ve çay münebbih olmak iytibariyle hiç verilmese eyi olur. Et, yumurta, tereyağ, süt, balık, çiy meyve ve sebzeler çok nafi'dir. Fazla şişmanlamağa meyyal, lapacı çocuklarda perhizden ziyade idman ma'-kul ve faideli ise de bunların yemek listesinden hamur işleri ve kremalar hazf edilebilir. Çocuğun vezninin fazla veya eksikliği hususunda hüküm vermek ve tedbir almak yalnız ve yalnız doktora aittir.

İçme sularında ve yiyeceklerinde iyot mefkut olan bâzı yerlerde çocuklar ur çıkarırlar, ve bu hal erkeklerden ziyade kız çocuklarda vukua gelir. Böyle bir şey görülünce hemen doktora muracaatla iycabına bakmak en doğrusudur. Bâzan haddi-zatında ehemmiyetsiz görülen ufak tefek a'raz, umumiyetle çocuğun tabiatını ve istiydadını irae eden bir delil olduğundan ihmali caiz olamaz.

Âdet zamanı, tekemmülün en meraklı alametlerinden biridir; zira bunun mevkut olmasının sebepleri henuz keşf edilmemiştir. İlk sene zarfında hiç de endişeye mahal vermeden pek a'lâ gayrimuntazam olabilir. Bir sene sonra artık intizamı teessüs etmiş bulunmak lazımdır. Kadın ve genç kızların çoğu âdetlerini yirmi sekiz günde görürlerse de, yirmi bır günden aşağı ve beş haftadan yukarı olmamak şartiyle gayrıtabii add edilmez. Bu zamanlarda neş'-esizlik, baş ağrısı, sancı ve saire hiss edilirse de bunlar ekseriyetle zamanla zail olur. Bâzı ahvalde de doktora muracıat ve tedavi zarureti hasıl olur.

Evvelce hayız zamanı bir hastalık add edilir ve genç kıza her işten el çektirilerek yatağa yatırılırdı. Şimdi tababet bu devreyi teneffüs, hazım gibi kabul etmiştir. Ahvali-fevkalade müstesna olmak üzere bu devreye müteferri' bütün rahatsızlıklar basit bir tedavi ile giderilir nevi'dendir. Miyde ve barsakların vazifelerini hakkiyle iyfa etmemeleri bu hususta da gayet mühim mahzurlar doğurabilir.

SEBABET seneleri zarfında fakruddem âdeta her genç kızda beklenen bir hâl yerine geçmiştir. Halbuki böyle olması için sebep yoktur. Netekim son zamanlarda bu bapta yapılan tedbir ve tedaviler sayesinde muayyen bir yaşta mu'tat olan çelimsizlik ve titizlik hemen ortadan kalkmış gibidir. İlk a'raz görüldükte iycabının iyfasiyle uzun ve üzüntülü hastalıklara ve tedavilere meydan vermemek elbet daha kestirme bir yoldur. En eyisi bu nazik devre zarfında hayatını hiç değiştirmeyerek eskisi gibi devamı etmek ve şayet herhangi bir şeyin dokunduğu hiss edilirse onu bertaraf etmektir. Bir de her genç kızın şahsi teşekkül ve kabiliyeti bu hususta pek eyi bir miyzan olabilir. Çabuk yorulanların sıkça dinlenmesinde ve kendine güvenenlerin faaliyetlerinde devamlarında hiç bir mahzur tasavvur edilemez. Her halde fazla yorgunluk hiç bir zaman faideli bir şey olmadığından tabiatiyle bundan kaçınmalı ve her şeyden müessir bir âmil olan hissi ve asabi teessürlerden korunmalı ve genç kızı korumalıdır.

Genç kızlar hakkında ne kadar söylense ve yazılsa azdır. Bu makale yalnız maddi cihete ait olup gelecek makalemizde de genç kızın ma'neviyatından bahs edeceğiz. Unutmayalım ki: Bu günün genç kızı yarının kadını, anasıdır.

Lambalar Yanarken

Yazan : L. NUR

UZAKTAN sokak taşlarının üstünde takırdayan kundura sesleri geliyordu. Akşam dört yol ağzındaki meydanda oynayan parlak gözlü darma dağınık saçlı çocuklar oyunlarını unutarak sesin geldiği tarafa baktılar. Sokağın ucunda bir elinde umuzuna dayalı merdiven, ötekinde teneke ibrikle bekçi göründü. İki yana sallanarak ağır ağır geliyordu.

Çocukların arasında bir hareket oldu. En küçükler, korkudan gözleri açılmış, yüzleri bem beyaz, can havliyle koşarak evlerine kaçtılar. Bir az daha büyücek — dört beş yaşlarında — kırmızı yanakları ve kırmızı esvabiyle yuvarlak bir kiraza benzeyen Hasan büyük büyük adımlarla uzaklaştı. O kat'iyyen koşmayordu. Yalnız sakin görünmeğe çalıştığı halde arada bir kocaman gözleriyle arkasına bakmaktan kendini alamayordu. Evinin kapısı da kapaliydi! Aman Yarabbim! Bu anneler bâzan çocuklarını hiç düşünmeyorlardı. Kapıyı çalacak olsa, ooh! kapı açılana kadar... bekçi bir koşup onu yakalardı. Hasan ayaklarının ucuna basarak evlerinin yanındaki dar bir aralığa gizlendi, ve divara yapışarak sardunya saksılarının arasında beklemeğe başladı. Daha büyükler korkup korkmadıklarını bilmeden, yarı gülerek yarı telaşlı, kapılarına yaklaştılar.

Kenarda erik ağacının altında, pembe çakıl taşı ve manolya kozalağı satan acaip dükkân sahipsiz, müşterisiz kalmıştı. Velhasıl, bir anda meydan boşaldı.

BEKÇİ geldi. Kaşları çatılmış, dalgın, düşünceli görünüyordu. Kendi kendine bir şeyler söyleniyordu ama uzaktan pek anlaşılmayordu. Merdiveni dıvara dayayarak üstüne çıktı. Tam uzanıp fenerin lambasına gaz doldururken siyah, kafesli bir evin açık kapısından bir ince ses işitildi :

— Sadık Ağa, Orhan çorabını giymeyor!

Sadık Ağanın kaşları biraz daha bitişti. Tabii mes'eleyi hemen üstüne almıştı :

— Getirin bakayım onu buraya! deye bağırdı.

İçerde bir koşuşma oldu. Bir az sonra bir ağlama... Bir küçük inatçı ses haykırıyordu:

— Giymem! Giymem! Brakın!

Evin sofasında, alaca karanlıkta, kapı tokmaklarına masa bacaklarına asılan iki kol, sürüklenmemek için yerlere sıkı sıkı basan çıplak ayaklar görür gibi oldum. Bu, çocuk için kim bilir ne yorucu, ne ciddi bir insanın can pahasına gibi çırpındığını, göz yaşlarının ne kadar boşa gittiğini düşünürken küçük abla tekrar seslendi:

— Giyeceğim diyor, Sadık Ağa!

Merdiveni duvara dayayarak üstüne çıktı

— Eh, öyleyse! Hele giymesin de bak...

Tehdidini tamamlamağa hiç luzum yoktu. Herkes biliyordu ki o bütün mahalle bekçileri gibi ne isterse yapar. Mektep kaçaklarını hep o bulur, fena çocukları gözlerinden anlardı. Sabahlara kadar kalın sopasiyle sokaklarda dolaşır, geceleri uyumağa çalışanların tüylerini ürperten düdükler çalar, uluyan köpeklerden bile korkmazdı. Sonra bayram sabahları arkasında süslenmiş çocüklarla davulunu gümbürdeterek sokak sokak dolaşması ne azametli, ne şanlı bir hadiseydi! Ne diyorsunuz, o istediği zaman kolunu kaldırıp gökten yıldız toplar, istediği zaman boynunu uzatıp evlerin üst kat pencerelerinden içeri bakarmış. Büyük anne masallarına, korkulu ru'yalara gire gire âdeta esrarengiz bir insan olmuştu. İşte şimdi merdivenini ümuzlamış, yaktığı titrek ışık büyürken o, sokağın karanlığına dalmış gidiyordu.

Hasan, duvar dibinde bekleyen kiraz çocuk, ayak seslerinin uzaklaştığını dikkatle dinledi. Ses büsbütün kayb olduktan sonra bir az daha bekledi. Sonra bir büyük adam azametiyleellerini arkasına kilitleyip hızlı hızlı söylenerek meydana çıktı:

—SadıkAğa gitmişmi? Nerde o? Ne çabuk gitmiş! Ben de bizim arka bahçede dut silkiyordum...

Gökte damların üstünde bir iki yıldız belirmişti. Hava çiçek, çimen kokusuyla doluydu. Büsbütün gece olmadan bir az daha oynamağı kâr sayan çocuklar birer ikişer yine oyun yerlerine çıkmışlar, şen ve kaygısız çığlıklar, gülüşmelerle küçük gölgeler gibi koşup duruyorlardı.

Bekçi de, her halde, başka sokaklarda, başka lambaları yakıyordu.

Bir Yudum Su

Su!... yarabbi su!...
Bir yudum...
Bir yudum su...
Çıt yok...
Vahşi çölün pek derindi uykusu

Bir çöl:
Kararan ufuklarda silinmiş ucu
Bir çöl:
Ve sımsıcak kumlar üstünde bir yolcu
Bir badiyeli kadın: omuzunda yavrusu
Dileniyor göklerden:
Bir yudum!...
Bir yudum su...

Göklerden su dilenen annenin ellerine,
Durmadan ateş yağdı; bir yudum su yerine..
İnleyor, didikleyor, karıştırıyor kumu...
Anut!... hırçın bir sükût!...
Yarap! merhamet
Bumu?...

Akşam oluyor...
Kızıl gölgeler çöle doluyor

Bu kızıl gölgeler ardında
Kızıl saçlı bir kadın
Kucağında taş kesilen yavrusu
Saçları darma dağın
Koşuyor... koşuyordu
Vahşi çölleri saran hararet çekilince
Ta karşıdan hurmalar belirdi ince ince
Göz önüne serildi şirin yeşil bir saha
Göğsünde serin bir su saklayor güzel vaha
Genç badiyeli kadın
Atıldı berrak suya...
Bir yudum su içmedi
Oradan doya doya:
Uydu kalbinden gelen derin bir iniltiye
Su... belki yavrusuna:
Tekrar can verir diye
Onu orda yıkadı ta sabahlara kadar.

Ertesi gün çölün boş...
Ufuklarında güneş
Kızıl bir kartal gibi
Açarken kanadını
Yavrusuna sımsıcak sarılan o kadını
Vahanın bir tunç gibi parlayan sularında
Cansız dudağında bir tebessümle buldular.

Bedri Rahmi

Kalmet Aşısı

Veremin izalesine doğru

Kalmet (Calmette) in B. C. G. aşısı, aklı selim, eyi gıda ve bol güneş ziyası sayesinde elli sene sonra verem sanatoryumları bu günkü çiçek hastalığı tecrithaneleri kadar nadir olacactır.

CALMETTE nevzatları veremden korumak üzere B. C. G. aşısını iycad eden garip ve eski zaman adamı bir zattır. Bu sakalı kır ve kulağı sağır, hali yorgunca ihtiyarı Paris te Pastör müessesesinin yüksek tavanlı darülmesaisinde ziyaret edip veremin artık B. C. G. aşısı sayesinde nasıl bertaraf edileceğini dinlerken gûya Pastör dirilmiş te karşımda duruyor gibi bir hisse kapıldım.

Calmette in bana verdiği ma'lûmat arasında bâzı veciz erkamın, bilhassa Amerika gibi elyevm 380.000 veremi bulunan, bu afetle mücadele için senevi 800.000.000 dolar sarf edilen, ve verem yüzünden ölümlerin senevi bir buçuk milyar dolara mal olduğu bir memleket için çok dikkata layık buldum.

Fransa da şimdiye kadar aşılanan bebeklerin miktarı 200.000 i tecavüz etmiştir. Binnisbe geri sayılan Romanya da bile vereme ma'ruz ve müstait olarak aşılanan 50.000 çocuk arasında vefiyat nisbeti bu gibiler için mu'tat olan 25 % den 1-3 % e düşmüştür. Avrupa da aşılanan çocukların miktarı ise yarım milyona yakındır.

Calmette in bahriye doktorluğundan ayrılarak Pastör ün mesleğine intisabı Robert Koch un "tuberculine" tecrübesinin elîm akîbeti akîbinde ve artık vereme çare bulunması ümitlerinin kırıldığı 1890 senesine tesadüf eder.

Fakat Koch un tecrübesi vereme mukavemet edebilmek için evel emirde verem olmak lazım geldiğini isbat etmiş oluyordu.

İşte Calmette i 1906 senesinde başladığı on üç senelik B. C. G. macerasına sevk eden amil bu oldu.

Nikbinlik

CALMETTE şimali Fransa da Lille şehrinde bir Pastör müessesesi teşkiline me'mur edilmişti. Bu büyük sanayi' şehrinin bulutlu seması altında ve rutubetli amele evlerinin içinde tesadüf edilen en müthiş hastalık verem olup burada ölenlerden yüzde yirmisi bu afete kurban gidiyordu. Calmette bu sıra sıra dizilmiş ufacık evleri gezerek, zaif yanaklarında şüpheli kırmızılıklar beliren, sık sık öksüren ve bebeklerini sıra ile zatürree ve beyin hummasından toprağa veren annelerle görüştü. Onlara "Madam, bundan sonra doğuracağınız çocuğu kurtarmak için bir tek çare var: Doğar doğmaz elinizden alıp bakılmak üzre bir köyde emin bir hastahaneye götürmek." Bunu söylemek o kadar kolay değildi. Fakat annelerinin emzirirken, öpüp severken kendilerine geçireceği sinsi ve göze görünmez dertten nevzatları kurtarmak için ancak bu ümit vardı.

Calmette düşünüyordu: "Ölenlerin yüzde yirmisi veremden gidiyor. Halbuki tüberkülin tecrübeleri hemen bütün kemale gelmiş insanlarda verem bulunduğunu gösteriyor. Geride kalan seksen kişiyi koruyan, kendilerinde verem bulunmasıdır." Her halde böyle gülünç mülahazat pek ümitbahş olamazdı. Lakin diğer taraftan Amerikan Theobald Smith de insan ve inek verem basillerinin muhtelif olduğunu isbat ediyordu.

İnsan verem basili kopoyları olduğu gibi tavşanları öldürmeyor, inekte ise te'siri pek hafif. İnek verem basili ise hem kopoyu, hem de tavşanı öldürüyor. İnsanlar için... Kim bilir? Belki bir cinsi diğerine karşı muhafaza edebilir.

1906 senesinde Calmette, Guérin in yardımı ile, o zaman şiddetle hüküm süren ve elan dinmeyen fenni mücadeleye atılıyor. Asıl aranılan nokta hayvanların vereme T. B. basili yutmakla mı, yoksa teneffüs etmekle mi tutuldukları cihetidir. Elde bir kaç genç inek (düve) var. Bunlara çok mîkdarda ölüm basilleri yutturuluyor. Bâzıları ölüyor, hepsi hastalanıyor, fakat bir kaç tanesi tamamen eyileşiyor. Ve bu kendiliğinden eyi olan hayvanların doğrudan doğruya damarlarına fazla miktarda en kuvvetli T. B. basili zerk ediliyor. Gözlerini bile kırpmayorlar. Harika! Demek ki ölümü intaç eden bir vereme tutulmak için ineğin çokça mîkdarda, hem de defatla, basil yutmaları lazım geliyor. Calmette yine tahminata koyuluyor: "İnsanların yüzde sekseninin ölmemesinin sebebi bu olsa gerek." Hiç sıkılmadan ve fenne uydurmağa çalışmadan kemali-ümit ile inek nazariyesini insana teşmil ediyor. Vereme teneffüs suretiyle değil tegaddi yolundan tutulduğumuz fikrinde ısrar ediyor. Tecrübelerine devam ediyor.

On dokuzuncu asırda her kesin zann ettiği gibi Calmette de hiç kimsenin en müthiş verem mîkroplarından başka bir şeyle muhafaza edilemeyeceği kanaatindedir. Bununla beraber Amerikalı Webb ve Williams ın büyük bir cür'etle tatbîk ettikleri tecrübeye teşebbüs edemeyor! Bunlar üç yaşında bir çocuğa ve üç aylık bir bebeğe, sekizer gün fasıla ile ve birer, üçer, beşer olmak üzere tam 150 tane ölüm mîkrobu zerk etmişlerdi. Her ne kadar çocuklar buna dayanmışsa da, ya mukavemetleri biraz eksik olsaydı? Ya mîkropların sayısında bir yanlışlık olduysa? Velhasıl bu iş pek pratik bir şey değildi.

İnsanları tetkîk imkânı yoktu. Theobald Smith in insan ve inek veremi mîkroplarının muhtelif olduğu hakkındaki keşfinden ancak Behring in Almanyadaki garip tecrübesinden başka bir şey hasıl olmamıştı. Behring insan verem mîkrobu aşılamak suretiyle ineklere muafiyet te'min etmişse de, inek vereminden ölmeyen bu bahtiyarlar kendilerine muafiyet veren insan veremi mîkroplarından hiç bir zaman kurtulamamışlar ve senelerce sütleri ile ifraz etmişlerdir, ma'küs bir tecrübeye kim cesaret edebilirdi? Olur şey değildi. Ümit kalmamıştı.

Genç İnek (Düve) ler Tecrübeleri

DERKEN günün birinde sessiz sadasız, nümayişsiz, Calmette in beklediği fırsat belirdi. 1906 senesinde Calmette elan sadık Guérin ile birlikte, veremin yutma tarîkiyle alındığını isbat yolunda laboratuarında, iş başındadır. Tehlikeli basil sübyelerinin *emulsion*-top top olmasına canı sıkılıyor. İnek barsaklarının bunları bu şekilde mass etmeyeceği zannındadır. Tıpkı muntazam ve düz bir salça elde etmeğe çalışan bir aşçı gibi bin türlü tedbire baş vuruyor. Nihayet ölüm mîkroplarının sığır safrası içinde, toplu bir halde değil fakat ayrı ayrı yüzdüklerini görüyor. Guérin e: "Mademki safra ile yumuşak ve muntazam sübye yapmak mümkündür o halde niçin mîkropları safra içinde yetiştirmemeli?" diyor. Bundan sonra aylarca inek veremi mîkroplarını safra içinde pişmiş patatesler üzerinde yetiştiriyorlar. Bu şekilde gıdayı kolayca yutacak olan danalar hemen ölecektir. Bu kuvvetli basillerle bir dişi danayı besleyorlar. Hayret! Hayvan ölmeyor, büyüyor, semiriyor, nöbeti filan yok!

Mîkropları daha kuvvetli yapacağına, safra âdeta zehirlerini tamamen almışa benzeyor. Aylarca tekrar tekrar kontrol ediyorlar. Bu mîkrop zararsız bir hale gelmiştir. Hattâ doğrudan doğruya bir ineğin damarlarına sıkıldığı halde bile! Yine bir kaç ay tecrübe ile geçiyor. Derken safra ile zayıflatılmış olan bu mîkroplardan mühim bir mîkdarı vereme son derece müstait olan ve cüssesi ineğinkinin 6 % veznine malik olmayan bir kobaya veriliyor!

1911 deyiz. Calmette in Lille deki laboratuarında verem olmadıkları tahakkuk etmiş sekiz tane dinç inek var; damarlarına ölüm mîkroplarının canlıları zerk ediliyor. Bir ay geçtiği halde hiç bir şey olmayor. Bu sefer damarlarına evelkinin beş misli mîkrop giriyor. Bir ay daha beklendiği halde el'an zuhurat yok.

Artık Calmette büyük adımını atıyor. Vereme dair fenni kaidelerin ve şimdiye kadar hayvanların vereme mukavemeti hakkında kendisinin bilip inandığı şeylerin aleyhine dönüyor. Muhakkak vereme mukavemet için insan ve hayvanların evvela verem olmaları lazım. Halbuki işte şu yedi hayvan da tamamen salim idiler.

Safra içinde yetiştirilen mîkroplara bu kadar güzel mukavemet eden yedi hayvanın damarlarına, Calmette, ağır ağır, üçer miligram inek veremi mîkrobu zerk ederken, sekizinci aşılanmamış ineğe de aynı şeyi yapıyor.

On altı gün sonra bu son hayvan şiddetli nöbetlere tutuluyor, otuz dördüncü günü de ölüyor. Diğer yedisi ise sağlamdırlar, nöbetleri bile yok.

İşte tesadüfen safra ile yola getirilen bu garip mîkropların macerası böyle başlayor. "Bacillius Calmette-Guérin" in remzi olan B. C. G. nin kurtardığı ilk hayatlar bunlardır.

"Acaba Cesaret Etsem Mi?"

PARİSTEKİ Pastör enstitüsüne avdet eden ak sakallı ve sağır Calmette çalışmağa devam ediyor.

1921 deyiz. Yedi ineğin mu'cize kabilinden halâsını ta'kîb eden on sene zarfında Calmette oldukça heyecanlar geçirmiş, B. C. G. nin elden gitmesine ramak kalmıştır.

Acaba canlı T. B. mîkroplarını vereme ma'ruz yeni doğan bebeklere tatbika cesaret etse mi?

Almanların Lille e akınları arifesinde Calmette in B. C. G. leri o kadar ehlileşmişti ki vasi' mîkdarda da verilse inek ve kobaylar mütcessir olmayordu. Artık at, köpek, fare, sıçan, piliç, güvergin ve koyunlara şırınga ettiği halde sonradan tüberkülin tecrübesi ile bunların salim oldukları tahakkuk ediyordu.

İHTİYAR doktor harbi düşünmeyordu bile. Yarı aç, şüphe altında, zevcesinden ayrı halinde bile, ufak tüplerde ve safra içinde pişmiş patates parçaları üzerinde üreyen B. C. G. lerine bakmakla vakît geçiriyordu. Böylece 1921 i buldu.

Derken fransız çocuk hekimi meşhur doktor Weill Hallé, âdeta haleti-ihtizardaki Fransa namına kendisine yalvarıyor. Harp esnasında gıdanın kiyafetsizliğinden zaif düşmüş genç kadınlarda gizlenen verem baş gösteriyor. Çocuk vefiyatının yüzde yirmi üçünü hayatının ilk senesi içinde veremden giden nevzatlar teşkil ediyor.

Calmette dinleyor. Evet. insanların inekten verem mikrobuna karşı mukavemeti fazladır ve B. C. G. ise artık o derece ehlileşmiştir ki bir ineğe zararı dokunmayor. Evet, âlâ, fakat bebeklere gelince...

Fransaya çocuk lazımdı ve Weill-Halli erkam zikrediyordu: veremden 1410 veremli aileden doğan 6280 çocuğun yarıdan fazlası ölmüştü. Ah, B. C. G. şu bebeklere, ebeveynin verdikleri verem mikroplarından evel bir yetişebilseydi...

Calmette bunların hepsini biliyordu. Hayatını tehlikeye koyarak kendilerini dünyaya getiren soluk benzli anaların aynı zamanda bilmeyerek verem mikroplarını da verdiği bu binlerle yavrucuğun ilk feryadı, titreyen, tutunmağa çabalayan elleri... Calmette bu faciaya vakıftı.

İşte erkam: veremli ailelerden doğan çocuklardan 25 % i ilk sene zarfında ölür. Çaresiz.

1921 de, ailesinin zarureti yüzünden veremli büyük annesiyle yaşamağa mahkûm henüz bir günlük bir bebeğe ölmek tehlikesine rağmen B. C. G. aşısı yutturuldu. Çocuk yaşadı ve kurtuldu.

Nevzatların sıcak süt içinde kendilerine içirilen T. B. basilInden hiç müteessir olmadıklarını gören Weill-Halle az zaman içinde yeni doğan bir bebeğe ilk on gün zarfında 1.200.000.000 B. C. G. basili yutturmağa başladı.

Ta'kîb eden üç sene zarfında veremli aile muhitlerinde doğup büyüyen altmış yedi bebekten yalnız biri veremden öldü ki bu bebekler ilk gıda olarak B. C. G. almışlardı.

Avrupa hastahane ve laboratuarlarında müthiş bir B. C. G. kiyameti koptu. Son bir kaç sene zarfında buna dair iki binden fazla eser yazıldı.

Viana da en meşhur çocuk hekimi olan Von Paquet B. C. G. aleyhine bir fetva verdi. Bu güne kadar hiç bir Vianalı çocuğa bu aşı yapılmamıştır. Halbuki Calmette in haklı olduğunu ispat eden yine iki bitaraf Viana'lı âlim oldu: Baytar mütehassıs Profesör Gerlach, zararlı olup olmadığını anlamak için B. C. G. yi en müthiş tecrübelerden geçirdi; bununla 702 kobay ve tavşan; 381 dana, 46 öküz, 3 köpek, iki kedi ve 29 maymun aşıladı. Mühim mıkdarda B. C. G. yi bu hayvanların damarlarına sıktı, boğazlarından akıttı, damla halinde burun deliklerine soktu, hatta beyinlerine zerk etti. Netice tıpkı Calmette in dediği gibi zuhur etti: Zararsız. Bir de Profesör Kraus vardı ki, bu da B. C. G. ile aşıladığı kobayları öldürerek içlerine baktı, hakîkî verem aradı. Öldürmediklerinin ise, hiç görmemişe dönerek tabiî gurette yaşadıklarına şahit oldu. Bunları muayene edince tıpkı Calmette in dediği gibi hafif bir iltihaptan sonra tamamen şifa bulduklarını gördu.

Gerbach bir tecrübede 373 danayı aşılayarak gayet fena şerait tahtında veremli yerlerde yaşattığı halde hastalığa tutulmadılar. Sahiplerinin şevki son dereceye geldi ve Gerbach muayene neticesinde fena halde tehlikeye maruz kalan bu hayvanlarda veremden eser bulamadı.

Amerika'da, hükûmet mütahassısları Schroeder ve Crawford, pek o kadar taraftar olmayıp her ne kadar B. C. G. ineklere bir nevi muafiyet te'min ediyorsa da eğer damarlarına kâfi derecede adi mikrop sıkılsa yine veremden ölebileceklerini söylediler.

Milan'da ise meşhur italyan mikrop âlimi Ascoli 2414 danayı B. C. G. ile aşıladı. Aşılandıktan sonra tabii veya sun'i vereme ma'ruz bırakılmış hayvanların hiç birinde veremden eser bulamadı.

Vakaa Kanada'da Ottava kıtasında doktor Watsen aşılanan danaların verem olduğunu tecrübe etmişse de bu ancak hayvanlar aşılandıktan sonra yedi gün zarfında, yeni aşının hükmünü icra etmesine meydan verilmeden hayvanların bulaşık muhitte sirayete ma'ruz bırakılmalarından ileri gelmiştir.

(Alınan neticeler hakkında gelecek nushada ma'lûmat vereceğiz.)

LULLİ

Yazan: MEBRURE HURŞİT

1646 senesine doğru İtalyada seyahat eden bir fransız asilzadesi, Şövalye De Guise, Floransa civarında 12-13 yaşlarında bir çocuğa tesadüf etti. Küçüğün şirin yüzü, zekâ dolu parlak kara gözleri pek hoşuna gitti.

Şövalyenin çok hürmet ve sevgi beslediği Matmazel de Montpensier, seyahat hatırası olarak kendisinden bir İtalyan çocuğu istemişti.

De Guise hemen, bu yolda rasladığı çocuğa Parise beraber gelmesini teklif etti. Küçüğün bunu memnuniyetle karşılaması üzerine, gitti, babası değirmenciyi de gördü, müsaadesini aldı.

Bu küçük İtalyanın adı: Jean-Baptiste Lulli idi. 1633 de Floransada doğmuştu. İhtiyar bir papazdan okuma yazma öğrenmiş, bir kaç musikî dersi almış ve gitar çalmağa başlamıştı. O güne kadar hütün bilgisi bundan ibaretti.

Paristeki hayatı önceleri hiç de hoş olmadı.

Matmazel de Montpensier onu ahçı yamağı olarak mutbağa verdi. Lulli nasılsa eline geçirdiği battal bir kemanla orada kapı yoldaşlarını eğlendirmeğe, onlara memleketinin türkülerini çalmağa başladı.

Bir gün tesadüfen «bu mutbak konserini» duyan kont De Nogent küçüğün çalışındaki ifadeyi pek beğendi ve Matmazel Montpensier ye işi anlattı. Genç kadın çok geçmeden ahçı yamağına en eyi keman ve klavsen hocalarını tuttu. Lulli az zaman içinde herkesi şaşırtan bir istiydatla harika nev'inden bir terakkî gösterdi, en kibar salonlara kabul edilmeğe başlandı. «Saint-Nicolas-des-Champs» kilisesi erganuncularından Métra, Roberdet, Gigault gibi üç üstat küçük italyanın musikî tahsilini tamamladı.

Lulli kudretli bir viyolonist olarak tanınmağa ve sevilmeğe başladığı sıralarda Matmazel de Montpensier nin gazabına uğradı ve kovuldu.

***

BEREKET versin Lulli açık göz, becerikli bir insandı. Matmazel de Montpensier nin evinden kapı dışarı edilmesi onu hiç şaşırtmadı ve çok geçmeden on dördüncü Lui nin 24 kemancısı arasına katıldı. Bu yeni vazifesi ona hükûmdara sokulmak fırsatını da veriyordu. Lulli bundan istifade etmesini bildi. Bestelediği bâzı parçalar kralın o kadar hoşuna gitti ki 1652 de Lulli yi viyolonistlerin umumi müfettişliğine ta'yin etti. Floransalı san'atkârın istediği şekilde idare ve tertib edilecek olan ayrı bir viyolonist trupu daha yapılmasına razı oldu.

Bu yeni trupun adı, 24 viyolonisttcn tefrik edilmek üzere 16 lar oldu. Lulli o zamanlar 19 yaşında idi.

«16 lar» trupu o kadar maharet ve kudretle idare edilmeğe başlandı ki 24 viyolonist hey'etini çok geçmeden gölgede bıraktı. Lulli günden güne 14 cü Lui nin gözüne daha çok girmesini bildi ve Lazarin in vefatı üzerine kıralın baş bestekârı ünvanını da aldı.

Lulli nin musikî ve san'atta istiydadı olduğu kadar dalkavuklukta da eşsiz bir mahareti vardı. Zekâsı ve hazır cevaplığı ve sohpetinin hoşluğu ile kralı da, etrafındakilerini de âdeta büyülemiş gibi idi.

O zaman Fransada henuz opera nedir bilinmeyordu. Yalnız sarayda temsil edilen büyük baleler bunun yerini biraz da tutmuş oluyordu. Bu balelerin başında şarkılarla karışık çeşit çeşit dans numaraları yapılırdı. Şarkıların hepsi de umumiyetle krala aften yazılmış şeylerdi.

Önceleri bâzı piyesler için bir kaç şarkı bestelemekle iktifa eden Lulli bu balelerin bütün musikî kısmını üzerine aldı ve 1658 de «Alcidione» u oynattı. Ondan sonra bu nevi' temsillerin yalnız her zaman için bestekârı olmakla kalmayıp şantörlüğünü, aktörlüğünü, dansörlüğünü de yaptı.

Hilkaten şakacı, alaycı olduğu gibi menfaatını düşünerek bu huyunu maharetle işlemesini de bildi. Eğlenceyi seven bütün bir saray

halkını kendine bağladı, âdeta bu âlemlerin bir ilahı oldu. Bütün prensler, dükler onunla senli benli konuşur «Baptiste» deye çağırırlardı.

Baptiste dediğimiz gibi açık gözün biri idi. Küpünü doldurmasını da eyi bildi. İhsanlar, ünvanlar, maaşlar, hepsi, her şey onundu.

1662 Temmuzunda kral tarafından hanedanın umum musikî muallimliğine ta'yin edildi ve kendisinden evel bu vazifeyi yapan Michel Lambert in 20 bin lira gelirli kızı ile evlendi.

14 cü Lui Lulli nin musikîsinden başka bir şey dinleyemez gibi olmuştu. Her yerde, sarayda, tiyatroda, kilisede, orduda onnn parçaları çalınırdı.

O sıralarda Molière le dost olan Lulli Princesse d'Elide, L'Amour médecin, Monsieur de Pourceaugnac v. s... eserlerinin musikî kısmını hazırladı. Hattâ bu sonuncu piyeste Pourceaugnac rolünü ve Bourgeois Gentilhomme da da Muphti yi yaptı.

Beri yanda hükümdarın iltifatları yine durmadan bu tali'li san'at kâra yağıyordu. Sade kendisine değil, karısına, çocuklarına da kral tarafından maaşlar bağlanıyordu. Hattâ on dördüncü Lui, 1668 de en büyük oğlunun isim babalığını bile kabul etti. «Az kalsın bekletiliyordum!» sözü ile anılan, kendisine «Kralların Güneşi» dedirten bu hükümdarı uzun saltanatı zarfında gazebe uğramadan belki «bekleten» yegâne insan Lulli idi.

Lulli fena bir kemanla mutfakta arkadaşlarını eğlendirirdi.

1672 de 14 cü Lui, Lulli ye Pariste bir musikî akademisi teşkili vazifesini verdi. Bu Fransanın opera san'atına doğru attığı ilk adım oldu.

Lulli 15 sene durmadan tiyatrosu için facia tarzında musikî eserleri yarattı.

Burada 19 operasını temsil ettirdi. Başlıcaları şunlardır: Alceste — 1674, Thésée—1675, Atys 1676, Bélléropbon 1679, Proserpine 1680, Persée 1682 ve şaheseri Armide 1686 v. s.

Molière le arası açıldığı için güfteleri Quinault ve Corneille hazırlayordu. San'atkârın bütün bu operaları büyük bir rağbet kazandı. Lulli aynı zamanda bir çok senfoniler, triolar, keman için parçalar besteledi.— Pek çoğumuzun bildiği «Au clair de la lune...» adlı halk türküsünün yaratıcısı Lulli dir.

Lulli bir gün Feuillants kilisesinde kralın yeni hastalıktan kalkmış olması dolayisiyle bestelediği bir «Te Deum» i prova ettiriyordu. Musikî heyecanı içinde, tempo tuttuğu bastonu hızla ayağının ucuna indirdi. Bu küçük sıyrık bir kaç günün içinde çıban oldu; yara kangrene çevirdi ve Lulli 1687 senesi 22 Martında altı evladına— üçü kız üçü erkek — büyük bir servet brakarak öldü.

Anlatıldığına göre Lulli kısa boylu biraz da şişmanca idi. Saçları simsiyah, kurnaz pırıltılarla yanan gözleri kara ve küçücük, burnu yuvarlak, ağzı da kocamandı. Çok miyop olmasına rağmen hareketlerinde çevikti. Hızlı konuşurdu. Armide bestekârı veçhen böyle idi. Ma'neviyetine gelince o her şeyden evel menfaatını düşünen bir hodbindi. Kuvvetli bir san'atkâr, mahir bir dalkavuk, vefasız bir arkadaştı. Dostluk sevgisine gövenilmezdi. Menfaati için şimdi barışır, şimdi bozüşurdu. Onun için de düşmanları pek çoktu, ve bir sürü iğneleyici yazılarla onu üzmek ister dururlrrdı.

La Fontaine bile Lulli yi aşağıki şiirle, bakınız nasıl, anlatıyor:

Le Florentin
Montre à la fin
Ce qu'il sait faire.
C'est un mâtin
Qui tout dévore,
Happe tout, serre tout, il a triple gosier.

Kozet "Cosette"

*Victor Hugo nun (Sefiller *) inden*

MONTFERMEY, bugün beyaz sıvalı köşklerle ve pazar günleri sokakları burjuvalarla müzeyyen bir kasabadır. 1823 de Montfermeyde ne bu kadar beyaz ev ve ne de halinden memnun burjuva vardı; ormanlar arasında bir köyden başka bir şey değildi. Orası latif ve sakin bir mevkî'di, orada bolluk ve kolaylık içinde geçen bir köylü hayatı yaşanırdı. Yaylanın yüksekliğinden dolayı yalnız orada su kıtlığı vardı.

Suyu uzaktan taşımak iycab ediyordu. Her ev için su tedariki zahmetlt bir işti. Bu iş küçük Kozet in en ziyade korktuğu bir şeydi. Tenardiye kadın için Kozet iki suretle faideli idi, onun için validesinden ücret alıyor ve çocuğa da hizmet gördürüyordu. Kız evde bir hizmetçinin yerini tutuyordu. Su lazım geldiği zaman hizmetçi gibi su taşımağa koşan o olurdu. Gece çeşmeye gitmek düşüncesiyle düçarı-haşyet olduğundan, çocuk evin susuz kalmamasına çok dîkkat ederdi.

Handa oturan seyyar satıcılardan birisi, birden bire içeri girdi ve:

«Atıma su vermemişler» dedi.

Tenardiye kadın: «Mutlak verilmiştir,» dedi.

Satıcı sözünü tekrar ederek: «Analık, sana verilmedi diyorum.»

Kozet masanın altından çıkmıştı.

«Oh! Mösyö! at kovadan içti, tekmil kovayı bitirdi, hem ben götürdüm ona içirdim ve onunla konuştum.» dedi.

Bu doğru değildi, Kozet yalan söyleyordu. Tenardiye kadın: «Öyle ise, bu doğru. Eğer hayvan içmedi ise içmesi lazım,» dedi.

Sonra Kozet e «git o ata su ver.» dedi.

Kozet zayıf bir sesle: «Fakat madam su yok,» dedi.

Tenardiye kadın sokak kapısını arkasına kadar açarak:

«Pek eyi, git getir.»

Kozet çıktı, kapı kapandı.

Kozet montfermey köyünün nihayete isal eden ıssız ve dolambaçlı sokaklarını kat' etti. Yolu evler, hattâ dıvarlar arasından geçmekte devam ettiği müddetçe cesaretle yürüdü. Ara sıra pencere kapaklarının aralarından mum ışığı görüyordu, bu ziya ve hayattı, orada adam vardı, yüreğine emniyet geliyordu.

Ormanın kenarından çeşmeye kadar yedi, sekiz dakîkalık bir mesafe vardı.

Kozet gündüzleri çok kereler geçmiş olduğundan yolu biliyordu. Çalılıklar ve dallar arasında bir şeyler görürüm korkusiyle sağa sola göz atmayordu. Böylece çeşmeye geldi, iki eliyle kovanın sapına yapıştı, suyu kaldırmak için zahmet çekti.

Böylece beş on adım yürüdü, fakat kova dolu idi, ağırdı, onu tekrar yere koymağa mecbur oldu. Bir saniye nefes aldı, sonra kovanın sapını tekrar yakaladı, bu defa biraz daha fazla olmak üzere yürüdü. Fakat yine durmak lazım geldi. Bir kaç saniye istirahattan sonra tekrar yola düştü. Mamafih arasıra durmağa mecbur oluyordu ve her duruşta dolu kovadan taşan su çıplak bacıklarını ıslatıyordu. Bu şey, kışın, geceleyin ve bir ormanın içinde insan nazarından uzakta vakî' oluyordu; bu sekiz yaşında bir çocuktu; o anda şu elîm hali ancak Allah görüyordu. Tanıdığı yaşlı bir kestane ağacına iriştiği zaman eyice istirahat etmek için orada evvelkilerden daha uzun bir durak yaptı, sonra bütün kuvvetini toparladı, kovayı yakaladı ve cesaretle yürümeğe başladı. Bu sırada gözüne pek iri görünen bir el kovanın kulpuna yapışmış ve onu kuvvetli bir surette kaldırmıştı. Bu adam bir kelime söylemeden kızın taşıdığı kovanın kulpuna yapışmıştı.

Hayattaki tesadüflere hakim olan bir sevkî-tabii vardı. Çocuk korkmadı.

Adam ona hitab etit. Ciddi ve ağır bir sesle konuşuyordu.

«Çocuğum. bu taşıdığınız şey sizin için pek ağır.»

Kozet başını kaldırdı ve cevap verdi:

«Evet, Mösyö!»

Adam sözüne devamla: «Bırakınız onu ben götüreyim.»

Kozet kovayı bıraktı. Adam kızın yanı sıra yürümeğe başladı.

«Bu saatte seni ormana su almağa kim gönderdi?»

(*) Muhit neşriyat şirketi tarafından basılmış nushasından telhis edilmiştir.

«Madam Tenardiye.»

«Madam Tenardiye necidir?»

Çocuk: «O benim hanımım, hancıdır,» dedi.

Adam: «Hancımı? Pek a'lâ bu gece orada kalırım. Beni oraya götür,» dedi.

Çocuk: «Oraya gidiyoruz,» dedi.

Adam oldukça hızlı yürüyordu. Kozet onu zahmetsizce ta'kîb ediyordu. Artık yorgunluk hiss etmeyordu. Arasıra gözlerini kaldırıyor, ifadesi müşkül bir teslimiyet ve huzurubâl ile adama bakıyordu.

Bir kaç dakîka daha geçti, tekrar söze başladı:

«Madam Tenardiye nin evinde hizmetçi kız yokmu?»

«HayırMösyö»

«Yalnızsen mi varsın?»

«Evet, Mösyö.»

Köye iriştiler; Kozet yabancıya sokakları gösteriyordu. Fırıncının önünden geçtiler.

Dükkânın önünden geçerken Kozet, bebeklere bakmaktan kendini men' edemedi.

Hana yaklaştıkları zaman Kozet onun koluna muhterizane dokundu.

«Mösyö?»

«Ne var, çocuğum?

«İşte eve geldik.»

Bir saniye sonra meyhanenin kapısına gelmişlerdi.

Kozet yandaki oyuncakçının camekânına konulmuş büyük bebeğe göz atmadan nefsini men' edemedi, sonra kapıyı çaldı. Kapı açıldı' Tenardiye kadın elinde bir şamadan, göründü.

«Ah! Nihayet geldin, küçük haylaz! epey zaman geciktin! Maskara oyuna dalmış olacak».

Kozet titreyerek: «Madam, Mösyö handa oturmak isteyor,» dedi.

Tenardiye kadının çehresindeki öfke sevimli bir sırıtmaya münkalip oldu, haris nazarlariyle yeni misafiri araştırdı.

«Bu Mösyömü?» dedi.

Adam elini şapkasına götürerek: «Evet, Madam,» dedi.

Zengin yolcular bu derece nezaketle davranmazlar. Yabancının bu tavrı ve Tenardiye kadının bir göz atışta muayeneden geçirdiği kîyafeti ve eşyası o sevimli sırıtmayı kendisine kayb ettirdi, ve öfkeli çehre yeniden göründü. Baritçe cevap verdi:

«Ah! Fakat, adamcağızım, çok teessüf ederim; artık yerimiz kalmadı.»

Adam: «Beni istediğiniz yere, anbara, ahıra koyunuz. Bir odaya koymuşsunuz gibt parasını veririm» dedi.

«Geceliği iki Frank.»

«İki Frank. Olsun.»

«İşte bu oldu!»

Bu esanada adam, paketini ve bastonunu

bir sıranın üzerine koyduktan sonra Kozet in acele ile üzerine bir şişe şarap ve bir kadeh koyduğu masanın başına oturdu. Suyu istemiş olan tacir onu bizzat atına vermeğe götürmüştü. Kozet mutfak masasının altındaki yerine oturmuş örgüsünü eline almıştı.

Bardağına doldurmuş olduğu şaraptan daha ilk yudumunu içmiş olan adam çocuğa acip bir dikkatle bakıyordu. Bu esnada bir kapı açıldı ve Tenardiye nin kızları Eponin ve Azelma içeri girdiler. Bunlar köylü olmaktan ziyade şehirli, birinin örgülü parlak kestane rengindeki saçları, diğerinin sırtındaki uzun iki siyah saç örgüsüyle pek latif iki kızdı. Girdikleri zaman Tenardiye kadın onları azarlayıcı, fakat muhabbetle dolu bir sesle.

«Oh! Nihayet gelebildiniz,» dedi.

Kızlar ateşin yanına oturmağa gittiler. Keyifli cıvıltılarla dizlerinin üzerinde oynatmakta oldukları bir bebek vardı! Kozet, ara sıra gözlerini örgüden kaldırıyor, matemli bir tavırla onların oynuna bakıyordu.

Tenardiye hemşirelerinin bebeği çok eski, çok soluk, kırık dökük bir şeydi; böyle olmakla beraber ömründe bir bebeğe, çocukların anlayacağı bir ta'biri kullanmak lazım gelirse «sahici bir bebeğe» malik olmayan Kozet birdenbire, başını çevirmiş küçük Tenardiyelerin kedi ile oynamak için yemek masasının bir kaç adım ötesinde yere brakmış oldukları bebeklerini görmüştü.

O zaman kendisini yarı tatmin eden kundaklanmış kılıcı yere braktı ve gözlerini yavaş yavaş salonun her tarafında gezdirdi. Tenardiye kadın yavaş sesle kocasına bir şeyler söyleyor ve para sayıyordu. Eponin ve Azelma kedi ile oynayorlardı, yolcular yiyor, içiyor veya şarkı söyleyorlardı, hiç kimse ona bakmayordu. Kayb edilecek bir dakîka yoktu. Masanın altından dizleri ve elleri üzerinde sürünerek çıktı, kendisine bakan olup olmadığını bir kere daha muayene etti, sonra bebeğe doğru sür'atle yaklaşarak onu yakaladı. Bir saniye sonra yine yerinde bulunuyordu, kucağındaki bebeği gölgede brakacak veçhile dönmüş olarak bilahareket oturmuştu. Bir bebekle oynamak saadeti onun için o kadar nadir bir şey idi ki kendisinde şehvetin bütün şiddeti vardı. Fakîrane yemeğini yavaş yavaş yemekte olan yolcudan başka kimse onu görmemişti.

Bu sevinç bir çeyrek saatten ziyade sürdü. O zaman, Tenardiye kadın onu gördü ve nefretle kısılmış bir sesle bağırdı:

«Kozet»

Kozet bebeği aldı ve ye's ile karışık takdise benzer bir vaz' ile onu yavaşça yere koydu. O zaman gözlerini ondan ayırmadan, ellerini kavuşturdu ve hınçkırıklarla ağlamağa başladı:

Bu esnada yolcu kalkmıştı. Tenardiye kadına:

«Ne oldu? dedi.

Kadın Kozet in ayağı ucunda yerde yatan maddei-cürmü işaret ederek: «Görüyor musunuz?» dedi.

Adam tekrar söze başlayarak: «Peki! Ne olmuş?» dedi.

Adam doğru sokak kapısına gitti, onu açtı ve çıktı. O çıkar çıkmaz Tenardiye kadın, gaybubetinden istifade ederek masa altında Kozet e bir tekme attı, çocuk bundan şiddetle feryad etti.

Kapı tekrar açıldı, adam göründü, yukarıda zikri geçen bebeği ikt eliyle tutmuş getiriyordu:

«Al, bu senin,» deyerek onu Kozet in önünde ayak üzerine dikti.

Kozet gözlerini kaldırdı, adamın bebekle kendisine doğru geldiğini güneşin kendisine doğru geldiğini görüyormuş gibi görmüştü, kendisi için işitilmemiş bir şey olan: «Bu senin» sözlerini işitti, adama baktı, bebeğe baktı, sonra yavaş yavaş geriledi, masanın altında divarın köşesine çekildi gizlendi.

Tenardiye kadın tatlılaştırmağa çalıştığı sesiyle:

«Peki! Kozet, bebeğini almayor musun?» dedi.

Kozet deliğinden çıkmaya cür'et etti, ve bebeğini aldı.

Pul Kolleksiyonu Ve Çocuklarımız

BİR çocuğun spor, hayvan beslemek, el işi ve yahut kolleksiyon gibi ayrıca bir şeye merak bağlaması terbiye, sihhat ve ahlâkı üzerinde çok eyi bir te'sir icra edebilir. Anası ve babası onun yalnız vazifeleri değil, eğlenceleriyle de alâkadar olurlarsa, aralarında vücudu lazım olan mütekabil anlaşma ve iytimadın takviyesine yardım edeceği gibi ma'lûmatının tevsii için de faideli olur.

Misal olarak pul kolleksiyonunu alalım. Bir çocukta böyle bir merak hasıl olursa yaramazlıktan uzak ne kadar hoş saatler geçirir. Yalnız pulları tedarik etmek, arkadaşlariyle mubadele etmek meraklı bir meşguliyettir. Bâzı çocuklar mecmualara ilan vererek ecnebi memleketlerindeki çocuklarla pul mubadele ederler ve bu vesile ile pek eğlenceli ve istifadeli muhaberata girişirler.

Mühim bir mes'ele de pulları tasnif ederek albüm sahifelerine yapıştırmaktır.

O küçük kâğıt parçalarında bâzan ne kadar bedii manzaralar, güzel yahut garip resimler, portreler, sahneler var. Bunların ma'nalarını tetkîk etmek yalnız çocuk için değil, annesi ve babası için de meraklıdır.

Türk pullarında her ailenin kolayca tedarik edebileceği nümunelerle tarihimizin üç rubu' asırlık safahatı yad edilir: Osmanlı saltanatının armasını, muhtelif padişahların tuğralarını, milletimizin kadim timsali olan ay yıldızı görürüz. Son serilerindeki «Hatırai-Meşrutiyet» ilavesi milli intibahın mühim bir merhalesini işaret eder. Ondan sonrakilerde İstanbula ait pek bedii manzaralar var; zırhlı resimleri de bahriye siyasetini hatırlatır. Bunlardan sonra «Türkiye Cumhuriyeti» ibaresi okunur, Ankara kalesine, demir yollarına ait manzaralar görülür. Demirci ile Boz Kurt milli bir efsanenin bir kaç asırlık nisyandan çıkarılmasını hatırlatır ki bunu büyükler de çocuklarından az zaman evvel öğrenmişlerdi. En sonra Latin harflerini görürüz.

Ecnebi pullarına gelince bunların tetkîkî çocuğun fikir ve muhayyilesini genişletir, en uzak yerlere ve zamanlara kadar götürür, harici hayata, vakayie ait muşahhas fikirler verir, cografi, ictimai ve tarihi ma'lûmattan başka nebatat ve hayvanata dair bir çok şeyler öğretir.

Uruguay pulundaki uzun ayaklı kuşa bakalım. Bunun bir ehemmiyeti olduğu şundan anlaşılıyor ki 1923 senesinden 1927 senesine kadar tab' edilen beş seride resim tekrar edilmiştir. Tetkîkata girişilince şu garip ma'lûmat elde edilir: Bu *taru taru* kuşudur. Bütün Cenubi Amerika çobanları bunu pek severler. O memleketlerde sürülere arız olan pek müthiş bir nevi' kene var, dişileri hayvanın derisini delerek içine yumurtlar. *Taru taru* kuşlarından her biri sürüden bir hayvan intihab eder, daima onun yanında bulunur ve üzerlerindeki keneleri ayıklar. Bu kuş o memleketlerin bir servet menbaının muhafızlarıdırlar.

GİTA

Konrad Bercovici den

Terceme eden : EMİNE SAFFET

(Geçen nushadan devam)

BÜTÜN yaz Nae ve kafilesi panayırdan panayıra, köyden köye gezdiler. Bâzan muvakkat bir zaman için başka kafilelerle birleşip ayrıldıkları da oldu. Yollarda yayılarak oturulur, ateşler yanar, dertler, hikâyeler ortaya dökülür, sonra veda' edilirdi. Eh, ne olacak, yolcu yolunda gerek...

Kafile içinde üç düğün yapılmış köylülerle kavgalar, kendi aralarında döğüşmeler, hattâ polisle başları derde uğramalar olmuştu. Nae kabîlesi pek heyecanlı bir hayata kapılmıştı. Bu seneki kadar bir yerde duramayarak mütemadiyen dolaşma hevesi, gençlerdeki bu şenlik ve faaliyet hiç görülmemişti. Bütün yaz Gita, kız ve delikanlılara uzak durmuş, bir çok teklifler vaki' olmasına, hattâ Petru tarafından iki bin altın vermeğe razı olduğu haberi de gelmesine rağmen, kendisi için iki erkeğin kavgaya tutuşmasını her defasında memnuniyetle karşılayan bu kız bir türlü evlenmek hevesi göstermemişti. İki kafile birleştiği zaman Gitayı müzayedeye koymak âdeta çingeneler için bir spor haline gelmişti. Taliplerin bir çokları her ne teklif etseler redd edileceğinden doğma bir emniyetle bâzan kudretlerinin çok fevkine çıkarlardı. Gita Nae kabîlesinin kîymet biçilmez bir malı olmuştu. Her nereye konsalar daha yerleşmeden Gita için teklifler yağmağa başlardı. Gita da gittikçe serpiliyor ve güzelleşiyordu. Annesinin arabasını çeken ihtiyar hayvanlar, âdeta Gita kendilerini kullandığı zaman, birdenbire gençlik ve kuvvete avdet ediyorlardı Öyle ki, Nae mani' olmasa kız bunları kaç defa daha genç ve dinç hayvanlarla yarışa sokacaktı.

Çingeneler hep bu kızla meşguldü. Gece geç vakît çadırların sükûneti içinde erkekler hep ondan bahs ederler, acaba bir gün ona kimin nail olacağını düşünürlerdi. Petru nun teklifinin reddinden sonra artık kimse iki bin altından aşağı teklif edemezdi. Halbuki dünyanın bütün çingeneleri arasında bu kadar paraya sahip olan babayiğit adedi belki bir duzinayı geçemezdi. "Bu kız acaba bir kral veya prens mi bekleyordu? Yoksa on kabîlenin bir araya gelerek varlarını yoklarını toptan kendisine takdim etmeleri ümidi mi vardi!..

Kocalarının bu halinden kadınlar kuşkulanıyor, bu kızın nasıl olup böyle herkesin zihnine girdiğini anlamayorlardı. Güzellik ise, eh aralarında ondan güzeller yok değildi. Bu muamma onları üzüyordu. Bu kızın cazibesi olsa olsa birdenbire büyüyüp kadın halinde gözlere görünmesinde olacaktı.

Yaz sonuna doğru artık kendi hesabına ticaret eden Gita bir siyah hayvan aldı. Bu hayvanın üstüne boylu boyunca yüzü koyun yatar, uzanmış kolu ile boynunu tutarak saatlerce dağ tepe gezer ve hayvan artık beyaz köpükler içinde kalınca doğru dereye gidip hayvanla beraber serin sulara dalardı. Bu kızda erişilemeyen bir şey hırsı vardı ki ona en güzel erkekleri alelade, en fazla altın teklifini hasis gösteriyordu. Ne arayor, ne isteyordu: kendi de bilmezdi.

BİR akşam uzun bir yürüyüşten bitap düşen Nae kafilesi ateşin etrafına toplanmışlar, çıtırdayan kuru yaprakları, fısıldayan yaş, yeşil dalları dinleyerek dinleniyorlardı. Hava soğuk fakat kuru idi. Dağların tepesinde kar belirmişti.

Nae İto ya seslendi: "Oğlum, ne zamandır senin kavalını dinlemedik." Hep birden, biraz kaval çalması için çocuğa rica ettiler. Artık hep Gita dan bahs etmekten bıkmışlar, biraz eğlenmek isteyorlardı. İto kavalını aldı, eliyle tozunu silerek hazin hazin çalmağa başladı. Delikanlı da herkes gibi mahzundu. İşte yaz çabucak geçmişti, nerede ise bütün zorlukları, dertleriyle kış gelecekti.

Gita hiddetle ona baktı. Bu genç kendisinden ancak bir iki yaş büyük ve kendisi gibi yetimdi. Bütün yaz hemen her yerde kaval çalmış, düğünleri şenlendirmişti. Gita kendisine bakmamıştı bile. Şimdi kış yaklaşıyor. Nerede ise gene çadır ve kulübelere tıkılmak lazım gelecekti. Yaz geçmiş o hâlâ Takia nın kızı olarak kalmıştı. Kabîle gençleri artık ona abla muamelesi ediyor ve daha küçük kızlarla evleniyorlardı. Şu İto kabîle içinde kendisine hiç dikkat etmeyen yegâne delikanlı olmuştu. Gita için müzayede ve döğüşlere iştirâk değil ya ne kendisi ne de annesi şakadan olsun bir kerre ona izdivaç teklif etmemişlerdi. Velhasıl bu adamın onun mevcudiyetinden bile haberi yok gibi idi. Bu hareket acaba erkeğin fakrından veya kızın kibrinden mi doğmuş-

tu?... Yoksa sadece tezyif mi ifade ediyordu?... Kim bilir belki de başka bir kıza aşıktı....

Kaval hazin havaları brakmış, oynak bir köçek kantosuna başlamıştı. İto nun yüzündeki ma'na da sanki kavalının havasiyle beraber değişmiş, demin ne kadar mağmum idiyse şimdi de o derece şen, şuh olmuştu.

Kendisini herkesten üstün tutan Gita başka kızların hiç birini kıskanmağı şimdiye kadar aklına getirmemişti. Erkekler başkalarını alıyorlarsa bu kendisinin onları redd etmesindendi. Yeni gelinler hep bunun ırrkında oldukları için kendisinden nefret ederlerdi. Şimdi İto ya bakarken onun kavalını kıskandı. İnce parmaklarının ağır hareketlerle aletin üstünde dolaşmasını bir okşamaya ve dudaklarının oynayışını uzun bir puseye benzetti. Bu adam kavalı çalmayor, ondan öpücükler üfürüyordu. Kabîlenin kadınları içinde İto nun kavalı kadar güzel bir tanesi yoktu, ve hiç biri onun kavalını sevdiği gibi sevilip okşanmamıştı. Gözleri enginlere dalmıştı. Gita nın onun düşüncelerinde yeri yoktu.

Nasıl olmuş ta bu delikanlıya hiç dikkat etmemişti?... Ne Kendisi ve ne öteki kızlar için değil, yalnız erkeklerin eğlencesi için kaval çalan bu adam elindeki alete aşıktı. Onun, bâzan hiç teklif edilmeden, kaç gece sabaha kadar kaval çaldığını hatırlayordu. Herkes ateşin etrafında toplanıp sohbet ederken o ayrılır, gidip kendi arabasına dayanarak uzun uzun kaval çalardı. Bu adam Gita nın tesadüf ettiği en kavi, teshir edilmesi en müşkül adamdı: kendisini evelden başka bir aşka vermiş bir adam... Kız bu anda şimdiye kadar bütün teklifleri neden redd ettiğini birden anladı. İşte onu, yanı başında da yaşayan onu beklemişti. Eh artık ne istediğini biliyordu. Bu kışı yalnız geçirmeyecekti.

Gita yerinden kalkarak kaval çalanın yanına oturduğu zaman çingeneler hayretle birbirine baktılar. İto nun Gita ya veya annesine verecek iki bin altını olmadığını herkes bilirdi. Dârı-dünyada ancak bir ihtiyar anası, kendi eline bakan bir çok küçük kardeşleri, ve harap vagonunu sürükleyen bitkin bir beygiri vardı.

Gita gence yaklaşarak: "Benim için bir hava çalmazmısın?" dedi ve ilave etti: «Yalnız benim için.» İto kavalı yere brakarak Gita nın gözünün içine baktı. Derken ötekiler ısrar ettiklerinden yine kavalını alıp yeni bir hava iycad etmeğe başladı. Onun için çalmayordu. Kendisi için çalınmadığını o da biliyordu. Şöyle yana dönüşü kendisinden başka her kes için çaldığını pek a'lâ anlatıyordu. Bütün yaz bir kerre olsun yüzüne bakmamıştı. Tıpkı kendisinin yaptığı gibi, o da kendisine ehemmiyet vermemiş, yer yüzünde varlığından haberi olmamıştı.

İKİNCİ VARLIK!

Çevirip gözlerini Benliğinin içine,
O Adam dün kendini buldu "hipnoz" halinde.
Ne Hindistana gitti, ne de Çini-Mâçine,
Sonsuz bir cihan göründü ansızın hayalinde.

Bu cihan: onun kendi İç yüzünün çevresi!..
Bir yanardağdan kopan kükremiş lavlar gibi
Derinden uğuldarken Ruhunun korkunç sesi,
Açıldı gönlünde bir kızıl gayyânın dibi!...

Al güllerle donanmış bir bahardı gözünde
O kıpkızıl gayvâ ki kaynayordu özünde,
Bilmeden, düşünmeden, bâzı ru'ya sanırken!...

O Adam her işinde, her samimi sözünde,
Birinci Varlığının fâni "nebülöz" ünde
Kımıldanan gölgeyi "Kendim!" deye tanırken

İkinci Varlığını birden bire görmüştü...
Çığlıklarla atıldı; kızıl gayyâya düştü...

ENİS BEHİÇ

Ateşin içinde kıvrılan türlü türlü otlardan yükselen hoş kokulara çingenenin genç vucudundan çıkan temiz ve güzel bir koku da karşıyordu. Kız ömründe bu kadar güzel kokan bir adamın yanında oturmamıştı. Düşünüyordu ki kendisi fakîr bir adamla evlenmeği göze alacak kadar zengindi. Onun muhabbetini kazanan hiç bir adam fakîr sayılamazdı? Varsın âlem Gita nın dünyalar kadar malları redd ettikten sonra varacağı adamı nasıl sevebildiğini görsün! Boğazı kısılıyor, parmakları ona dokunmak arzusiyle yanıyordu. O, en ziyade istenilen bu kadının kendisini nasıl istediğinden gafil hâlâ çalıyor, çalıyordu.

GİTA oradan ayrılarak atına bindi ve çingenelerin etrafında delice dört nala dolaşarak bütün aşkîyle İto yu dinledi, dinledi. Genç çingeneler seslenerek hayvanı daha hızlı koşmağa teşvîk ediyorlardı. Gita yı hiç bu kadar güzel ve helecanlı görmemişlerdi.

Hayvan koşmaktan kan ter içinde kalınca doğruca dereye sürdü. Gençlerden çoğu da "Gita, Gita" deyerek arkasına takıldılar ve sulara daldılar. İto, yanında kalan bir kaç ihtiyara hâlâ çalıyordu. Âdeta ötekilerin gitmesinden hoşlanmış gibi, daha fazla şevk ile çalıyordu. Gita ya bakmamıştı bile ve o kaval elinden alınmadıkça bakacağı da yoktu. Islak elbisesi vucuduna yapışmış olan Gita tekrar gelip İto nun karşısına oturdu, ve alaylı bir sesle: "Kuzum bu oğlan kör mü yoksa daha dünmü doğdu?" deye sordu. İto ona bakarak omuzlarını silkti, cevap vermeğe layık görmedi. Allah allah, şu iki bin altınlık kız kendisinden ne alıp ne veremeyordu sanki?

Bir delikanlı Gita nın sözü üzerine İto ile eğlenmeğe başladı: "Öyle değil, daha konuşmasını bilmez, meme çocuğudur." İto yerinden kalkarak kavalını cebine yerleştirip yürümeğe hazırlanırken kolundan tuttu: "Yoo öyle şey olmaz, koyuvermem. Aziz bir sevgili gibi koynunda taşıdığın şu kavalı bir de bize göster bakalım; sahihten ancak bir kaval mı anlayalım" deye latife etti. Hep bir hava daha çalmasını rica ettiler. Bâzıları "Hani Gita için bir şey çalacaktın" dediler. Ellerinden bir türlü kurtulamayordu. "Pek a'lâ, dedi, yalnız bir hava daha çalacağım. Sizin gibi delilere göre bir hava..." ve çingenelerce en büyük hakaret add edilen bir baykuş sesi taklidi yaptı. Bunun üzerine gençler İto nun üzerine yürüdüler. Asıl tahkîre ma'ruz kalan, kavalı yakaladığı gibi kırıp yere fırlattı. İto, canı acımış gibi bir feryat koparark kendinden daha yaşlı ve daha kuvvetli olan adamın üstüne atıldı. "Sen benim kavalımı kırarsın ha! Sen benim kavalımı kırarsın ha?.." deye kendinden umulmayacak bir şiddetle hasmını yerlere çarptı. Âdeta büyümüş, başka bir adam olmuştu.

Gita seyr ediyordu. Nasıl olmuş da onu şimdiye kadar anlayamamıştı? Onu her gün gördüğü halde erkeklerin en güzel ve en kahramanı olduğunu neden bilememişti?... Kendisi bir kraliçe veya prenses olsaydı bu gencin yalnız bir bakışına nail olmak için anasına şimdi bin altın sayardı. Nae bin kişilik bir kabîlenin reisi idi. Daha binlerce adamlara hükm edenlerin mevcut olduğunu da işitmişti. Fakat İto, o dünyalara hakim olacak adamdı. Kendisi gibi güzel bir kadının yanında oturup konuşmağa kavalını tercih etmişti. Ne adamdı bu yarabbim. Fakat, ah! şimdi o kendisi için cenk etmeyordu. Onun sevdiği, düşündüğü başka bir şey vardı: kavalı...

İTO hasmını yere çarptıktan sonra dönerek etrafına bağırdı: "Benimle boy ölçüşmek isteyen kim ise karşıma çıksın. Tabanca, bıçak veya sade elleriyle bana meydan okuyan kimdir?„ Yerden kırık kavalının parçalarını toplayıp seve seve elinde tuttu. Korku ve hayretle kendisine bakan çingeneleri süzdükten sonra gözü Gita ya ilişti. Zaferle dolu göğsü kabarmış, sevincinden içi içine sığmayordu. Kazanmış, mağlub etmişti. Ömründe bu kadar hiç sevinmemişti. Evet kazanmıştı, ama neyi. Zaferinin mükâfatı ne idi?..

Gita da ona baktı. İto başka bir çingeneden aldığı kırbacı havada şaklattı. Bu ses havayı delerken sıcak, hoş, âdeta şarap gibi bir te'sir yapıyordu. Gita hâlâ ona bakıyordu. O bir adamı yenmişti. Ona öyle geldi ki bu kadın için çarpışmış, ve yenmişti. Bu kadının her hali ona bunu söyleyordu. Kaval mı? ha, evet... Fakat ne ehemmiyeti var, yarın bir tane daha yapabilirdi. Şimdi elindeki kırbacın temasını âdeta daha benimsemişti.

Kızın annesine bağırdı: "Takia benim sana verecek binlerce altınım yoktur. Kızın küpe, yüzük ve gerdanlık takacağına benim atlarımı sürecek ve yemeğimi pişirecek. Onu benden almak isteyen varsa söyle de karşıma çıksın!„ Gita çekinerek sordu: "Sen de beni sevecekmisin bari?"

Cevap verdi: "Haydi kadın çabuk çadırına gir. Yarın erkenden yola çıkıyoruz."

Eski Oyuncaklar

Yazan: Z. BEHÇET

KIŞ, ocaksız yuvaların düşmanı, bütün şiddetiyle hüküm sürüyor. Rüzgâr teneke kulübenin cılız paslı dıvarlarından, vahşi ıslıklarla içeri dalıyor, biricik pencereden akşamın hüzünlü gölgeleri küçük odayı gittikçe sarıyor. Köşede bir ot minderin üzerinde, İhtiyar bir kadınla minimini bir yavru sıkı sıkı sarılmışlar nine torunu, torun nineyi ısıtmağa çalışıyor; yanlarında bir oğlan çocuğu mangalın üzerinde ısınan çorbanın buğusunda ellerini ısıtıyor, daha ötede tahta sandıkların üzerine yayılmış geniş bir yatak, bir paçavra yığını, onun yanında iki gaz tenekesi, birinin üzerinde bir tabak pilav bir kaç kaşık, diğerinin üzerinde bir kâse zeytin bir ekmek. Bu gün bayram olduğu için tabakta pilav var, mangalda çorba ısınıyor, yoksa diğer günler yedikleri hep zeytin ekmek. Tavandan sızan yağmur damlaları kesik, yeknasak şıpırtısıyla eski leğene damlayor.

Birden bire pencereyi arkasına kadar çarpan rüzgâr içeri hücum etti, tenekelerden birini devirdi, zeytinler etrafa yayıldı, küçük oğlan yerinden fırladı, zeytinleri birer birer toplarken, tozlarını temizlemek için onları gâh yaladı, gâh iytina ile üfledi. İhtiyar kadın camı kapadıktan sonra tekrar yerine geldi, uyuklayan küçük kız gözlerini açtı «Nine açım» dedi. «Büyük babayı beklemeyelimmi, ona yazık değilmi? Zaten şimdi gelir, dur ben sana o gelinceye kadar kurt ile kuzu masalını anlatayım». İhtiyar nine belki yirminci defa olarak titrek, şefkat dolu sesiyle masalına başladı, parçalanan kuzuya acıyan küçük kıza belki de yine yirminci defa olarak yaramazlığın, itaatsızlığın neticesi bu olduğunu tekrarladı.

***

İHTİYAR bir adam eski bir çöp arabasını ta'kîb ederek denize doğru ilerleyor. İnsan onun, uzaktan haşin bakışlı olduğuna zahip oluyor, halbuki yaklaştıkça gözlerinin samimiyet ve safiyetle dolu bir çocuk gözü kadar berrak olduklarını anlayor, en son teline kadar ağaran gür kaşları o kadar çatık ki, yaklaşmadıkça onların altına gizlenen gözlerin hakîkî ma'nasını anlamak çok güç. Yüzünde, yaşadığı altmış üç senenin izinden ziyade çektiği ıztırapların izleri hakim; alnındaki, ve gözlerinin altından başlayıp da çenesinde birleşen derin çizgiler hep felaket zamanlarında birer birer meydana çıkmış, sonra da, o acılarını kalbinden söküp atamayınca, yavaş yavaş yerleşmiş daha derinleşmişti.

Yüzünde ve alnındaki çizgiler şehit olan oğlunun, sebebi bilinmeyen bir hastalıktan giden kızının verdiği ıztırap izleri idi. Böyle olmakla beraber o hayatından hiç bir zaman şikâyet etmemiş, evlatlarının yadigârı olan o iki minimini yavru ona yük olmamış, bilakis onu hayata bağlamışlardı. Onları o kadar seviyordu ki bâzı günler ikisini de dizlerine aldığı zaman dalar, dalar, ona öyle gelirdi ki bunlar torunları değil kendi evlatları; Hasanı Ahmedine, Emineyi Fatmasına benzetirdi.

İHTİYAR, sahilde arabasını boşaltıyor, pis kokulu boş konserva, balık kutularının, meyve kabuklarının, yağlı kâğıtların arasında bir şeyler arayor. Acaba nedir? Süprüntülerin içinden alınan şey yenirmi? Belki açlık bunu da yaptırır, fakat hamd olsun o bu dereceye kadar düşmemişti. Yoksa eski bir papuç, bir tabak mı? Belki de, öyle ya küçük kulübenin boşluğunu örten iki gaz teneke-sini, bir kaç sahanı, eski terlikleri bunların içinde bulmamış mıydı? Hattâ kulübesini yaptığı paslı teneke parçalarını bile... İnsana öyle geliyor ki bu parçaları rüzgâr son baharın ölü, pas renkli yaprakları gibi havada bir müddet döndürecek, sonra da her birini bir tarafa, ta uzaklara savuracak... Zavallı kulübecik! Böyle olmakla beraber işte o senelerden beridir ki kışla mücadele etmiş, onun, o iki yavruyu dondurmasına meydan vermemişti. Birden bire ihtiyar gözleri parladı, yağan yağmura rağmen arkasından muşambasını çıkardı, içine bir şeyler sardı, sonra da atın yularından çekerek hızlı adımlarla sahilden uzaklaştı. Acaba ne bulmuştu?

İhtiyar bir adam, çop arabasını tâ'kîp ederek...

Rüzgârla, yağmurla beraber içeri daldığı zaman bütün gözler sırsıklam olan üstüne, sonra da koltuğundaki pakete takıldı kaldı. Acaba içindeki ne idi? Her halde çok kîymetli bir şey olacak ki zavallı ihtiyarı böyle ıslanmağa katlandırmıştı.

Tecessüs dolu gözü pakete dikilen küçük kız yerinden fırladı «Ne var içinde» deyerek ihtiyarın bacaklarına sarıldı, o hiç ses çıkarmadan yarıya kadar açtığı muşambasından bir şey çıkardı, kıza uzattı: Bu bir bebekti, bütün kız çocukların kalbinde ilk ana sevgisini yaratan bir bebek. Zavallı yavrucuk hayran hayran bebeğin kirli yüzüne baktı baktı, bir türlü cesaret edip de eline alamayordu. Acaba bu güzel şey hakîkaten onun mu idi? Bu ne kadar bahtiyarlık olacaktı. Sonra birden bire ona sarıldı, kana kana öptü. Kırık koluna, kel kafasına rağmen kendinin paçavra bebeğinden daha çok güzel idi. O da kendi gibi uykusu gelir gelmez gözlerini kapayor, uyuyordu. Ama ne çabuk da uyuyordu, gözlerini kapaması için onu bir az eğmek kâfi idi.

Büyük baba paketi büsbütün açtı, makinası bozulmuş, kapısı kopmuş bir otomobille, üç tekerlekli bir lokomotifi oğlana uzattı, o daha vakur fakat gözleri sevinç dolu yavaş adımlarla ilerledi.

BİR az sonra kendilerini yemeğe çağıran nineye, düdük öttürerek lokomotifini yürüten çocuk hiç cevap vermedi, geniş yatağın üzerinde bebeğine ninni söyleyen küçük kız da «Nineciğim çocuğu uyutayım da» deye cevap verdi: Bir köşede, onları seyr eden ihtiyarın gözlerinde iki meserret yaşı belirdi... Ne kadar bahtiyardı.

Çocuklar ve Ev İşleri

ÇOCUKLAR evde ne işe yaralar? sualine bila tereddüt "Her işe" cevabı verilebilir. Çocukların yaramazlığının başlıca sebebi olarak işsizlik ve can sıkıntısı kabul edilmiştir. O halde hem kendilerini oyalamak hem de faaliyetlerini cezaya müstahak yollardan faideli gayelere çevirmek hem çocuğun hem de büyüğün nenfaatine uyar. Çünkü hırpalanan kadar hırpalayanın da üzüldüğü muhakkaktır, veya öyle olması iycab eder. Her ne ise. Çocukların idaresinden mes'ul olanlar bunu böylece bilmelidir ki çocuk kısmı "yapma" dan ziyade "yap" denilmeği sever. Binaenaleyh kendisi bir çok şeylerden men' edileceğine hiç belli edilmeden bir takım başka şeyler yapmağa sevk edilebilir. Altı yedi yaşından sonra kız çocuklar ufak tefek el işlerine mesela kendi çoraplarının deliklerini örmeğe kaneviçe işlemeğe alıştırılabilir, sofra kurup, bulaşık kurulamak, temiz çatal ve bıçakları yerlerine götürmek, toz almak, çiçekliklerin sularını tazelemek v.s. gibi küçük işler havalesiyle meşgul edilebilir. Erkek çocuk ise aşağı yukarı koşturmağa, bahçeyi sulamağa, velhasıl biraz didinmeğe müsait işleri görmeğe zaten hazırdır. On yaşını geçmiş kızların ütü yapması, bir çocuk mecmuasında ta'rifesini okuduğu kurabiyeyi tecrübeye kalkması gayet tabii şeylerdir. Oğlan çocuk için de eline çekiç veya keser verilerek kırılacak ve mıhlanacak şeylere me'mur edilmesi, ta'mire mühtaç eşya ile oynamasına müsaade verilmesi kadar koşuna gidecek iş tasavvur edemem. Bir göç esnasında çocukları ayak altından kaldırmanın çaresini şöyle bulmuştum, ellerine birer kerpeten vererek sofa ve salonda döşeme tahtalarının üzerindeki bir alay fazla çivileri sökmelerini rica ettim, akşama kadar şarkılar ve kahkahalarla uğraştılar. Hem onlar eğlendi, hem ben rahat rahat işlerimi gördüm. Çocuğu can sıkıntısı kadar hiç bir şey yormaz. Bu seri' makina, faaliyetini sarf edecek yer bulduğu kadar mes'uttur. Bir işe yaradığını görecek kendinde munzam bir ehemmiyet de tevehhüm ederse artık değmeyin keyfine.

Lise Talebesi Dülgerlik Ediyor!

Elli beş talebe iki katlı bir evi kendi başlarına yapıp meydana çıkarıyorlar.

Elli beş lise talebesi tarafından yapılan iki katlı ev.

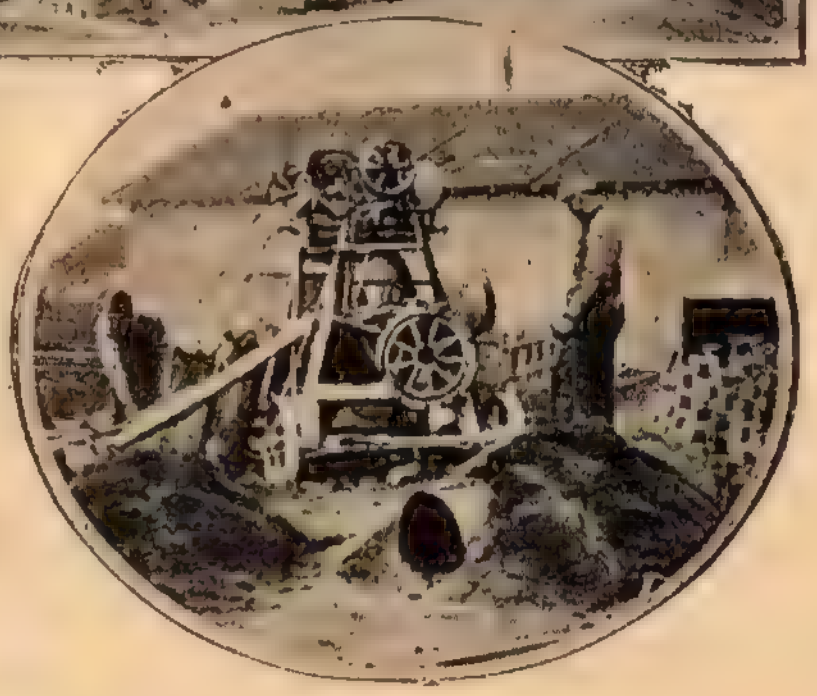

Binanın harcı hazırlanırken.

Binanın temeli atılırken.

İSELERDE talebenin el işleri meyanında masa, iskemle yaptıkları görülmüştür. Fakat Amerika Müttehidesinin İllinois Cümhuriyetinde Highland Park taki bir lisenin talebesi bununla kanaat etmeyerek, kendi kendilerine iki katlı bir ev inşa etmişler. Bu ev o kadar mükemmel olmuş ki bir müş terisi çıkmış ve 27,000 liraya satılmıştır.

Bu işi elli beş talebe başarmıştır. Muallimleri kendi arzularına göre talebeyi muhtelif işlerle uğraşan mangalara ayırmıştır. Bu mangaların başına yine talebeden bir usta başı koymuştur.

İlk önce dülgerler temeli atmışlar, sonra doğramacılar evin kafesini hazırlamışlar, tuğlacılar baca ile salonun şöminesini yapmışlar, lehimciler boruları döşemişler; yalnız evin sıva kısmı hariçten gelme amele tarafından yapılmıştır.

Evin planını da talebe yapmıştır.

İçlerinden en ustası merdiveni yapmıştır. Bu merdiveni hakîkî ustalar ve miymarlar da çok beğenmişlerdir.

Bu yeni bina Hughland Park talebesi tarafından ilk yapılan ev değildir. Kendileri meslek dersleri cümlesinden olmak üzere her sene bir ev yapmışlardır. Mektep idaresi bu tarzın talebeye inşaat ticareti hakkında tam bir fikir veren mükemmel bir usul olduğunu söyleyor. Evde oturanlar binadan çok memnundurlar.

Bir Sinema Yıldızının Çocukluğu

Mary Pickford, Tiyatro mesleğine beş yaşında başladığını hikâye ediyor.

Mary Pickford un genç kızlığı

ASİL ismim Gladys Smith dir. Kanada nın Toronto şehrinde dünyaya geldim ve orada, henuz beş yaşında iken, sahnede ilk rolümü oynadım.

Annem aktris olduğu için ilk hatıratım hep tiyatroya aittir. Ben tiyatroyu âdeta kendime yurt edinmiştim. Hayatın hakîkatlerini benden gizleyen sihirli bir perde arkasında bir hayalet âlemi içinde yaşadım deyebilirim. Oyuncaklarımı boş sahneye götürür, onlarla oynarken karanlık kulislerden, köşelerden beni periler, cinler gözettiğini farz ederdim.

Gladys Smith
5 yaşında

Aktrislerin tuvalet odalarında keşf seyahatları icra ederdim. Tiyatro boş olduğu zamanlar galeriye çıkar, sesimi tecrübe ederdim. Temsillerden evvel büyük bir sürprize intizar eder gibi içim ezilirdi.

Mary Pickford, filimlerinden birinde

Seyircilerin birikmiş olduğuuu düşündükçe halk içinden bana âdeta bir sıcaklık geldiğini duyardım. Aramızda bir samimiyet, bir mnhabbet hiss ederdim. Alkışları bence şekerden daha tatlı idi.

Bütün ailem oyunculardan ibaretti. Annem, hemşirem Lottie, biraderim Jack ve ben ikinci sınıftan bir trupta pek cüz'i bir maaşla çalışmakta idik.

İlk oynadığım piyes «Gümüş Kral» isminde bir haile idi. Bunda iki rol aldım: biri erkek çocuğu, öteki de hain bir kız çocuğu rolü idi. Bu rol pek kısa idi: bir kızı parmağımla göstererek haykırıyordum; «Çocuklar, onunla konuşmayın! Babası katildir!»

Oyuncu kızlardan birinin hastalanması, daha ciddi bir rol almama vesile oldu. Müdüre gittim, rolü bana vermesini istedim.

Annem iytiraz etti: «Çocuktur, ezberleyemez.» O kadar yalvardım ki ertesi sabaha kadar ezberle-

yebilirsem müsaade edeceğini va'd etti. O gün eve avdet ederken rolü tramvayda ezberledim.

Az zaman sonra Hal Reid isminde bir tiyatro müdürü «Küçük Kırmızı Mektep» ismiyle yazdığı bir piyese hemşirem Lottie ile beni aldı, ve ilk temsilden sonra turneye çıkmak istediğinden bizi de da'vet etti, annem de muvafakat etti. Seyyar oyunculuğa hazırlandık. Ben seyahat edeceğimi, New York u göreceğimi düşündükçe çıldırıyordum.

Fakat bir aksilik zuhur etti. Reid oyunu bir başkasına sattı, o da bize karşı olan va'di tanımadı. Benim ibda' etmiş olduğum rol Lilian Gish e verildi. Mamafi sonradan Lillian Gish in annesi kendisini truptan çıkarınca rol tekrar bana verildi. Bu defa bütün aile trupa iltihak ederek turneye çıktık. Aldığımız ücret haftada 20 dolardan ibaretti. Annem bizden ayrılmamak için bu fedakârlığa katlandı. Hattâ bir dolaplı esvap sandığı alacak kadar para biriktirebildik.

Mary Pickford, Douglas Fairbanks ile evlendikten sonra..:

Sekiz yaşımda iken «Meş'um Düğün» oyununda bir ol aldım.

O zamanlarda sınıf farkları pek kat'i idi. Birinci sınıf truplardaki oyunculardan sinnen bize akran olan çocular bizimle konuşmaya tenezzül etmezlerdi. Ben de kendilerine haşyetle bakardım.

İşte böyle bir zamanda ancak bir gece kalacağamız bir mahalle geldiğimiz sırada kendimi yıldız mertebesine ıs'ad ettim ve ömrümde ilk ve son defa olarak gururlandım.

Dıvarlar üzerinde boyalı bir afişte şu iylanı okudum;

Baby Gladys is a Wonder! (Küçük Gladys bir harikadır.)

Bize tahsis edilen tuvalet odası pek kirli idi. Anneme koştum ve haykırdım:

— Anne, ben bu oyunun yıldızıyım! Temiz bir oda isterim!

Annem bana baktı ve dedi ki:

— Kızım, sen yıldız değilsin. Yaramaz bir çocuksun. Çocuk kısmı ancak uslu durursa sevimli olur. Senin bu akşamki rolünü Lottie ye vereceğim, çünkü o hiç şikâyet etmedi.

Hiç bir şey bana o kadar te'sir edemezdi. Bütün hiddetim, kibrim, o anda söndü. Yalvardım:

— Anneciğim, benim rolümü Lottie ye verme. Bir daha şikâyet etmem. Bir daha yaramazlık etmem.

Annem beni aff etti. İnzıbat fikrini te'yit için bunu kir fırsat ittihaz etmişti. Hiç bir zaman bize el kaldırarak tehdid etmemiştir. Hayat bilgisini böyle ameli derslerle telkîn ederdi.

* * *

ANNEM hem maişetimizi te'min etmek, hem de terbiyemize iytina etmek için büyük bir fedakârlık, sabr ve sebat ile çalısmıştır. Büyüklerimize karşı daima hurmetkâr olmayı, sofrada ve her yerde adabı-muaşerete riayet etmeyi öğretti.

Kalbimde tiyatro muhabbeti anneme olan mu-

habbetle birleşmişti. Tiyatroda sözlerin kiymetini şu teşbih ile hayalime nakş etmişti:

— Ma'na bir ipliktir, söz o ipliğe dizilmiş cevherlerdir. Her kelime ayrıca güzel ve parlak olmalı ve ağzımızdan su gibi akmalıdır.

Annem bizi nadiren yanından ayırırdı. Bir defa turneye çıkmaya mecbur olduğundan beni New York taki ahbaplarımızdan birine emanet braktı. İşte o zaman ben annemden habersiz Hal Reid e gittim ve bir vazife istedim. O da «Hayatı-Beşer» piyesinde bir rol verdi.

Tiyatrosu pek harap bir halde idi. Bana verdikleri odanın halıları yırtık, döşemesi kırık dökük idi. Pencereler senelerden beri yıkanmamış gibiydi.

Tiyatronun salonu da pek eskiydi, mermerler çatlak, yaldızlar dökülmüş idi. İskemleler gıcırdayordu.

Etrafımdaki oyuncuların halini yakından gördükçe ben de onlara benzeyeceğim deye korku içinde kaldım. Yüzlerine sürdükleri boyalar çehrelerindeki yorgunluk ve sefalet ma'nasını gizleyemeyordu.

O tiyatronun seyircileri hep avam takımından idi. Oynn başlayınca muhakkak gürültü çıkarırlar, oyunculara haykırırlar, bir birleriyle kavga ederlerdi. Çok defa polis müdahele etmeye mecbur olurdu.

Kendimi meth etmeden deyebilirm ki o güruhla ancak ben başa çıkabildim. Gürültü başlayınca arkamı döner, susardım. Ara sıra başımı çevirip göz uciyle salonun haline bakardım, ancak sükûnet iade edilince oyuna devam ederdim.

Küçücuk boyumla halimdeki metanet arasındaki tezat elbette seyircilerin hoşuna gitmiştir.

Fakat ben o hayattan iğreniyordum. Yüksek bir tiyatroya giremezsem sahneden büsbütün çekilmeye karar verdim.

Yaşlı arkadaşlarımdan Mrs. Jean Hopkins isminde bir kadıncağız muvaffak olacağımı te'min ederek ümit ve şevkîmi muhafaza etmeme hizmet etti. Hâlâ yanımda bulunan bu müşfik kadına ebediyen minnettarım.

Tahsilime de yardım etti. Birlikte oturduğumuz sefil pansiyonda bana imla, hesap ve tarih dersleri verirdi.

Nihayet bütün cesaretimi toplayarak zamanın meşhur artislerinden Miss Bates e müracaat ettim. Pek yorgun olduğunu söyleyerek beni kabul etmek istemedi. Fakat kapıda beni karşılayan zenci hizmetçi halime acımış olacak ki tekrar içeri girdiği zaman yalvardığını işittim:

— Miss Bates, bugüne kadar sizden bir şey istemedim ve bir daha istemeyeceğim. Şu çocuğu bir defa görünüz.

Bunun üzerine Miss Bates beni sahne müdürüne gönderdi. O da müdiri-umumiye takdim edeceğini va'd etti. Fakat bu mülakat ancak altı ay sonra müyesser oldu. Aradan bütün bir yaz mevsimi geçmişti.

Müdiri-umumi sordu:

— İsminiz nedir?

— Memleketimde Gladys Smith, turnelerde de Gladys Melbourne derlerdi.

— Ya! Ailenizde daha ne isimler var?

— Vaftiz adım Mary dir. Ailemizde Pickford ismi de vardır.

Mary Pickford ismini taşımamı tavsiye etti ve büyük bir ciddiyetle sordu:

— Aktris olmak isteyorsunuz; öyle mi?

— Zaten aktrisim. Fakat eyi bir aktris olmak isteyorum.

Bana bir rol söyletti ve beğendi.

Beni teşyi ederken baş aktrise takdim etti.

Onun süslü ve zarif odasına baktıkça bir gün oraya malik olmaya azm ettim.

Filhakîka aradan üç sene geçmeden o odayı işgal etmiş bulunuyordum.

On altı yaşıma gelinçeye kadar tiyatroda çalıştım. Ondan sonra sinema ile iştigal etmeye başladım.

BU KADIN FEVKALADE GÜZELDİR

Ağzınızı Açmadıkça.

Çok zaman bir kadın hoş ve sevimli olduğu halde beğenilmez ve bunun sebebini bilmediği gibi kimse kendisine söylemeğe cesaret etmez.

Her iki taraf için böyle bir şeyi söylemek güç gelir.

Bir çok kimseler bu hastalıktan muztariptir. Fakat bunun önünü almak pek kolaydır.

Ağız ODOL ile çalkanırsa taaffünü def' olur. Serin ve kokulu bir nefes te'min eder.

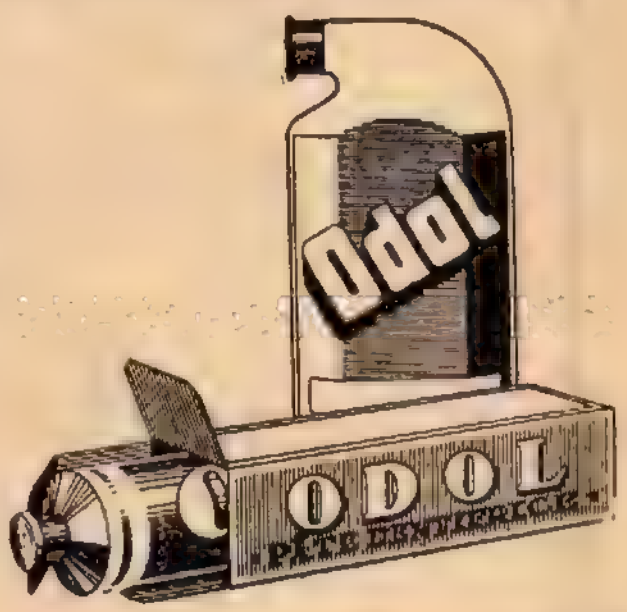

Mütareke Acıları

İşgal günlerinin feci' hatıralarını anlatan bu kîymetli kitap Maarif vekâleti ta'lim ve terbiye hey'etince takdir edilmiştir. Bu gibi eserlerin neşrini teşvîk eden Ta'lim ve terbiye hey'eti reisi Mehmet Emin Beyefendinin, eserin muharriri Kemaleddin Şükrü beye gönderdiği şu mektup Mütareke Acıları kitabının kîymeti hakkında bir fikir vermeye kâfidir:

"İkdam gazetesinde tefrika suretinde neşr edilen (İşgal Facialarından: Mütareke Acıları) tetkîk ve mutalea edilmiştir. Vatanın uğradığı felaketli günleri, kuvvetli bir görüşle tasvir eden eserinizin, kitap şeklinde Milli kütüphanemize nakl edilmesi memleket ve gençlik için büyük bir kazanç olacaktır. Bu eserin bütün kütüphane ve Okuma Odalarımıza memnuniyetle ta'mim ve tavsiye edileceğini, hürmetlerime terdifen arz eylerim efendim."

200 sahifalı olan bu kitap 75 kuruşa Muhit idarehanesinden tedarik edilebilir...

Muhit

Neşriyat Şirketinin

Neşr ettiği kitaplar

Bütün gençlik için, ihmal edilemeyecek bir bilgi ve tecrübe hazinesidir.

Sincap ile Güvercin

KÜÇÜK-çocuk elinde testi çeşmeden geldi. Büyük annesine yardım ettiğine memnun olmakla beraber haylı yorulmuştu. Bahçedeki salıncağa atlarken dedi ki: "Ah nineciğim, ne güzel bir kumru gördüm. Ne de hoş ötüyordu."

Büyük anne salıncağa yaklaştı ve: "Dur sana bir kumru masalı anlatayım da hem dinle hem dinlen;" deyerek söze başladı:

Evvel zaman içinde bir kumrucuk vardı. Gümüşü renk boynunda mavi bir gerdanlık taşıyan bu kumru hanım büyük bir muz ağacının gölgesinde yaşardı. Boynunda yine mavi bir halka taşıyan bir kumru beyin yardımiyle mini minicik bir yuva kurmuştu. Erkek her gün ta uzaklara gidip taze yem ararken kumru hanım şen şarkılar söyleyerek seve, seve yuvasını düzeltir, sinek ve kurtları def' eder, toz ve çöpleri ayıklardı. Biraz sonra erkek gelip kendisini alır, en güzel yemlerin bulunduğu yere kadar götürüp gösterir ve yuvayı beklemek için avdet ederdi. Dişisi de karnını doyurup yuvasına döndüğü zaman beraberce oturur, eyi geçinen bir çifte yakışacak surette konuşurlardı. Ah, şu kumru bey böyle dil dökmesini de nereden öğrenmişti acaba... Dişisine neler, neler söylerdi. Kumru hanım bunları dinlerken içinin titrediğini belli etmemek için lakayt görünmeğe çalışır, başını öteye, beriye döndürür, yerinden kalkarak biraz dolaşır, fakat ne de olsa arkadaşının kendisine yetişemeyeceği kadar uzaklaşmaz, onun arkasından gelip kendisini tutmasını beklerdi. O zaman bu iki mes'ut kuş gaga gagaya fırıl fırıl döner, dans ederler, öterlerdi.

Derken, günün birinde bu şen yuvada minicik, iki tane yumurta peyda oldu. Kumru hanım bunları göğsünün yumuşak tüyceğizleri ile örterek sıcak tutar, artık uzaklara uçmayı canı istemez, bütün gün yakında şu gümüş rengi yumurtadan çıkacak yavru kuşların yuvaya verecekleri letafeti düşünmekle vakit geçirir, sevincinden içi içine sığmazdı. Her sabah yem aramağa koşan kumru bey nefes nefese yuvaya dönüp yumurtaların üstüne yatar, eşini yem yemeğe gönderirdi.

Bir gün kumru hanıma bir misafir geldi: sincap. Hoş beşten sonra "Ayol, dedi, şimdi kocana rasladım. Keyfi pek yerinde idi." Kumru hanımın yüzü güldü: "Kim bilir bana ne güzel yemler bulmuştur. Şimdi gelir haber verir. Anlat bakalım ne yapıyordu?" deye sordu. Bunu söylerken arkadaşının mevzun vucudunu, kendisine yem arayan ince gagasını düşünerek sevinçten yüreği çarptı. Sincap devam etti: "Kendisini bugün erken bekleme. Yanındaki mavi bir güvercinle pek tatlı bir sohbete dalmıştı. O haspa da boynunu bükmüş öyle bir dinleyişi vardı ki... Aman yavrum ne oldun?." Kumru hanımın küçücük yüreği göğsünü yırtıp çıkacakmış gibi çırpınıyordu. Şimdi ne yapmalı, eşini bu yabancının elinden kurtarmalı. Hemen arkasından uçarak çapkını geri getirmek var ama... işte bu olmayacak bir şey... yumurtalar soğuyacak, bebek kuşlar ziyan olacaktı. Ah, bir kere kocasına yetişse her şey düzelir, unutulurdu. İnsan hali belki yuvayı ve dişisini bir an için hatırından çıkarmış olabilirdi. Belki daha ortada ta'mir kabul etmeyecek bir felaket yoktu. Yalnız vaktinde yetişmeli, işin önünü almalıydı. Zavallı kumrucuk sincaba yalvardı: "Aman hanım teyze sen şu yumurtaları biraz bekle. Ben biraz gidip onu getireyim."Komşusu nazik bir kadındı. Küçük kumrunun haline acıyarak ricasını kabul etti. O da teşekkürle acele ormana daldı. Yolda kumru beye rasladı. Yalnızdı, ötmeyordu. Bir tek düşüncesi vardi:"yuvaya koşup bulduğu yemleri haber vererek dişisini öğle yemeğine yollamak. Kumru hanım aldatıldığını anladı ve kocasiyle beraber ok gibi yuvaya geldikleri zaman munafık sincabın kendisini böyle baştan savarak yumurtaları içtiğini gördü. Mahv olan hülyalarına ağlarken bir daha kimsenin sözüne inanıp kocasının günahına girmemeğe aht etti. Ne çare iş işten geçmişti."

Büyük anne içini çekti: "Gördün mü yavrum, işte dünyada böyle iki yüzlülere uyup sevdiklerimizi gücendirdiğimiz gibi daima kendimiz de zararlı çıkarız„ dedi.

Sıhhat ve Güzellik

Bebekler

BEBEĞİN çirkini, güzeli olmaz. Temiz tutulmak şartiyle her bebek şirin ve cana yakındır. Çocuğun süslü olması değil kıyafetinin temiz ve muntazam olması lazımdır. Temizliğin çocuğun sıhhati üzerine te'siri inkâr edilemez. Temiz tutulan bebeklerin sıhhatçe ötekilerden daha eyi oldukları her gün görülüyor. Çocuğu temiz tutmak mutlak büyük külfete vabeste değildir. Bir gündüzlük bir de gecelik entarisi olan bir bebek farz ediniz. Gece yatırırken ısıtılmış bir tas su ile yavrunun vucudunu yıkayıvermek, geceliğini giydirip yatırdıktan sonra da akşama kadar tozlanmış ve buruşmuş libasını iki su çalkalayarak ertesi gün tertemiz giydirmek pek yapılmaz bir iş değildir. Ama esvap eski ve yamalı imiş, yatık olmasın da varsın yamalı olsun, kirli olmaşın da ister-

se ütüsüz olsun. Çocukların ayaklarını elleriyle tutarak ağızlarına çekmek âdetler ma'lûmdur. Bunun için bebeklerin ayağına sık sık yıkanmayan çoraplar giydirmektense çıplak brakıp günde biriki defa ayakları silmek veya yıkamak müraccahtır. Henüz bez kullanılan yaşta çocukların bacak aralarında pisliklere mani olmak için her değiştirdikçe su ile değil fakat vazeline batırılmış bir pamuk parçası ile silmek hem daha iyi temizler hem de rutubet brakmaz. Bebeklerin başlarına tarak sürmek tehlikeli olduğu ilk aylarda kepek ve kabuklar hasıl olmamak için en iyi çare başa ılık bademyağı sürüp yumuşattıktan sonra biraz fırçalayıp yıkamaktır. Bebeklerin saçları ıslak iken fırça ile dalgalı şekil vererek terbiye etmek mumkün olduğu gibi kulakların yelpaze gibi açılmasının önüne de takke giydirmek ile geçilebilir. Bu takkeler ince tül veya fileden yapılıp gece giydirilirse çocuğu sıkıp terletmez. Bebeklere yatarken yastık hiç lâzım değildir. Mutlak konacaksa kuş tüyünden olmamasına dikkat etmelidir. Gözlerin de fazla ziyaya ma'ruz brakılmaması ehemmiyete değer bir noktadır. Bebekler için kullanılacak pudranın ve sabunun kokusuz olması mümkün değilse bari hafif kokulu cinsinden intihap edilmesi lazımdır. Çocuğu kucakta tutarken baş ve belini brakmamağı, yerinden kaldırırken de koltukları altından tutmağı unutmamalıdır. Bâzan örtülerini atıp tepinmeğe başladığı zaman soğuk almasından endişeye mahal yoktur, neşeli hareketleri onu nasıl olsa ısıtır. Tabii uyuyan çocuğu iyice örtmeli ve beşiğinin hava cereyanına ma'ruz kalmasına cevaz vermemelidir.

Kroşenin

Tezyinatta görebileceği işler

Eski bir san'atın yeni tatbîk tarzı

KÜÇÜK çocukken elimizde, üstüne çiviler çakılmış makaralarla ördüğümüz yün kuşakları hatırınıza getirecek olan resim yeni usul bir perde bağıdır. Bu saçaklar aynı zamanda bir resim ve ya ayna çerçevesi asmak için de muvaffakîyetle kullanılabilir. Bir de tığ iğnesiyle örülmüş muhtelif renklerde beş sıra yünlü örğünün yan yana dikilip üstüne oya

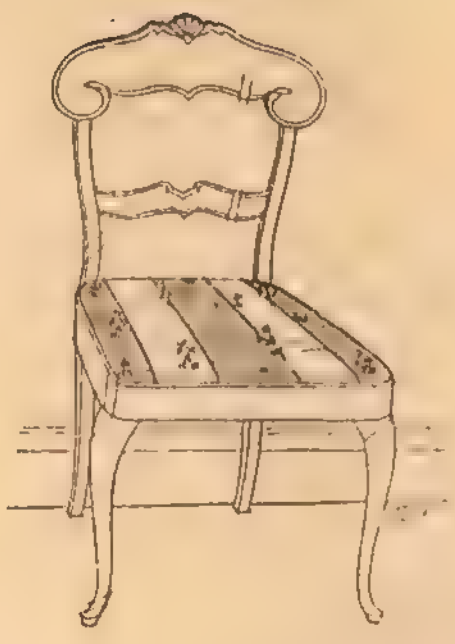

usulü yünden yapılmış çiçek dallarının serpildiği şu sandalya yüzüne bakınız. Bu kabîl çiçekler de vaktiyle bardak kapağı için kullanılırdı. Sonra yine tığ iğnesiyle örülmüş dokuz murabba' dan vucuda getirilen şu yastığa veya ince ipekten örülüp yastık veya masa örtüsü olarak kullanılmağa yarayan şu müstatil şekle ne dersiniz. Yastıkta kullanılan murabba'ların dördü samani ve

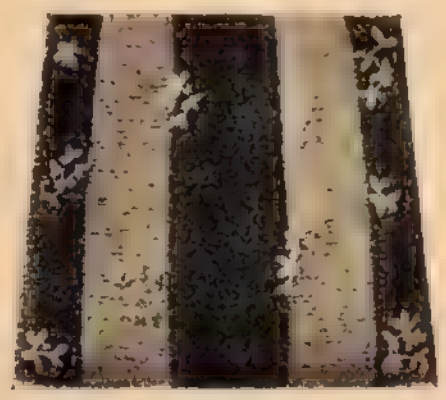

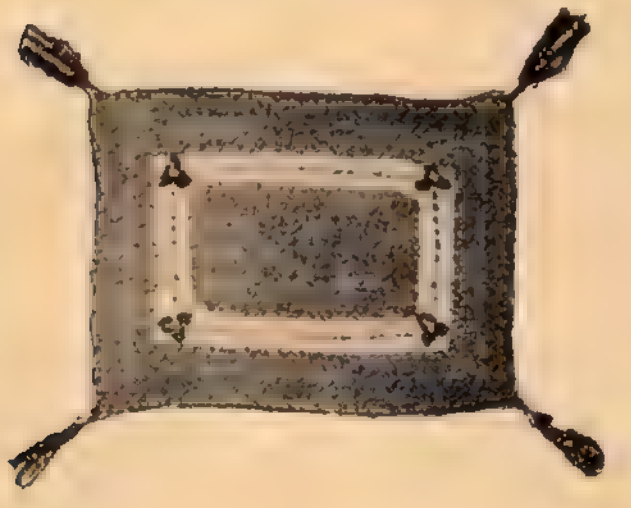

beş tanesiyle çiçekler mühür mumu kırmızısıdır. Ek yerlerini siyahla bitiştirmek ve yastığı siyahla astarlamak güzel olur.

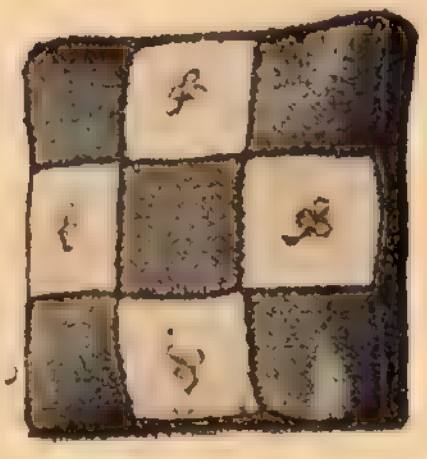

Yeni tarzda bir bebek odası

KÜÇÜKLERİN mümkün olduğu kadar toz ve mikroplardan korunmaları için odalarında bulunan eşyanın yıkanmağa gelir cinsten olması lazımdır. Resmimizde «Good Housekeeping» mecmuasından alınmış bir bebek odası manzarası vardır ki yapılması sade olduğu kadar temiz tutulması da kolaydır. Pencere ve yatak perdeleri muslinden, dıvarları yağlı boya olan bu odada eşyanın ağaç kısmı sabunlu bez ile silinmeğe elverişli olmak üzere her hangi bir renk yağlı boya ile boyanıvermiş, yerler muşamba ve ya cilalı tahta, yatak ve oyun kafesinin pamuklu döşemesi kretondan, abajuru parşömendendir.

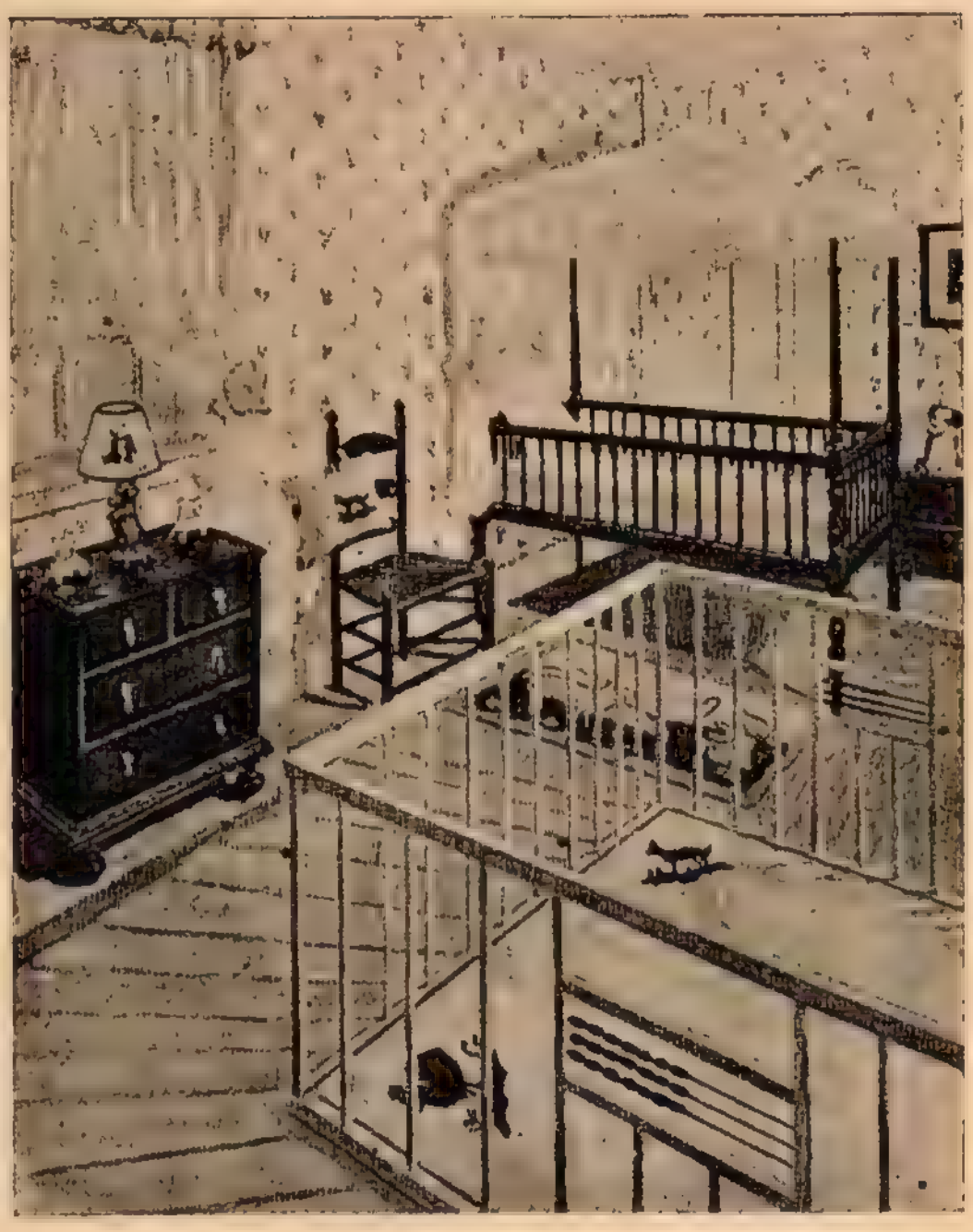

Çocuk odalarını eskiden eşya ile doldururlardı ve zavallı yavrucuklar sıhhi mahzurlardan ma'da ortada ancak dönecek yer bulabildiklerinden öteye beriye çarpıp canlarını acıtırlar, şunu, bunu devirip kırarak azar işitirler, hattâ dayak yerlerdi. Şimdi ise ancak ihtiyaca kifayet edecek eşya arasında bebek istediği gibi serbest dolaşarak büyüyor. Bu zarif odaya valde veya dadıya mahsus bir hasır koltuk ile bir elbise dolabı ilave edilebilirse de oda dar ise dolabın sofada kapının yanına konulması da mümkündür. Oyun kafesinin döşenmesi ancak dört köşesinden tutturulmuş olduğundan her gün çıkarılıp silkelenir ve iycabında yıkanabilir.

Çocuklarımıza

RESİMLERİMİZ meyanında ikiden on beşe kadar her yaşta çocuğa elverişli modeller bulmak mümkündür. Önümüz yaz olduğundan en münasip kumaşlar keten, pike, sadakor, vual, ve yerli ipekliler gibi yıkanmağa elverişli olanlardır. Jaket ve pardösüler için de yerine göre tüvit, kaşakot veya jerse kullanılabilir. Çocuk esvaplarına yapılan arı kovanı tarzı süsten ma'da smok denilen bir turlüsü de pek zarif oluyorsa da bu iş biraz zor olduğundan yerine aynı derece gösterişli olmakla beraber yapılması pek basit olan bir şey ta'rif edeceğiz. Bu kumaşın üzerine dört beş veya

Güzel Elbiseler

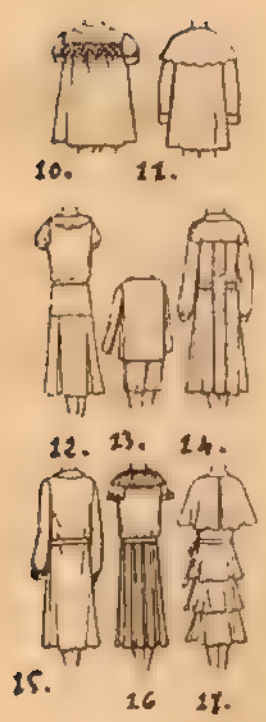

daha fazla sıra seyrek makina dikip ve altındaki tireyi çekip büzdükten sonra bu büzülmüş kumaşın üstünden koton perle ile sade bir işleme yapıp iş bittikten sonra makina dikişlerini sökmektir. Genç kız libaslarını süsleyen işlemeler yerine yağlı boya, boncuk veya aplikasyan de yapılabilir. Göğüslere marka işlemek modası el'an geçmemiştir. On yaşına kadar kız çocuklara yapılan esvapları enlice bastırmağı ve içlerinden aynı kumaştan bir külot giydirmeği hiç unutmağa gelmez. İki cins veya renk kumaşı katıştırıp yapılan fistanların da kendilerine mahsus bir letafetleri vardır.

Elbise Kalıbının Ta'rifi

1. 2.

BU elbise beyaz ve renkli kumaştan yapılır.

1 ve 2 numaralı parçalar bitiştirilecek (a) (b), (c) (d) noktaları birbirine dikilecektir. Yaka istendiği kadar açılabilir. Etrafına makina ile verev bir parça dikilecek ve bir fiyonga yapılacaktır.

1 numaralı parça öndür, bluz ve eteğin dilimli taraflarından (g) (h) noktaları birbirine dikilecek ve sırt kısmını teşkil eden 2 numaralı parça da aynen ön gibi dikilecektir.

Küçük dar parçalar dört yana gelecektir. Elbise verev olduğundan parçaları düz kesmek lazımdır.

1 numaralı resim elbiseyi, 2 numaralı resim bu elbisenin ceketle giyilmiş şeklini gösterir.

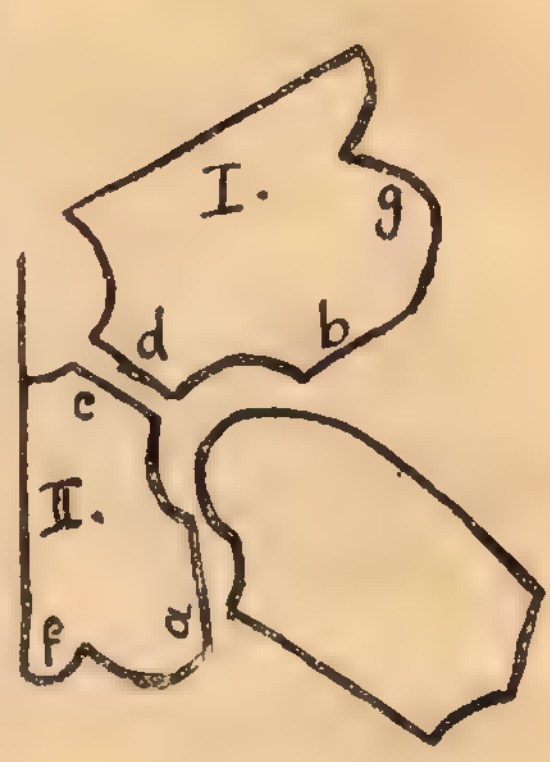

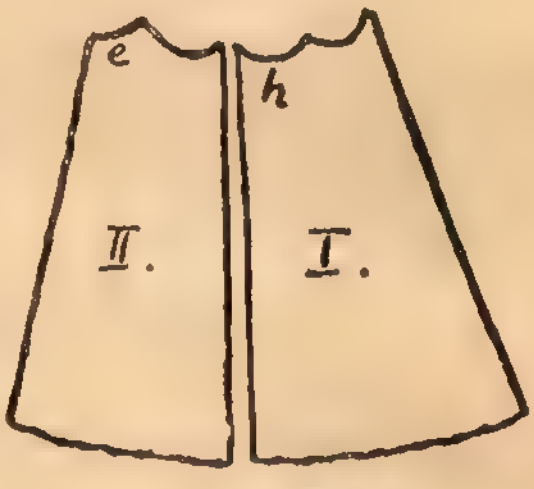

Zarif Elbise İntihabı

ÇABUK demode olmayan zarif bir elbise intihab edebilmek mühim bir iştir. Zira bugünkü modanın yarın ne şekle gireceğini ta'yin edebilmek hemen hemen imkânsız görünür. Bütçede masraf yekûnunu fazla kabartmadan daima mükemmel bir tuvalet sahibi olmak büyük bir muvaffakîyet ve hattâ bir san'attır. Bu mavaffakîyeti te'min edebilmek için insanda, bugünkü moda ile yarınki modanın çetin münasebetlerini te'lif edebilecek çok emin bir intihap hissi bulunmalıdır.

Moda bahslerinde kari'lerimize kîymetli muzaheretlerde bulunan Matmazel Greta bu sahifede modanın karakteristik hatlarını birleştiren bir elbise numunesi vermektedir. Bu elbise siyah ve kalın krep döşinden yapılmıştır. Etek, altı tane pli gode ile genişletilmiş ve kesik parçalı kısımlarla yokarıya uzanmıştır. Korsaj bluzlu ve etek agraflarla bir yandan kapalıdır. Omuzlar raglan ve kollar yeni bir şekildedir. Dantel dikilmiş beyaz bir yaka vé geniş bir kemer bu modele genç bir karakter vermektedir.

Haber aldığımıza göre Matmazel Greta yeni modeller üzerinde tetkikat yapmak için yakında Avupaya gidecektir. Avdetinde kari'lerimizi yeni moda cereyanlarından haberdar edecektir.

Tarihte Çocuk

(15 inci sahifeden Devam)

şken, Filozof Volter ile, hattâ bir cem'iyeti-beşeriye ile alay edecek kadar derin ve esrarengizdir:

«Je suis tombé à terre
C'est la faute de Volterre!»

Artist Çocok

YİRMİNCİ asrın en bariz çocuk tipi artist çocuktur. Bunun da en güzel ve kuvvetli mümessili Ceki Kugan (Jackie Coogan) dır. Bilhassa «Flandr çocuğu» filmi ile Ceki Kugan ın çocukluğu şayanı-perestiş bir hatıra olarak yaşayacaktır.

Bu satırları yazarken «Flandr Çocuğu» gözümün önünden geçer gibi oldu.... Yalnız bir şeye yanıyorum: o zaman sesli film yoktu, Ceki Kugan ın ebediyen yaşayacak olan çocukluğunun yanında, şakıyan bir de çocuk sesi kalsaydı.

Model Çocuklar

TARİHİN en eski zamanlarından beri, çocuk, çocuk güzelliği san'atın en tükenmez, en berrak, en latif bir mevzuu olmuştur... Eski yunanın güzel ve çıplak efepleri, orta asırların romantik ve şövalöresk çocukları, İhtilalin Gavroşu ve hürriyet ordularının küçük trampet neferi, Türk istiklal cenklerinin fidan gibi kahramanları (*); heykeltraşinin, resmin, romanın ve destanların en parlak renkle, en ilahi nağmeler ve en coşkun heyecanlarla yaratılmış fasıllarını doldururlar...

Gavroş
E. Delacroix nın tablosu, Louvre müzesinde

Fakat tarihte bir takım çocuklar daha vardır ki, biz onların kim olduklarını bilmeyoruz, adlarını öğrenemeyoruz, onlar bütün dünya tarafından tanılmış ve sevilmişlerdir, bunlar model çocuklardır: Ressam Mürillo nun Küçük dilencileri, ve Muhitin geçmiş nushalarından birinde çıkan Kırmızı Çocuk...

Jackie Coogan

REŞAT EKREM
Darülfünun Tarih Asistanı

---

[*] Yeni Mecmuanın son nushalarında Falih Rıfk Beyin Gazi Ayıntaplı kahraman çocuğa ait yazısını tavsiye ederim.

Etfal Hastahanesinde Gördüklerim

(12 nci sahifeden devam)

bir halde geliyorlarmış. Önce sıcak bir banyo yapılıyor, tartılıyor, kayd ediliyor, kundaklanıyor ve sıcak şişelerle yatırılıyormuş. Üzerlerinde umumiyet iytibariyle bir nişan bulunuyormuş. Hirstiyanlar attıkları çocukların boyunlarına kibrit çöpü ile olsun bir haç takıyorlarmış.

Bütün bu ilk eşyaları, çamaşırları, üzerlerinde bulunan kâğıtla beraber saklanıyormuş. Çünkü aradan seneler geçtikten sonra gelip çocuğunu arayan kimseler de oluyormuş...

8 aylık tombul bir çocuk gördüm: "Bu da işte o demin yüzlerine ürkerek baktığınız ikizler gibi korkunç ve zayıftı. Hem üstelik bu yavrucuğu bir dıvardan atmışlar. Yüzü gözü mosmor, sıyrık içindeydi. Bekçi geçerken görmüş, bize getirdiler...." dediler.

Sırasına göre günde dört beş atılmış yavru bulunuyormuş. Yatağının içinde oturtulan bir minimini gördüm. Yeni zatürree geçirmiş. Yüzü sapsarı. Kirpikleri saç gibi uzamış. Yüzüme öyle hazin hazin baktı ki orada fazla duramadan çıktım.

SARİ hastalıklıların ayrı ayrı, sıhhi bölmelerde yatıkları bir daireye girdik. Nefes almaktan başka bir şey yapamayan veremli küçücük sapsarı "iskelet"lerin karşısında, bunları yaşatmak için hâlâ balık yağı, enjeksion tedavisi yapan doktorların büyüklüğüne ve sabrına hayran oldum.

Bir başka oda daha... Burada da otuza yakın beşik var... hepsi de "neye doğup atıldıklarını" soruyormuş gibi anlamayan, şaşkın gözlerle bakınıp duruyorlar. Bir çoğunun baş ucunda yine Dam dö Sion talebelerinin getirdikleri oyuncaklar, çıngırdaklar var...

Bu binada ce'man 134 yavru var. Bunların 34 ü mama, 100 ü de süt yavrusu "Mama yavrusu" deye andıkları çocuklar iki ile altı yaş arası. Bu yavruluların hizmetine, 2 hemşire, 19 çocuk bakıcı, 1 ronkten me'muresi, 6 sütnine, 2 meydancı, 1 lokantacı, 3 çamaşırcı, 2 bez kurutucu, 3 süthane me'muresi, 1 mama pişirici bakıyor. Daireleri 6 çocuk koğuşundan, 1 oyun odasından müteşekkil.

Süt dairesi çok asri bir şekilde. Gelen sütler hususi aletlerle evvela süzüldükten sonra, muayyen mîktarda, fenni şişelere konularak otoklavda 80 derece hararette 20 dakika kaynatılıyor ve sonra da buz dolaplarında saklanıyor. Şişeleri yıkayan hususi makinalar da var.

Çocuklar yedi yaşından iytibaren yalnız mektebe, on yaşından 16 ya kadar da mektep ve san'at kısmına devam ettiriliyorlar. Öğleye kadar okutuluyor, öğleden sonra da doğramacılık, kunduracılık, demircilik, halıcılık, terzilik, çorapçılık gibi mesleklerde çalıştırılıyorlar.

Bu şekilde san'at öğrenen 113 talebe var. Bunların içinde, kaçıp tekrar yakalanan, elbiselerini gidip 1 liraya sattıktan sonra köprü altında yatan haylaz ve hayırsızlara da rasladım.

Terzihaneye girdiğimizde, tam iş saati idi. Makinalarının başında, harıl harıl elbise diken büyükler, alçak iskemlelerde oturmuş, caketlere düğme takan, teyel yapan küçükler vardı.

Ustaları iyzahat verdi: İçlerinde burada yetişip, dışarda dükkân, iş sahibi olanlar da varmış. Solda oturan bir kanbura yaklaştım. Bütün çirkinliğine rağmen öyle cana yakın bir hali vardı ki... Edirneli imiş... 11 yaşında gelmiş. Şimdi on beşinde imiş. Bir sene mektebe gittikten sonra san'ata vermiş kendini.... "Annen var mı?" deye sordum. "Konakta çalışır...." dedi. "Sen büyüyünce, elin ekmek tutunca...?" deye sordum. "O vakît... o vakit, konakta çalışmayacak, yan gelip oturacak... ona (Ben) bakacağım!" dedi.

Bunu söylerken gözlerinde yanan iyman alevi, göğsündeki, sırtındaki tümseklere rağmen onu öyle güzelleştirip sevimlileştiryordu ki...

Kanbur Hasanın yanında, makinasının başında çalışan yetişmiş bir çocuk daha var. Dört sene evel Darüleytamdan gönderilmiş, gözleri hasta deye. Şeref isminde 20 yaşında bir kimsesiz daha var ki 10 senedir burada çalışıyormuş...

Oradan çıktık, kundura iymalathanesine girdik. Burada da çalışan 15 talebe var. Müessesenin bütün kundura ihtiyacını tatmin eden bu atelyede belediye tanzifat amelesinin çizmeleri de yapılıyor. Bir iki erkek iskarpini gördüm, çok güzeldi.

San'at dairelerinin en şayanı-dikkat kısımlarından biri de halı iymalathanesi. Burada çok küçükken gelip yetişen kızlar var. Bilhassa büyük bir maharetle halı dokuyan a'ma Melihadan bahs etmeden geçemeyeceğim.

Meliha on sekiz yaşında, uzun saçlı, temiz, asil yüzlü bir kızcağız. 8 Yaşında Amasyadan gelmiş. Darüleytama verilmiş. Bir gün oynarken gözünün birine sopa batmış. Ameliyatla bu gözü alınmış. Çok geçmeden ötekine de perde inmiş. Buna rağmen güzel biçki biçiyor. Sür'atli hareketlerle halıların zemin kısmını dokuyor. Yürüyüşünde hiç kör ürkekliği ve tereddüdü yok.

Bu zavallı, feci' hikâyesini o kadar çok anlatmış olacak ki artık sesinde âdeta bir kayıtsızlık beliriyor, hattâ gülümseyor bile....

BAHÇEDEN geçerken sarsak tavırlı 25 yaşlarında bir rençper gördük. 3 haftalıkken sokakta bulunmuş, Darülacezeye getirilmiş. Mektebe devam etmiş, okuyamamış. "Demek ki bahçavanlık yapıyorsun?" deye sordum. Boğuk boğuk güldü. Haddinden uzun kollarını iki yanına sallaya sallaya: "Ne gezer... ben toprak eşeleyorum... Rençperim, rençper!" dedi.

Kapıdan çıkarken bile hâlâ kahkahalarını duyuyordum.

OTOMOBİL birbirine benzemeyen bin türlü ayrı ayrı "Yeşil"le bezeli kır yollarından uçarak dönüyor... Sağlı sollu papatya birikintileri, sarı çiçek kümeleri altın dalgalarla kımıldanıyor...

Ama bilmem neden ben, bu bir sürü "İnsan artıklarının" yarını düşünerek, kulaklarımda her yabancıyı "Anne!... Anne!..." deye çağıran miniminilerin acıklı sesiyle, gözlerimi yumuyorum.

Gökten Düşen Kadın...

(58 inci sahifeden devam)

bilhassa ecnebi bir memlekete gitmek üzere bulunduğum için, evlenmeyi aklımdan bile geçirmeyorum.

— Sahi mi?

— Tabii. Belki gökten bir kadın düşerse, müstesna olarak...

— Kızartılmış bir tarla kuşu gibi... Fakat sözünüz o kadar sağlam görünmeyor, çünkü tayyareden düşen yahut paraşütle atılan bir kadın da gökten düşmüş demektir.

— Bunu hiç düşünmemiştim.. Hani siz Bourget tayyaresine binecektiniz, ne oldu, yoksa caydınızmı?

— Birkaç güne kadar bineceğim. Hava vaftizi yapacağız.

— Delisiniz... Bu gidişle bir gün başınızı kıracaksınız...

— Eyi ya... O vakit siz de parçalarını toplarsınız.

— Çok teşekkür ederim...»

Avdette otomobili kendisi idare etti ve Marise Chédal i evine götürdü.

***

ACABA bu bir konbinezonmu idi? Profesör Desforges Dr. Chédal le anlaşmışmıydı? Doğrusunu isterseniz bu, pek de mümkün olmayacak bir şey değil. Bir tesadüf eseri telakkî edilecek gibi, iki aile de, ta'tillerini aynı sayfiyede geçiriyorlardı: Chamonix de ve ilk soğuklarda Aix-les-bains de..

Chamonix, bir spor mıntakası olması hasebiyle Marise in çok hoşuna gitti. Dağ sporlarını bilmeyordu: kendini hemen bu spora attı. Dağ sporları, bir erkek kostümüne ihtiyaç gösteriyordu. Erkek gibi giyinmek bir kadın için daima eğlenceli bir şeydir. Marise ne büyük, ne küçük vucudu ve ne uzun, ne kısa boyile, yumuşak dolakların içinde haps edilen bacaklariyle ve fötr şapka altında kısa saçlariyle sevimli bir alpinist olmuştu. İzin alıp gelmeye muvaffak olan Marcel onu bu kîyafette görünce komplimanlara başladı:

«Biraderim olacaksınız ve bana (biraderiniz çok güzel bir çocuk) deyecekler. Siz yanımda iken genç kızlar bana göz ocu ile bile bakmayacaklar, dedi.

— Genç kızların dîkkat edip etmemesine ehemmiyet veriyormusunuz?

— Belki.

— Ben zann ediyordum ki müstesna bir mu'cize bekleyorsunuz.

— Bir mu'cizemi?

— Evet, şu, size gökten düşecek kadını.

— Adam siz de... Ben mu'cizelere kolay kolay inanmam.»

Marise ona büyük bir dağ gezintisi teklif etti. İdmanlı alpinistlerin tırmandığı yerlere değil ama ne de olsa zor..

Marcel:

«Antrenmanım yok deye iytiraz etti.

— Antrenmanınızı yolda alırsınız. Sizi ben sevk edeceğim.»

Kendisini hakîr bir vaziyette brakan *sizi ben sevk edeceğim* sözleri Marcel in hoşuna gitmedi.

Erkeklik gururu ile oynanıyordu. Hemen alpinist elbiselerini giyindi. Zaten jimnastikte mahareti vardı: elleri kuvvetli ve kalbi sağlamdı. Bir kaç koşudan sonra bacakları da alışmıştı. Marise, bu kadar çabuk terakkîden memnun kalmıştı:

«Diplomaside muvaffak olamazsanız, istikbalinizi rehberlikle kazanabilirsiniz, dedi.

— Hayır, rehber siz olursunuz, ben de hammal olurum, bu sururetle takım tamamlanır.»

TAVSİYE edilen dağ rehberleri gelmişti. Aşma zor ve uzundu. Fakat genç kız hafif ve çevik, delikanlı metindi. Seyahatlerini ailelerine haber verdiler.

Profesör Desforges:

«Ne kadar zaman sürecek? deye sordu.

— İki gün.

— İlk akşam nerede yatacaksınız?

— Turin de.»

Madam Desforges bu seyahate muarızdı. Turin de ayrı odalar bulabileceklermiydi? Gidecekleri yerde tek karyolalı odalar varmiydi? Ya, yoksa... Fakat her halde kadınlar için ayrı odalar vardır, deye düşünerek müteselli olmak isteyordu. Sonra.... genç bir erkekle genç bir kızı böyle dağ tepelerinde bir arada brakmak doğrumu idi?

(Bitmedi)

ABONE ŞERAİTİ
(Posta ücreti dahil)
Türkiye için:
Seneliği 6 lira
Altı aylığı 3 lira
Ec. Memleketler için
Seneliği 4 dolar

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası
Baş Muharrir: AHMET CEVAT
Adres: *Dilsizzade Hanı, No. 1—2*
Telefon: 24118-Posta Kutusu 706

Muhit Neşriyat Limited Şirketi tarafından neşr olunur.

Her nüshada: bir elbise kalıbı ve metin harici 2 tablo bulunur.

Fihrist

	Muharriri	Sahifesi
Memlekete Dair:		
Çocuk Mes'elesi	*Ahmet Cevat*	1
4 cü Büyük Millet Meclisi		5
Etfal Hastahanesinde ve Darülacezede Gördüklerim	*Mebrure Hurşit*	10
Çocuk Ruhiyatı	*Mustafa Şekip*	6
Edebiyat, San'at, Lisan:		
Andersen	*Yaşar Nabi*	36
Lulli	*Mebrure Hurşit*	52
Tarih:		
Tarihte Çocuk	*Reşat Ekrem*	13
Hititler	*Avni Ali*	22
İlim ve Fen:		
Kalmet Aşısı (1)		49
Hikâye, seyahat ve Tiyatro:		
Lale Perisi	*Mebrure Hurşit*	26
İki Dost	*Lydia Seyfulina*	38
Gökten Düşen Kadın (3)	*Henry Bordeaux*	40
Lambalar Yanarken	*L. Nur*	46
Kozet	*Victor Hugo*	54
Gita (4)	*Conrad Bercovici*	58
Eski Oyuncaklar	*Z. Behçet*	62
Şiirler ve Nesirler:		
Annem	*Muzaffer Reşit*	9
«Gazi» ye	*Fevziye Aptullah*	16
Yeter	» »	16
Keman Telleri	*Mustafa Kemal*	17
Sarışın Çocuk	*Ahmet Kemal*	17
En Eyi Arkadaşa	*Faruk Mümtaz*	17
Bahçemde	*Esat Demir Ay*	17
Rodos Sahillerinde	*Rüştü İlhan*	17
Minareler	*Cahit Sıtkı*	28
Tabaklar ve Çocukluğum	*Kenan Hulusi*	32
Bir Yudum Su	*Bedri Rahmi*	48
İkinci Varlık	*Enis Behiç*	59
Kadın Sahifeleri:		
Sıhhat ve Güzellik	*Emine Saffet*	71
Kroşenin Tezyinatta Mevkii (5)		76
Elbise Kalıbının Ta'rifi		72
Çocuk Sahifeleri:		
Çocuk Terbiyesi Hakkında Umdeler (6)	*Helen Champlin*	29
Çocukları Cezalandırmak (6)	» »	30
Çocukların Oyun ve Eğlenceleri	*Selim Sırrı*	33
Pul Kolleksiyonu ve Çocuklarımız (6)		57
Çocuklar ve Ev İşleri (6)		64
Sincap ile Güvercin (4)		70
Yeni Tarzda Bir Bebek Odası (4)		74
Çocuklarımıza Güzel Elbiseler (7)		73
Müteferrik:		
İlk Siyasi Hatıranı	*Ahmet Cevat*	18
Sovyetler Rusyasında (2)	*Hellen Bennet*	19
Genç Kızlarımıza Takayyütler (6)		44
Lise Talebesi ev Yapıyor (8)		65
Sinema:		
Bir Sinema Yıldızının Çocukluğu (7)		66

(1) Ladies Home Journal (2) Readess digest (3) Lecture Pour Tous (4) Good House Keeping (5) Woman's Home Companion (6) Parents Magazine (7) Pictorial Review (8) Popular science. —Metn harici tablolar Little Garden Poots dan.

İmtiyaz ahibi ve Mes'ul Müdür: AHMET CEVAT

Selamet Matbaası